

Informe de la diagnosi dels projectes d'educació per a la justícia global 2012-2017

FEBRER DE 2019

Ajuntament de
Barcelona

Ajuntament de Barcelona,

Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional.

Zona edició: Juny 2019

Coordinació: **Judit Rifà i Maria Monzó**

Equip consultor:

Alex Garcia-Alba

Alba Castejón

Laura Rubio

Amb la co-laboració de:

Marc Valette

Brenda Bär

Blanca Romañá

Abel Sanpériz

Ramon Crespo

Disseny, maquetació i programació: www.wayava.net

SIGLES:

ApS: aprenentatge servei
CFGM: cicle formatiu de grau mitjà
CFGS: cicle formatiu de grau superior
CMCID: Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament
EpD: educació per al desenvolupament
EpJG: educació per a la justícia global
DJGCI: Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional
ODS: Objectius de Desenvolupament Sostenible
ONG: organització no governamental
TdC: teoria del canvi

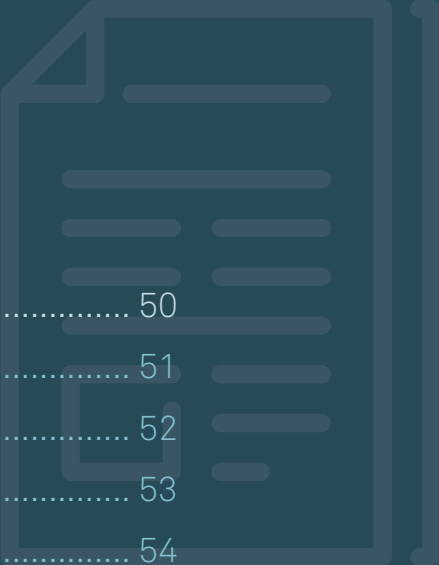
LLEGENDA:

- Link intern del document
- Descarregar document
- Anar a referència online
- Referència bibliogràfica
- Pàgina endavant o endarrera

Index

1. INTRODUCCIÓ	9
1.1. Context i justificació de la diagnosi	10
1.2. Metodologia	11
1.2.1. Fase 1: anàlisi de les dades de les convocatòries 2012-2017 d'educació per a la justícia global de la DJGCI	11
1.2.2. Fase 2. Tallers participatius	14
2. APROXIMACIÓ TEÒRICA	17
2.1. De l'educació per al desenvolupament a l'educació per a la justícia global	18
2.2. Sobre el concepte de justícia global: oportunitats i reptes	20
2.3. L'EpJG a Barcelona	21
3. RESULTATS DE LA DIAGNOSI	23
3.1. Presentació panoràmica	25
3.2. Dimensions i àmbits temàtics	28
3.3. Educació formal i ApS	33
3.4. Territori i treball a districtes	38
3.5. Agents i col·laboracions	42
3.6. Avaluació, comunicació i nous relats de planificació basats en la TdC	46

4. CONCLUSIONS I ORIENTACIONS	50
4.1. Sobre el nou paradigma d'EpJG i les seves implicacions	51
4.2. Sobre les dimensions i els àmbits temàtics dels projectes	52
4.3. Sobre els projectes en l'educació formal i els projectes d'ApS	53
4.4. Sobre l'arrelament territorial dels projectes	54
4.5. Sobre els agents i les col·laboracions	55
4.6. Sobre la incorporació de nous relats de planificació i avaluació basats en la teoria del canvi i la comunicació com a eina de transformació social	56
5. REFERÈNCIES	57
ANNEXOS	59
Annex 1. Llista de projectes analitzats per anys	60
Annex 2. Proposta d'eina de buidatge i anàlisi per a futures diagnosis	80

Índex de gràfics i taules

ÍNDIX DE GRÀFICS

Gràfic 1. Nombre de projectes subvencionats (evolució 2012-2017)	25
Gràfic 2. Import (en euros) atorgat a la convocatòria de subvencions (evolució 2012-2017)	26
Gràfic 3. Projectes segons àmbit on es desenvolupa l'acció. Percentatges (2012 i 2017)	28
Gràfic 4. Projectes segons les dimensions on s'inscriuen. Percentatges (evolució 2012-2017)	29
Gràfic 5. Projectes segons modalitats de la convocatòria i dimensions d'EpJG. Percentatges (total període 2012-2017)	30
Gràfic 6. Projectes segons àmbits temàtics que aborden. Percentatges (2012 i 2017)	31
Gràfic 7. Projectes segons modalitat i àmbits temàtics. Percentatges (total període 2012-2017)	32
Gràfic 8. Accions en l'àmbit d'educació formal segons la titularitat dels centres. Percentatges (total període 2012-2017)	33
Gràfic 9. Accions en l'àmbit d'educació formal segons titularitat i modalitat. Percentatges (total període 2012-2017)	34
Gràfic 10. Accions segons etapa educativa. Percentatges (total període 2012-2017)	34
Gràfic 11. Accions segons etapa educativa més significativa. Percentatges (2012 i 2017)	35
Gràfic 12. Accions segons modalitat C2 (ApS) i etapa educativa. Percentatges (total període 2014-2017)	35
Gràfic 13. Accions a l'educació formal segons públic destinatari. Percentatges (total període 2012-2017)	36
Gràfic 14. Accions a l'educació formal, modalitat C2, segons públic destinatari. Percentatges (total període 2014-2017)	37
Gràfic 15. Accions segons modalitat C2 (ApS) i etapa educativa. Percentatges (total període 2014-2017)	37
Gràfic 16. Percentatge de projectes localitzats territorialment. Percentatges (2012 i 2017)	38
Gràfic 17. Projectes localitzats territorialment segons àmbit. Percentatges (total període 2012-2017)	39
Gràfic 18. Projectes segons si són en col·laboració o no. Percentatges (2012 i 2017)	43
Gràfic 19. Projectes segons tipus de col·laboració. Percentatges (evolució 2012-2017)	43
Gràfic 20. Tipus de col·laboracions segons modalitats: Percentatges (total període 2012-2017)	44

Gràfic 21. Projectes segons tipus de col·laboració. Percentatges (2012 i 2017)	45
Gràfic 22. Grau d'alineament del sistema d'avaluació del projecte. Percentatges (evolució 2012-2017)	47
Gràfic 23. Grau d'incorporació de l'enfocament basat en la teoria del canvi. Percentatges (2015 i 2017)	48
Gràfic 24. Grau d'integració d'accions de difusió i comunicació. Percentatges (evolució 2012-2017)	49

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1. Variables incloses en l'anàlisi de projectes	13
Taula 2. Sessions participatives: dates, objectius i metodologia general	15
Taula 3. Generacions de l'EpD segons el model de desenvolupament i la tasca educativa de les entitats	19
Taula 4. Nombre de projectes subvencionats segons modalitat (període 2012-2017)	26
Taula 5. Import (en €) destinat al programa d'EpJG (evolució 2012-2017)	27
Taula 6. Relació entre entitats i projectes subvencionats (total període 2012-2017)	27
Taula 7. Tipus d'agents amb els quals es duen a terme les col·laboracions (total període 2012-2017)	45

ÍNDIX DE MAPES

Mapa 1. Districtes on es desenvolupen més accions d'EpJG (total període 2012-2017)	40
Mapa 2. Districtes on es desenvolupen menys accions d'EpJG (total període 2012-2017)	40

1

Introducció

1.1. Context i justificació de la diagnosi.....	10
1.2. Metodologia.....	11
1.2.1.- Fase 1: anàlisi de les dades de les convocatòries 2012-2017 d'educació per a la justícia global de la DJGCI.....	11
1.2.2.- Fase 2. Tallers participatius.....	14

1

Introducció

Aquest document recull els principals resultats de la diagnosi de les accions d'educació per a la justícia global (d'ara endavant, EpJG), finançades per la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional (d'ara endavant, DJGCI) de l'Ajuntament de Barcelona en el marc de les convocatòries de subvencions entre els anys 2012 i 2017. Aquesta diagnosi, que neix en el marc de l'elaboració de l'estratègia d'EpJG que s'impulsa des de la DJGCI, es concep com a punt de partida per a construir una estratègia que doni una resposta acurada als reptes de ciutat amb relació a l'EpJG.

L'elaboració de la diagnosi s'ha estructurat en dues fases que permeten obtenir una fotografia prou detallada del panorama de l'EpJG a Barcelona. La primera fase (març-juny 2018) ha permès analitzar, des d'una perspectiva quantitativa, el conjunt de projectes subvencionats en les darreres convocatòries de subvencions d'EpJG de la DJGCI (2012-2017). En aquest procés s'ha elaborat una eina de buidatge que ha permès analitzar 224 projectes de 89 entitats. La segona fase (juny-novembre 2018), de tipus qualitatiu i basada en el desenvolupament de tallers participatius amb

actors rellevants de l'EpJG a la ciutat (entitats i institucions), ha permès contrastar els resultats de l'anàlisi quantitativa i dotar-los de significats, a partir de la posada en comú de les diverses perspectives, i amb l'objectiu de generar coneixement compartit.

El document s'estructura de la següent manera: en primer lloc s'aporta una justificació de la diagnosi en el marc del Pla Director de Cooperació per a la Justícia Global 2018-2021; en segon lloc, es descriu la metodologia i es detallen els diversos elements metodològics que han permès accedir a les dades disponibles i analitzar; en tercer lloc, es presenta el marc teòric on s'inscriu l'EpJG i que emmarca la present diagnosi; en quart lloc es presenten els resultats del procés d'anàlisi, amb una presentació de les dades sorgides de la fase quantitativa i enriquides amb el conjunt de la informació qualitativa resultant dels tallers participatius; en darrer lloc, es plantegen les conclusions de la diagnosi i s'apunten les principals línies propositives que han de guiar l'estratègia d'EpJG.

1.1. CONTEXT I JUSTIFICACIÓ DE LA DIAGNOSI

Actualment les diverses agendes globals de cooperació i desenvolupament es troben en un procés de revisió i construcció, tant en l'escenari internacional, com regional i local. Des d'un nou paradigma que es basa en el desenvolupament sostenible, la justícia global i la lluita contra les desigualtats, aquest procés de revisió obre un espai idoni per a la reflexió estratègica i per al debat entre els actors i agents de cooperació, entre els quals es troba la DJGCI de l'Ajuntament de Barcelona. Precisament, el Pla Director de Cooperació per a la Justícia Global 2018-2021 se situa en aquest nou paradigma i estableix un marc d'anàlisi i d'acció que concep la justícia global d'una manera holística i àmplia, que posa l'accent sobre els elements estructurals que generen injustícies i que promou la transformació de les relacions de poder que potencien aquestes desigualtats. En aquest marc, l'educació i els processos educatius són una peça estratègica, no només pel seu potencial transformador, sinó també per la seva capacitat d'articular els diversos agents que, des de diferents àmbits, promouen la justícia global a la ciutat. De fet, tal i com s'apunta en el propi pla director, cal entendre l'EpJG com a eix fonamental d'una cooperació transformadora, que englobi els àmbits de la incidència, la recerca i la comunicació.

És en aquest context, doncs, que resulta especialment pertinent analitzar la rellevància, l'eficàcia i la contribució efectiva de l'actual model d'EpJG com a paradigma de transformació social i, en tant que és una política pública, elaborar un instrument programàtic que permeti donar compliment i seguiment a prioritats, objectius, aliances, modalitats i instruments d'EpJG en els propers anys: l'estratègia d'EpJG de la ciutat. Per tal d'anar alimentant el debat i la reflexió conjunta al voltant de l'EpJG, l'esmentat pla director apun-

ta alguns dels reptes i oportunitats a les quals haurà de fer front la futura estratègia, i que esdevenen elements centrals en la present diagnosi.

Entre aquests reptes i oportunitats s'identifica, en primer lloc, la necessitat d'elaborar un relat que conciliï l'acció local i la seva dimensió global, i que desenvolupi i consolidi les bases conceptuals de la justícia global. Així mateix, s'apunta la necessitat de transitar des d'accions puntuals i inconnexes a accions coordinades i coherents, especialment en l'àmbit de l'educació formal. En aquest sentit, altres institucions educatives (com el Consorci d'Educació de Barcelona) donen suport a l'objectiu a llarg termini de transversalitzar la justícia global en l'itinerari formatiu. D'altra banda, el pla director també assenyala que l'elaboració de l'estratègia suposa un nou repte i una oportunitat per impulsar la col·laboració entre els agents que participen als espais i etapes de la formació reglada amb els espais de formació no reglada i informal, tot aprofitant àmbits, coneixements i potencialitats de cada àmbit. L'estratègia és també una excel·lent oportunitat per consolidar el desplegament territorial als districtes, tot aprofitant el potencial de les entitats i dels centres educatius als barris per fer una feina de proximitat que arribi a tota la població. En darrer lloc, l'estratègia obre oportunitats per treballar l'eix de comunicació com a eina orientada a la incidència i la transformació social; per consolidar la cultura de l'avaluació dels impactes dels programes educatius al territori, agents i comunitat, des de la teoria del canvi amb una clara orientació a l'aprenentatge, i desplegar la coherència de polítiques en el conjunt de l'acció política de la ciutat.

Amb aquest desig i des d'aquestes premisses, la DJGCI planteja la necessitat de disposar d'un primer diagnòstic, que ha de servir per a conèixer i entendre el mapa d'actors, de relacions, d'aliances, d'interessos estratègics i el seu recorregut en el període 2012-2017 amb l'objectiu de poder inspirar l'estratègia de l'Ajuntament de Barcelona des d'aquest nou paradigma.

Concretament, la diagnosi pretén respondre les següents preguntes:

- * Quina ha estat l'evolució de l'EpJG a la ciutat de Barcelona en els darrers anys?
  - » Quines són les temàtiques, els àmbits d'actuació i les dimensions (consolidades i emergents) de les accions d'EpJG a la ciutat?
  - » Quina tipologia de projectes s'estan subvencionant?
  - » Quina és la seva distribució territorial i quines implicacions té o pot tenir aquesta distribució?
- * Quina ha estat l'evolució dels actors de l'EpJG a la ciutat de Barcelona?
  - » Quins són els actors -consolidats i emergents- d'EpJG a la ciutat?
  - » S'identifiquen noves relacions o nous tipus de col·laboracions entre els actors de la ciutat?
- * Quin és el paper de la comunicació i dels nous relats de planificació i avaluació basats en la teoria del canvi?
- * Com ha evolucionat el paradigma d'EpJG i quins són els relats i debats que s'articulen al voltant d'aquest àmbit a la ciutat?

Amb l'objectiu de respondre les preguntes anteriors de forma rigorosa i amb el màxim detall possible, s'ha desenvolupat una diagnosi que incorpora una anàlisi quantitativa i qualitativa, tal i com s'explica a l'apartat que segueix.

1.2. METODOLOGIA

Per elaborar aquesta diagnosi s'ha optat per una metodologia mixta desenvolupada en dues fases: en la primera, de tipus quantitatiu, s'han analitzat les dades de les darreres convocatòries (2012-2017) d'EpJG de la DJGCI. En la segona, de tipus qualitatiu, s'han realitzat un conjunt de tallers participatius amb entitats i institucions que formen part del Grup de Treball Estratègia d'EpJG del Consell Municipal de Cooperació Internacional per al Desenvolupament (d'ara endavant, CMCID). A continuació es descriu el desenvolupament de les dues fases i s'especifiquen els aspectes metodològics més rellevants del procés:

1.2.1. Fase 1: anàlisi de les dades de les convocatòries 2012-2017 d'EpJG de la DJGCI

En aquesta primera fase s'han analitzat els projectes que han estat subvencionats a les convocatòries d'EpJG entre els anys 2012 i 2017. Concretament, s'han analitzat 224 projectes de 89 entitats. Es tracta d'una anàlisi en profunditat de tots els projectes a partir de la documentació que les entitats han fet arribar a la DJGCI (formularis de sol·licitud i informes de justificació).

Eina de buidatge

Per al desenvolupament d'aquesta anàlisi s'ha elaborat una eina de buidatge que ha permès identificar les principals característiques de cadascun d'aquests projectes i, a partir de la matriu de dades resultant d'aquest buidatge, realitzar una anàlisi detallada de les principals tendències en EpJG

a la ciutat. Tant l'eina de buidatge com les variables i els indicadors d'anàlisi han estat realitzats com a proposta de l'equip consultor i contrastats amb l'equip de la DJGCI per validar-ne la claredat i la pertinència. Així mateix, s'ha fet un procés de definició de les variables i dels indicadors per tal d'evitar l'ambigüitat, assegurar que els diversos ítems de buidatge siguin precisos i inequívocs, i garantir un procés de codificació sense errors.

Les variables utilitzades han permès analitzar aspectes diversos dels projectes a dos nivells: descriptiu i valoratiu. Tal i com s'explica a continuació, dins del nivell descriptiu es poden diferenciar cinc blocs de variables. El nivell valoratiu, en canvi, està conformat per un sol bloc de variables.

El nivell descriptiu inclou un primer bloc de variables que fa referència a aspectes formals i d'identificació del projecte, com ara: el nom de l'entitat, l'any de convocatòria, el pressupost atorgat o la modalitat, en el marc del Programa d'EpJG a la qual s'ha presentat el projecte (C1, C2, C3, C4)¹. El segon bloc fa referència a aspectes generals del projecte, tals com: l'àmbit o àmbits on es desenvolupa l'acció (formal, no formal, informal); la dimensió o dimensions d'EpJG on s'inscriu (sensibilització, educació-formació, recerca, incidència política-mobilització social); o l'àmbit o àmbits temàtics que treballa el projecte, en base els eixos proposats per Edualter². El tercer bloc de variables fa referència als espais de desenvolupament del projecte, concretament en el seu caràcter localitzat o no localitzat (si les accions estan territorialitzades o, al contrari, no es desenvolupen en cap territori concret); la ubicació territorial (districtes) en el cas dels projectes localitzats; i el tipus de centre educatiu on es desenvolupa el projecte d'acord amb la seva titularitat (públic, concertat o privat). El quart bloc recull les característiques de les persones destinataris del projecte, en concret, els públics als quals van dirigides les accions (infants i joves, professorat, famílies, professionals del sector públic, privat o del tercer

sector, i col·lectius específics, entre d'altres), i l'etapa educativa en la qual es troba aquest públic. El cinquè bloc recull les col·laboracions o parteners en el desenvolupament del projecte i la naturalesa de les institucions o entitats que estableixen col·laboració. Els projectes d'aprenentatge servei (d'ara endavant, ApS) tenen un bloc de variables addicionals donada la seva naturalesa específica. Concretament s'incorporen dues variables: una sobre la tipologia de servei que es promou (campanya de sensibilització, accions de denúncia, accions creatives, entre d'altres) i una altra sobre el col·lectiu destinatari del servei.

Pel que fa el nivell valoratiu, un únic bloc de variables permet identificar aspectes qualitatius en la formulació del projecte, tals com: la qualitat dels mecanismes d'avaluació i de l'estratègia de comunicació; la incorporació de la teoria del canvi; i el grau d'alineament amb els principis de l'EpJG.

Anàlisi de la matriu de dades

Un cop fet el buidatge a la matriu de dades, s'ha procedit a fer una anàlisi descriptiva de la informació recollida. En alguns casos s'han transformat les variables a partir de la seva recodificació per a fer-ne una anàlisi més adequada. Tal i com es presenta a la secció de resultats, s'han realitzat anàlisi univariades (és a dir, on només s'analitza una variable) i creuaments bivariats (on s'analitza l'associació entre dues variables o més), principalment entre variables del primer bloc (aspectes formals i d'identificació del projecte) amb variables de la resta de blocs.

¹ Les modalitats del programa d'EpJG són les següents: Modalitat C1A: projectes d'EpJG (durada anual); modalitat C1P: projectes d'EpJG (durada pluriennal); modalitat C2: projectes d'aprenentatge servei; modalitat C3: projectes adreçats a promoure la coherència de polítiques públiques per al desenvolupament i la responsabilitat exterior; modalitat C4: projectes que incideixen en la sensibilització i en la conscienciació en la temàtica del refugi i asil, els fluxos migratoris, els desplaçaments forçats i les causes que els originen.

² Per a més informació es pot consultar: <http://competenciasyepd.edualter.org/ca/la-guia/eixos-competencials> El seu contingut també està desenvolupat a Massip, et. al., 2018.

A continuació, la taula 1, mostra les variables d'anàlisi:

TAULA 1. Variables incloses en l'anàlisi de projectes.³

Nom variable	Definició de la variable
Any convocatòria	Any de la convocatòria a la qual es presenta l'acció analitzada
Entitat	Nom de l'entitat que desenvolupa l'acció
Títol del projecte	Títol del projecte subvencionat
Tipus de subvenció	Tipus de subvenció
Modalitat i durada	Línia de la modalitat de la convocatòria a la qual es presenta l'acció analitzada i durada de l'acció (només si “tipus de subvenció” és “ordinària”)
Àmbit principal d'actuació educativa	Àmbit principal on es desenvolupa l'acció (formal, no formal, informal, mixt)
Àmbit secundari d'actuació educativa	Àmbit secundari on es desenvolupa l'acció (si és pertinent)
Dimensió principal d'EpJG de l'acció	Dimensió principal d'EpJG de l'acció (sensibilització, educació i formació...)
Dimensió secundària d'EpJG de l'acció	Dimensió secundària d'EpJG de l'acció (sensibilització, educació i formació...)
Àmbit temàtic	Temàtica o temàtiques que treballa el projecte (font: eixos Edualter)
Localització	Grau de localització / territorialització de l'acció
Ubicació territorial de l'acció (districtes)	Territori o territoris on s'ubica l'acció, a nivell de districte
Titularitat del centre	Titularitat del centre receptor de l'acció educativa, en cas de centres educatius formals
Públic destinatari	Tipus de públic destinatari de l'acció
Etape en la qual es desenvolupa l'acció	Etape educativa en la qual es desenvolupa l'acció
Mecanismes d'avaluació	Mecanismes previstos per a l'avaluació interna de l'acció (només projectes de les convocatòries 2015-2017)
Estratègia de comunicació	L'acció integra un pla de comunicació dels seus processos i/o resultats (només projectes de les convocatòries 2015-2017)
Partenariat	Establiment de col·laboracions entre l'entitat promotora i altres actors
Tipus de partenariat	Naturalesa de les institucions / entitats que estableixen col·laboració
Alineament de l'acció amb EpJG	Alineament amb els plantejaments del nou paradigma de l'EpJG
Teoria del canvi	Incorporació de la teoria del canvi al plantejament de l'acció

FONT: Elaboració pròpia.

³ Adjunt a l'annex 2 es pot trobar una taula completa i detallada de la descripció de les variables i dels indicadors d'anàlisi. Aquesta és la matriu que serveix com a eina de buidatge i anàlisi per a futures diagnòsis.

Limitacions de la diagnosi quantitativa

La diagnosi elaborada representa un avenç important en la sistematització del coneixement sobre l'EpJG a la ciutat de Barcelona. No obstant, no es poden obviar algunes limitacions que, si bé cal tenir presents durant la lectura i la interpretació de les dades, no invaliden els resultats obtinguts:

- * La naturalesa quantitativa de les dades permet fer una fotografia sòlida, àmplia i global de la situació de l'EpJG a la ciutat, però implica un baix grau d'aprofundiment en els fenòmens estudiats i no permet arribar a les raons que expliquen els comportaments observats. Aquesta limitació s'ha mitigat amb la realització de la segona fase de la diagnosi (sessions participatives) que precisament han buscat complementar de forma qualitativa les dades resultants de la primera fase.
- * La mostra restringida a les convocatòries de subvencions d'EpJG de la DJGCI comporta que l'anàlisi realitzada no representi tot el que passa a la ciutat en l'àmbit de l'EpJG. Si bé els projectes subvencionats en aquestes convocatòries poden ser una mostra en certa mesura representativa, aquest és un element que cal tenir en compte per evitar fer generalitzacions i inferències categòriques.
- * Les fonts d'informació utilitzades per al buidatge provenen dels documents disponibles en els expedients dels projectes, principalment dels formularis sol·licitud i dels informes de justificació. Amb relació a aquestes fonts, cal considerar l'existència d'una possible distància entre "allò escrit" i "allò executat", si bé aquestes fonts són les úniques disponibles i d'accés viable.

1.2.2. Fase 2: Tallers participatius

A partir dels resultats quantitatius obtinguts en la fase 1 (anàlisi dels projectes subvencionats a les convocatòries 2012-2017 d'EpJG de la DJGCI), s'ha organitzat un seguit de sessions participatives al llarg del segon semestre de l'any 2018 amb institucions i entitats que formen part del Grup de Treball Estratègia d'EpJG del CMCID. Aquestes sessions han estat plantejades amb l'objectiu de contrastar els resultats obtinguts a la diagnosi quantitativa i recollir les perspectives dels principals actors en el camp de l'EpJG a la ciutat. En aquest sentit, s'ha considerat l'enfocament participatiu com el més adequat per facilitar un procés de reflexió col·lectiva on posar en comú les diverses visions i generar coneixement compartit.

Així mateix, els principis dels tallers participatius han estat: la transparència, la visió estratègica i l'operativitat. Amb relació a la transparència es considera fonamental que les sessions s'hagin contextualitzat en el marc del procés d'elaboració de l'estratègia, així com que les persones participants hagin estat informades no només dels resultats de cada sessió mitjançant actes públiques, sinó també dels resultats finals del procés i de la seva concreció en l'estratègia. Pel que fa a la visió estratègica, tot i que l'objectiu operatiu dels tallers ha estat recollir les perspectives dels actors i contrastar els resultats de la diagnosi, aquests també han respondut a la voluntat estratègica de la DJGCI de traçar les primeres línies que guiaran l'estratègia, i d'establir relacions i complicitats amb les entitats i institucions del Grup de Treball Estratègia d'EpJG del CMCID. Per últim, i pel que fa a l'operativitat, els tallers s'han organitzat tenint en compte les possibilitats i necessitats de les entitats i institucions. En aquest sentit, s'han convocat tres sessions participatives, cadascuna de les quals s'ha realitzat dues vegades (una en horari de matí i l'altra en horari de tarda) per facilitar l'assistència de les diverses persones participants. Així mateix,

les sessions han tingut una durada d'entre 90 i 120 minuts i han comptat amb l'organització prèvia d'una dinàmica de treball concreta per així assegurar l'assoliment dels objectius i l'operativitat desitjats.

En termes generals, els tallers han estat els següents:

TAULA 2. Sessions participatives: dates, objectius i metodologia general

Sessió	Dates de realització	Objectius	Metodologia
0	24 d'abril	Presentar el procés de diagnosi: objectius, justificació, temporització, procediments i plantejament de les sessions participatives	Sessió plenària
1	10 de juliol (tarda)	Presentar els resultats de la diagnosi a institucions i entitats que formen part del Grup de Treball d'Educació per a la Justícia Global del CMCID	Sessió plenària i torn obert de paraules
	11 de juliol (matí)		
2	25 de setembre (tarda)	Recollir les experiències de les persones participants, identificar obstacles, oportunitats i resistències, i recollir propostes de futur al voltant dels tres àmbits de treball següents: » Territori i agents » Paradigma de la justícia global » Educació formal i ApS	Treball en petits grups
	26 de setembre (matí)		
3	16 d'octubre (matí)	Recollir les experiències de les persones participants, identificar obstacles, oportunitats i resistències, i recollir propostes de futur al voltant dels tres àmbits de treball següents: » 0,7% i nous actors » Avaluació, comunicació i nous relats de planificació basats en la teoria del canvi » Modalitats i temàtiques dels projectes	Treball en petits grups
	6 de novembre (tarda)		

FONT: Elaboració pròpia.

Metodologia de les sessions participatives

SESSIÓ 0

En primer lloc s'ha organitzat una sessió plenària l'objectiu de la qual ha estat presentar el procés de desenvolupament de la diagnosi. En aquesta sessió, a càrrec de l'equip de la DJGCI, s'han explicat els objectius de la diagnosi i la seva justificació en el marc de l'estratègia d'EpJG i el calendari del procés, i s'ha presentat el funcionament dels tallers participatius convidant a les entitats i institucions presents a la sessió a formar-ne part. En darrer lloc, s'ha obert un torn de paraules entre les persones participants i s'han recollit les aportacions a l'acta de la sessió.

Descarregar l'[acta de la sessió 0](#).

SESSIÓ 1

El primer taller s'ha desenvolupat en forma de sessió plenària: primerament, l'equip de la DJGCI ha contextualitzat la diagnosi en el marc del Pla Director de Cooperació per a la Justícia Global de Barcelona 2018-2021 i de la futura estratègia d'EpJG. A continuació, l'equip consultor ha presentat els principals resultats de l'anàlisi. En darrer lloc, s'ha obert un torn de paraules entre les persones participants i les aportacions s'han recollit a l'acta de la sessió.

Descarregar l'[acta de la sessió 1](#).

SESSIONS 2 I 3

En els dos tallers posteriors s'ha prioritzat la participació dels diferents actors mitjançant el treball en petits grups. Cadascun d'ells ha estat dinamitzats per dues persones membres de l'equip de la DJGCI, de l'equip

consultor i, quan ha estat necessari, s'ha comptat també amb l'ajuda de persones col·laboradores. Les sessions s'han desenvolupat seguint la dinàmica següent:

- * Distribució de les persones participants en **tres grups de treball**, cadascun d'ells al voltant d'una taula on s'ha treballat una de les temàtiques plantejades a la sessió. **Cada trenta minuts les persones participants han canviat de taula**, per tant, tothom ha pogut participar en els diferents àmbits temàtics, que han estat:
  - » Sessió 2: **territori i agents; paradigma de la justícia global; i educació formal i ApS.**
  - » Sessió 3: **0,7% i nous actors; avaluació, comunicació i nous relats de planificació basats en la teoria del canvi; modalitats i temàtiques dels projectes.**
- * **Explicació** de les principals dades quantitatives de cada temàtica per part de les dinamitzadores de cada taula, **i posterior plantejament de les preguntes de debat:**
  - » Com se situa l'entitat / administració / altres amb relació al tema objecte de debat?
  - » Quina transició s'ha fet en aquest àmbit? A quina motivació respon?
  - » Obstacles, oportunitats i resistències identificats
  - » Propostes de futur en aquest àmbit
- * Distribució de varis Post-it a cada participant i cinc minuts de reflexió individual: s'ha demanat **a les persones participants que anotin una idea per Post-it**, en tantes notes adhesives com es necessitin.
- * **Ronda de presentació d'idees:** després del treball individual s'ha

deixat un temps perquè cadascú expliqui breument les idees escrites als Post-it. Una de les dinamitzadores els ha anat col·locant en el panell o la pissarra agrupant-los per afinitat d'idees i l'altra ha pres nota de tot allò que ha anat sortint al debat.

- * **Síntesi del treball del grup anterior:** en el moment de rotació de taula, quan hi ha arribat el grup nou, les dinamitzadores han fet un breu resum del que s'ha treballat a la ronda anterior i s'ha obert el debat per tal de validar, matisar o afegir idees respecte el que s'ha dit anteriorment.

Totes les aportacions fetes als tallers participatius **s'han recollit en actes** (elaborades pel conjunt de persones dinamitzadores) que han estat **enviades a totes les persones participants** als tallers amb un doble objectiu: **com a retorn** del treball realitzat a les sessions **i obrir l'opció de poder fer esmenes o aportacions addicionals** als continguts recollits a les actes:

Descarregar l'[acta de la sessió 2](#).

Descarregar l'[acta de la sessió 3](#).

2

Aproximació teórica

2.1. De l'educació per al desenvolupament a l'educació per a la justícia global.....	18
2.2. Sobre el concepte de justícia global: oportunitats i reptes.....	20
2.3. L'EpJG a Barcelona.....	21

2

Aproximació teòrica

2.1. DE L'EDUCACIÓ PER AL DESENVOLUPAMENT A L'EDUCACIÓ PER A LA JUSTÍCIA GLOBAL

La introducció del concepte d'EpJG suposa un canvi de paradigma envers la clàssica manera d'entendre l'educació per al desenvolupament, obrint pas a noves maneres de referir-se a la tasca que, des de fa un temps, realitzen les ONG amb la voluntat de sensibilitzar i desenvolupar una consciència crítica i responsable respecte a les desigualtats en el món (Argibay i Celorio, 2005).

En els darrers temps, a Europa, la terminologia amb la qual es fa referència als processos propis de l'educació per al desenvolupament és molt àmplia: educació per a la ciutadania global, educació per a la ciutadania democràtica o educació global (Celorio i López, 2007). Totes elles comparteixen la voluntat de fomentar en la ciutadania una bona comprensió de la problemàtica mundial, una participació activa en la vida política dels seus

contextos respectius i un compromís amb la construcció d'un món just i sostenible (Celorio i del Río, 2015).

Aquest canvi de terminologia coincideix amb noves maneres d'entendre les relacions a nivell internacional, el sentit del desenvolupament i la cooperació, i una progressiva consciència de les responsabilitats dels diferents agents per preparar les noves generacions en aquesta manera d'estar al món. A més, tot això es dona en un context en què les entitats que des de fa temps desenvolupen projectes (o accions) comencen a qüestionar-ne el veritable impacte i identifiquen la necessitat de fomentar metodologies participatives i transformadores que eduquin d'una manera crítica enfocada a potenciar les capacitats i l'autonomia de les persones i els col·lectius amb un objectiu clar: canviar el món en clau de justícia.

L'educació per al desenvolupament (en endavant, EpD) com a enfocament educatiu compta amb una llarga trajectòria (Escudero i Mesa, 2011). Una anàlisi detinguda sobre aquesta evolució ha fet que diferents autors

reconeixin fins a cinc generacions diferents (Ortega, 1994; Mesa, 2000; Boni, 2011) que defineixen la tasca de les ONG en funció del model de desenvolupament que es defensa en cada cas. D'aquesta manera, es pot dir que l'evolució de l'EpD permet diferenciar entre: l'enfocament assistencial;

l'enfocament desenvolupista; l'educació crítica i solidària; l'educació per al desenvolupament humà i sostenible; i l'educació per a la ciutadania global.

TAULA 3. Generacions de l'EpD segons el model de desenvolupament i la tasca educativa de les entitats.

 Generacions	 Model de desenvolupament	 Tasca educativa de les entitats
1ª GENERACIÓ Enfocament caritatiu assistencial	Es reconeix el subdesenvolupament dels països del Sud i els seus ciutadans són percebuts com a subjectes passius de la pobresa. La solució ha de provenir del Nord.	<ul style="list-style-type: none"> → No es pot parlar pròpiament d'educació per al desenvolupament. → Campanyes econòmiques i d'ajuda humanitària. → Ús d'imatges catastrofistes del Sud.
2ª GENERACIÓ Enfocament desenvolupista	Es reconeix el subdesenvolupament dels països del Sud i es treballa en el context. No es tenen en compte els problemes estructurals del desenvolupament eludint la responsabilitat del Nord.	<ul style="list-style-type: none"> → L'acció de les ONG passa a la realització de projectes de desenvolupament i cooperació. → Neix pròpiament l'educació per al desenvolupament → S'inicia tasca de sensibilització per donar a conèixer la realitat dels països del Sud on actuaven les ONG.
3ª GENERACIÓ Educació crítica i solidària	Les relacions entre Nord i Sud comencen a entendre's en clau d'interdependència. En aquest sentit, es comencen a analitzar els factors estructurals subjacents a la desigualtat, qüestionant la responsabilitat del Nord.	<ul style="list-style-type: none"> → L'EpD com a procés d'aprenentatge. → Participació dels educands. → Coneixements i actituds. → Desenvolupament apropiat per a cada lloc. No model únic. → Avaluació del procés d'aprenentatge.
4ª GENERACIÓ Educació per al desenvolupament humà i sostenible	El concepte de desenvolupament evoluciona i incorpora altres perspectives: ambiental, cultural, democràcia i drets humans, etc. Es qüestiona el sistema polític, econòmic i social dels països del Nord.	<ul style="list-style-type: none"> → L'EpD es converteix en un espai per al qüestionament del model de desenvolupament occidental. → S'entra en el camp polític i l'ús de mitjans de comunicació de masses. → Hi conflueixen amb educació en temes transversals.
5ª GENERACIÓ Educació per a la ciutadania global	Ciutadania global, mundial o cosmopolita que pretén connectar allò local amb allò global.	<ul style="list-style-type: none"> → Local / global tant al Nord com al Sud. → Educar per a la transformació social.

FONT: Boni (2011).

2.2. SOBRE EL CONCEPTE DE JUSTÍCIA GLOBAL: OPORTUNITATS I REPTES

Apostar pel concepte de justícia global és fer-ho per un terme complex i amb una trajectòria relativament curta (encara que prèviament s'havia abordat des d'altres etiquetes com justícia internacional, ètica internacional o llei de les nacions). El concepte de justícia global irromp des de la filosofia política i suposa diferents línies d'anàlisi entre les quals destaquen la del dret o la de l'economia. La qüestió de la justícia global es torna especialment d'interès a la dècada de 1970 i pren relleu a partir d'un doble punt de partida: no vivim en un món just i, al seu torn, la justícia ha de ser considerada l'aspiració última (Nagel, sd). És en aquest moment on es troba el germen dels moviments socials en la lluita de demandes fonamentals. Des d'aquest punt, diferents autors s'han enfrontat a preguntes sobre quin és l'abast de la justícia, quin paper pren aquesta en la distribució de la riquesa i quins estàndards ètics han de ser aplicats a tot el món, quin ha de ser el paper de les institucions, i quin és el significat moral dels límits de la ciutadania i la ciutadania compartida.

En moltes ocasions els debats sobre la justícia s'han circumscrit a la lògica que es defineix per una comunitat política comuna, des de la qual les persones tenen obligacions de justícia respecte els altres individus amb els quals comparteixen un mateix ordre institucional. En aquest sentit, Rawls (1971) apunta que el problema de la justícia es troba en l'organització interna de l'Estat, on s'ha de garantir la distribució i unificació com a base de la justícia equitativa. Per la seva banda, Pogge (2007) estén la idea d'aquesta estructura bàsica reconeixent un ordre institucional global que s'imposa des dels països més pròspers i desfavoreix la vida de moltes persones al món. En aquest marc Young (2011) proposa superar la visió

parcial de les dues propostes en què allò rellevant està en el funcionament de les estructures que regeixen la societat. Acceptar que les institucions formen part dels processos que produeixen o eviten les injustícies, no vol dir que no s'hagi de subratllar que en aquests processos també hi participen les lleis i les pràctiques de les empreses, els mitjans de comunicació i les persones individuals (Sen, 2010) des de les seves eleccions vitals i preferències de relació, oci, consum, etc. En aquest sentit, Young entén que l'anàlisi moral supera les fronteres de l'Estat i obliga a qüestionar-se sobre la pròpia forma de vida en un món global i globalitzat d'interdependències constants (Nussbaum, 2010) en què cada individu també és responsable.

Des del concepte de justícia global, Young destaca que la responsabilitat compartida no pot quedar relegada a l'acció humanitària o caure en el paternalisme. Es tracta de desenvolupar-la des de l'acció col·lectiva, també amb les persones que pateixen directament les situacions d'injustícia. Amb tot això estableix la teoria de la connexió social, que a nivell moral és anterior a les institucions polítiques: les connexions socials de la societat civil poden existir sense que les institucions polítiques les governin. En definitiva, una responsabilitat que requereix de la redefinició de les relacions, tant amb el medi natural, humà o social amb vista a un desenvolupament humà sostenible (Aznar i Barrón, 2017).

En aquest marc, Andreotti (2016), junt amb Sharon Stein i Rene Susa, presenta un mapa de tres imaginaris diferents sobre justícia global i planteja el mapeig social com una estratègia educativa per trencar amb l'imaginari dominant. Segons les autores, en l'imaginari de la justícia global és necessari avançar cap alternatives del desenvolupament i apoderar desconsuint la idea de primer o tercer món. Això significa canviar les regles del joc i avançar cap a altres possibilitats de coexistir en un planeta finit.

És d'aquesta manera que la justícia global pretén superar l'eterna dicotomia entre el Nord i el Sud; incidir sobre les causes estructurals de les injustícies i dels mecanismes que generen desigualtats; i fer visible la interdependència de les accions a nivell global i local (Monzó, Rifà i Rubio, 2018). En aquest context, es busca el compromís i la responsabilitat dels diferents agents com a membres de la ciutadania activa i global perquè els grans reptes requereixen un important treball des de l'esfera política, però també des de la ciutadania i, amb això, el treball des de l'àmbit educatiu, a partir de l'EpJG, una proposta educativa que ha de tenir com a objectiu la presa de consciència sobre les situacions d'injustícia i la necessitat de transformar les relacions de poder que generen les desigualtats. Però també ha d'afavorir espais per al desenvolupament de la responsabilitat compartida i l'acció col·lectiva com la seva cristallització d'aquesta.

Assumint els principis de l'educació per a la ciutadania, l'EpJG es converteix en l'altra cara de la moneda. Si en el primer cas es posa l'èmfasi en l'objectiu formatiu de les persones que han de participar per generar el canvi, en l'altre, se subratlla l'objectiu social últim al qual ha de conduir-se aquesta transformació. Dues cares de la mateixa moneda que ofereixen una mirada més completa de com han de ser entesos els processos educatius, les aliances entre els diferents agents educatius i, en definitiva, també els fins últims de l'educació.

2.3. L'EPJG A BARCELONA

A Catalunya, i concretament a Barcelona, des del 2014 es treballa la idea d'EpJG, centrant el debat en aquesta doble mirada de la mateixa moneda: l'objectiu formatiu i l'objectiu social.

En aquest context, el concepte d'EpJG s'entén com un procés de co-neixement i d'anàlisi crítica de la realitat que vincula l'acció local i la seva dimensió global. La seva finalitat és promoure una consciència crítica envers les causes que generen desigualtats i conflictes. També contribueix al canvi d'actituds i pràctiques que han de fer possible una ciutadania responsable, respectuosa i compromesa amb la transformació social (Rubio i Lucchetti, 2016)⁴.

A nivell d'entitats del sector i de moviments socials, l'any 2014 i després d'un llarg procés de reflexió, la Federació Catalana d'ONG per la Pau els Drets Humans i el Desenvolupament passa a denominar-se Lafede.cat – Organitzacions per a la Justícia Global, una vegada ja fusionades les tres federacions d'entitats que hi havia a Catalunya (pau, drets humans i desenvolupament).

És en aquest moment quan s'entén que el paradigma de la justícia global esdevé una oportunitat i un repte per denunciar les injustícies d'un món complex i global, i per actuar en la seva transformació. Conscients que les respostes són polièdriques, es vol treballar des de la diversitat, sumant les mirades d'àmbits i sectors diferents i teixint una xarxa de xarxes. (Lafede.cat, 2016)

⁴ Aquesta definició es va elaborar en el marc d'un grup motor configurat per diferents agents en l'inici del Programa d'EpJG i aprenentatge servei.

D'aquesta manera, es posa sobre la taula el concepte de justícia global que té com a objectiu la transformació de les relacions de poder que generen desigualtats arreu, mitjançant la redistribució dels béns i l'educació per una ciutadania global, entre d'altres (Lafede.cat, 2016).

El debat de la justícia global ha arribat també a les administracions públiques. A l'Ajuntament de Barcelona aquest concepte s'incorpora al Pla Director de Cooperació per a la Justícia Global 2018-2021 on es reflexiona sobre el canvi de paradigma de la cooperació al desenvolupament a la cooperació per a la justícia global, entenent que la justícia global planteja un marc d'anàlisi més ampli i complet que aquell que se centra en la dicotomia Nord-Sud i en la linealitat del desenvolupament. Ressalta les creixents interconnexions a escala global i, per tant, les interferències que les accions produeixen sobre altres pobles i territoris. Accions que deriven d'un model de producció, distribució, consum i intercanvi que sovint vulnera aquestes comunitats. Posa l'accent en els elements estructurals que generen injustícies i promou la transformació de les relacions de poder que potencien les desigualtats. Proposa, a la vegada, un cosmopolitisme dels drets humans, sota l'assumpció que totes i tots tenim responsabilitats i obligacions respecte les injustícies que pateixen els "altres", independentment del lloc on es donin (Pla Director de Justícia i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona, 2018).

En aquest nou paradigma l'EpJG pren molta centralitat com a eix fonamental d'una cooperació transformadora que ressalti els àmbits de l'educació, la incidència, la recerca i la comunicació (Pla Director de Justícia i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona, 2018).

3

Resultat de la diagnosi

3.1. Presentació panoràmica.....	25
3.2. Dimensions i àmbits temàtics.....	28
3.3. Educació formal i ApS.....	33
3.4. Territori i treball a districtes.....	38
3.5. Agents i col·laboracions.....	42
3.6. Avaluació, comunicació i nous relats de planificació basats en la TdC.....	46

3

Resultat de la diagnosi

El bloc de resultats de la diagnosi que s'aporta en les properes pàgines suposa el nucli d'aquest document, donat que presenta les principals dades recollides a través del procés exposat fins aquí i dóna peu a les conclusions i orientacions finals del text. D'aquesta manera, a nivell quantitatiu, la diagnosi ha permès identificar i presentar algunes dades i gràfics que retornen una imatge sobre els aspectes més rellevants dels projectes d'EpJG durant el període comprès entre 2012 i 2017. Així mateix aquestes dades han estat contrastades, a nivell qualitatiu, a partir de la veu de les entitats i altres agents implicats en aquest tipus de projectes al llarg dels tallers participatius. En les properes pàgines, ambdues lectures –quantitativa i qualitativa– es presenten de manera integrada, oferint una visió de conjunt i alhora específica sobre els projectes i la seva evolució.

Els resultats s'han organitzat en **sis apartats diferents**, seguint la mateixa estructura d'eixos d'anàlisi utilitzats al llarg del procés de la diagnosi:

➔ Presentació panoràmica

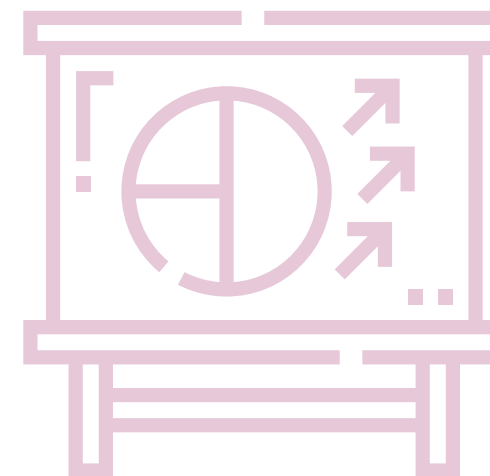
➔ Territori i treball a districtes

➔ Dimensions i àmbits temàtics

➔ Agents i col·laboracions

➔ Educació formal i aprenentatge servei

➔ Avaluació, comunicació i nous relats de planificació basats en la teoria del canvi

El bloc comença amb l'apartat de presentació panoràmica que suposa una primera aproximació a l'estudi, a partir de dades de caràcter general i sense creuament de variables com és el nombre de projectes subvencionats o els imports invertits en la convocatòria de subvencions per a projectes d'EpJG. A partir d'aquí, els següents apartats, referits cadascun d'ells a algun nucli d'anàlisi, aporten resultats i gràfics que creuen diferents variables. Així doncs, a l'apartat de dimensions i àmbits temàtics s'analitzen els projectes amb relació a la dimensió d'EpJG i l'eix temàtic que treballen a nivell cronològic, i segons la modalitat de la convocatòria en la qual s'inscriuen. A continuació, l'apartat d'educació formal i aprenentatge servei analitza els projectes segons la titularitat dels centres, l'etapa educativa i el destinatari últim del projecte. D'altra banda, a l'apartat de territori, s'analitzen els projectes segons la seva presència i evolució en districtes. Així mateix, des del punt de vista dels agents i de les col·laboracions, es proposa una anàlisi de les relacions de treball conjunt establertes entre

entitats i entre elles i altres agents. Finalment, l'apartat sobre avaluació, comunicació i nous relats de planificació basats en la teoria del canvi permet analitzar la progressiva incorporació de tots tres components en els projectes d'EpJG al llarg del període analitzat.

3.1. PRESENTACIÓ PANORÀMICA

En aquest primer apartat de resultats es presenta una panoràmica general de les dades treballades que inclouen l'abast de la convocatòria (nombre de projectes subvencionats i import destinat a les subvencions, la distribució per entitats), així com els àmbits on es desenvolupen les accions. En alguns casos, quan és pertinent, aquesta anàlisi es fa en clau evolutiva (2012-2017).

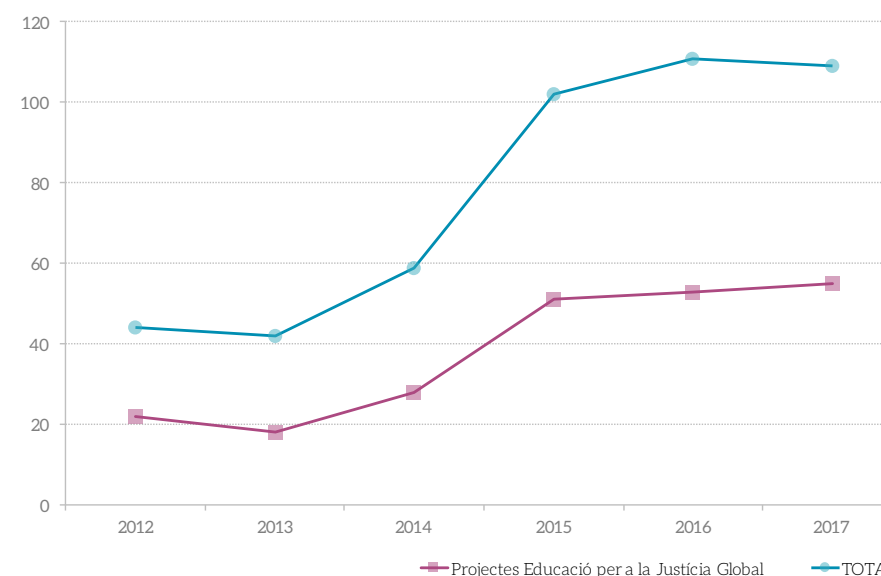
La convocatòria de subvencions per a projectes de Justícia Global i Cooperació Internacional és una iniciativa de la DJGCI de l'Ajuntament de Barcelona que pretén, mitjançant un procés de concurrència pública, avançar en la consecució dels objectius del Pla Director de Cooperació per a la Justícia Global de Barcelona. Aquesta línia de subvencions té tres programes específics: el de Cooperació per a la Justícia Global; el de Cooperació per a la Justícia Global a Ciutats Específiques; i el d'EpJG. Aquest darrer programa és l'objecte d'aquesta diagnosi en el qual se centren les dades que es presenten a continuació.

En primer lloc, presentem l'evolució del nombre de projectes subvencionats en les convocatòries 2012-2017 (gràfic 1), tant del conjunt de la convocatòria com del programa d'EpJG. Com es pot veure, hi ha hagut un creixement molt important dels projectes subvencionats entre el 2012 i el 2017. Tant en el conjunt de la convocatòria, com específicament en el programa d'EpJG, el

nombre de projectes subvencionats s'ha doblat en aquest període. El punt d'inflexió, s'observa entre els anys 2014 i 2015, on es passa d'un total 59 projectes subvencionats a 102 l'any següent (28 i 51, en el cas del programa específic d'EpJG). A partir de 2015, en canvi, la tendència en relació el nombre de projectes subvencionats es manté més aviat constant.

Entre 2012 i 2017 s'han subvencionat un total de 467 projectes, 224 dels quals corresponen al programa específic d'EpJG. En aquest sentit, el gràfic 1 també permet identificar el pes relatiu dels projectes subvencionats de la modalitat d'EpJG respecte al total de projectes que, de mitjana, es representen a la convocatòria. Com es pot observar, aquest pes relatiu, que correspon a un 48% del total, s'ha mantingut estable al llarg del període 2012-2017.

GRÀFIC 1. Nombre de projectes subvencionats (evolució 2012-2017).

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

Dins del programa d'EpJG hi ha diverses modalitats segons l'objecte i l'enfocament de les propostes que es presenten a la convocatòria. Tal i com mostra la taula 4, la majoria de projectes que s'han subvencionat entre 2012 i 2017 corresponen a la modalitat C1A (projectes d'EpJG de durada anual), seguits dels de la C1P (projectes d'EpJG de durada pluriennal) i la C2 (projectes d'ApS). Cal tenir en compte que els projectes menys subvencionats durant aquest període en valors absoluts han estat els de les modalitats C4 (sensibilització en temàtiques concretes) i C3 (coherència de polítiques), donat que ambdues línies de finançament apareixen al 2016 i, per tant, aquesta anàlisi només incorpora dues convocatòries.

TAULA 4. Nombre de projectes subvencionats segons modalitat (període 2012-2017)

Modalitat	Nombre de projectes subvencionats 2012-2017
C1A	89
C1P	57
C2	47
C3	19
C4	12
TOTAL	224

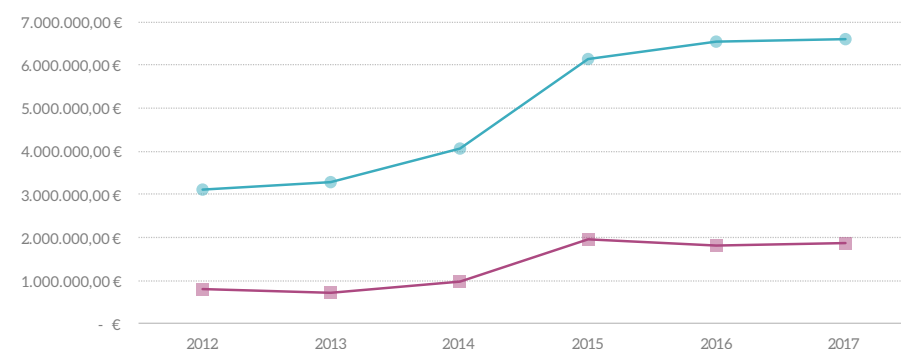
FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

D'altra banda, el gràfic 2 mostra l'import destinat a cadascuna de les convocatòries de subvencions per a projectes de Justícia Global i Cooperació Internacional en el període comprès entre 2012 i 2017. Existeix una relació entre l'augment de projectes subvencionats i el creixement sosten-

gut de fons des de 2012 fins 2014. A l'any 2015 s'observa un augment molt pronunciat, passant d'aproximadament de 4M€ a la convocatòria de 2014 a més de 6M€ a la convocatòria de 2015. Aquesta pujada es deu a que aquest any s'assoleix el 0,7% d'ingressos propis destinats a polítiques de cooperació i EpJG. Després de 2015, l'import s'ha incrementat de manera menys accentuada però constant, mantenint el compromís del 0,7%⁵.

Si bé aquestes dades són les referents al conjunt de la convocatòria, si ens fixem exclusivament en els projectes del programa d'EpJG (al mateix gràfic 2 i a la taula 5) observem que entre 2012 i 2017 també hi ha hagut un creixement, tot i que aquest no ha estat tan pronunciat com el de la globalitat de la convocatòria. En aquest sentit, si el 2012 es va destinar aproximadament 1M€ a projectes d'EpJG (que representa aproximadament un terç del total dels diners destinats a la convocatòria), l'any 2017 aquest import s'ha duplicat, arribant gairebé als 2M€, i representa aproximadament un quart del total. Tal i com mostra la taula 5, entre 2012 i 2017 s'han destinat més de 8M€ a projectes d'EpJG.

GRÀFIC 2. Import (en EUR) atorgat a la convocatòria de subvencions (evolució 2012-2017).

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

⁵ A efectes de l'aportació del 0,7%, cal considerar com a ingressos propis municipals: tots els impostos directes; els impostos indirectes; les taxes, els preus públics, les contribucions especials i les quotes d'urbanització; i els ingressos patrimonials (inclosos els beneficis d'empreses i canons de concessions del pressupost liquidat i consolidat d'ingressos). Aquest càlcul s'ha realitzat partint de l'estudi de Joaquim Solé i Vilanova, catedràtic de Finances Públiques, Director del Màster en Hisenda autonòmica i local de la Universitat de Barcelona, i ha estat encarregat pel Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona.

TAULA 5. Import (en euros) destinat al programa d'EpJG (evolució 2012-2017)

Any	Import destinat al programa d'EpJG
2012	819.300,00 €
2013	731.339,71€
2014	973.770,35€
2015	1.971.453,38€
2016	1.801.900,93€
2017	1.871.150,51€
TOTAL	8.168.914,88€

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

Com ja s'ha mostrat anteriorment, entre 2012 i 2017 s'han subvencionat 224 projectes d'EpJG que han desenvolupat un total de 89 entitats diferents. És a dir, que en aquestes sis convocatòries, hi ha hagut 89 entitats que han rebut fons per a desenvolupar els projectes que havien presentat. Tanmateix, la distribució de projectes entre les diferents entitats no és homogènia, és a dir, no totes les entitats han desenvolupat el mateix nombre de projectes al llarg d'aquests sis anys. De fet, tal i com mostra la taula 6, mentre que hi ha un nombre força important d'entitats que han rebut subvenció per desenvolupar un sol projecte (34 entitats), n'hi ha d'altres que n'han desenvolupat un nombre molt més elevat (per exemple, entitats que al llarg d'aquests anys han realitzat quatre, cinc, sis o més projectes). Així, aproximadament el 40% d'entitats gestionen el 15% de projectes, mentre que un 20% de les entitats gestiona més del 45% dels fons dels projectes subvencionats.

Tal i com es va posar de manifest a les sessions participatives, aquesta dada genera certa alerta entre els diferents agents pel risc de concentració de projectes en algunes entitats. En aquest sentit, les persones participants als tallers emplacen a la DJGCI a tenir-ho en compte a l'hora de planificar.

TAULA 6. Relació entre entitats i projectes subvencionats (total període 2012-2017)

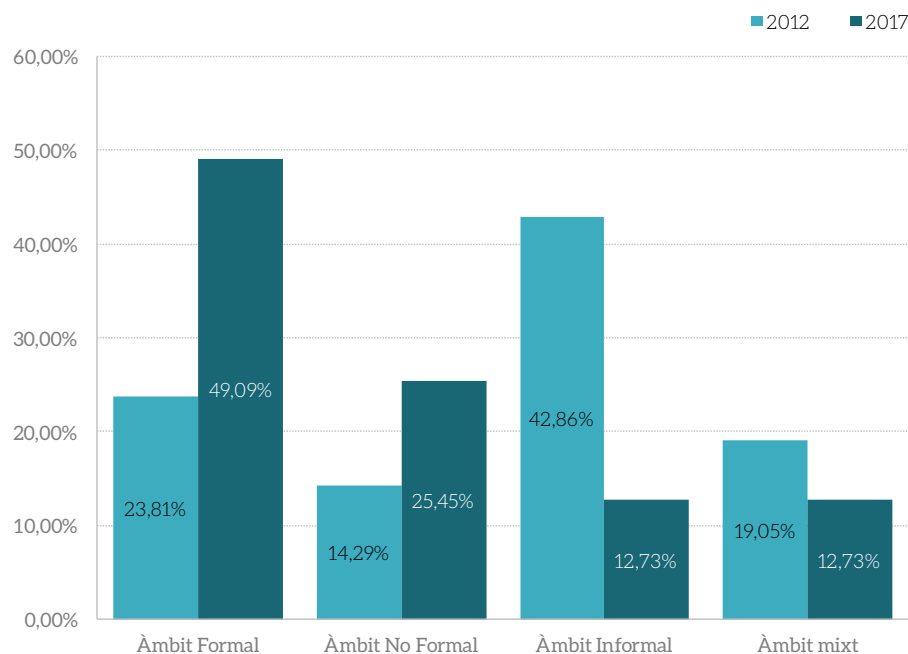
Nº projectes per entitat	Nº entitats	Total projectes	% respecte total entitats	% respecte total projectes
1	34	34	38,2%	15,2%
2	27	54	30,3%	24,1%
3	10	30	11,2%	13,4%
4	5	20	5,6%	8,9%
5	3	15	3,4%	6,7%
6 a 10	10	71	11,2%	31,7%
TOTAL	89	224	100%	100%

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

Per últim s'analitzen, en termes evolutius, els diferents àmbits⁶ on es desenvolupen les accions: àmbit formal, no formal i informal. Tal i com mostra el gràfic 3, en aquests anys han augmentat —de manera molt important i progressiva— els projectes que treballen en els àmbits formal i no formal, i han disminuït els de l'àmbit informal. Per a la interpretació d'aquestes dades cal tenir en compte que l'any 2014 s'incorpora la modalitat C2 (ApS), que inclou projectes desenvolupats majoritàriament en l'àmbit formal, fet que explicaria aquest augment tant pronunciat de propostes en aquesta àrea.

⁶ Tal i com s'ha explicat a la metodologia, la descripció de cadascun dels àmbits és la següent: àmbit formal: activitat pedagògica sistematitzada i organitzada dins el sistema reglat (àmbit escolar); àmbit no formal: activitat pedagògica sistematitzada i organitzada ubicada fora del sistema reglat; àmbit informal: accions no clarament sistematitzades ni intencionals però amb repercussions educatives en els individus o comunitat.

GRÀFIC 3. Projectes segons àmbit on es desenvolupa l'acció. Percentatges (2012 i 2017).

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

3.2. DIMENSIONS I ÀMBITS TEMÀTICS

Al llarg d'aquest apartat s'aporta una revisió de les principals dades extretes relacionades amb les dimensions i els eixos temàtics que treballen els projectes d'EpJG. A més de les dades de caràcter quantitatiu (que han permès obtenir l'estudi de les diferents variables dels projectes), amb el procés participatiu s'ha pogut aprofundir en el significat i sentit de les diferents dimensions d'EpJG; així com també en el paper transversal o específic dels diferents àmbits temàtics treballats des dels projectes.

El gràfic 4 mostra una anàlisi evolutiva dels projectes segons les dimensions de l'EpJG (sensibilització, educació i formació, recerca, i incidència i mobilització) a les quals s'inscriuen les accions. Aquesta anàlisi permet reconèixer com les diferents dimensions han anat fluctuant al llarg del període estudiat⁷.

Tal i com s'observa al gràfic, la **sensibilització** és la dimensió més treballada en el conjunt de projectes subvencionats (amb una mitjana del 87,5%), tot i que l'evolució marca un punt de baixada important al voltant del 2016 i una clara remuntada posterior. Tal i com s'ha recollit durant els tallers participatius, les entitats consideren la sensibilització com una dimensió dinàmica i d'ordre diferent a la resta pel fet de suposar un punt de partida i donar-se de manera implícita i transversal en qualsevol intervenció en l'àmbit de l'EpJG. La sensibilització continua essent necessària per assolir la missió de l'entitat, arribar a més persones destinatàries i establir sinèrgies amb diferents actors. Tot plegat, junt amb què els formularis de les convocatòries (que permeten destacar més d'una dimensió per a cada projecte), ajuda a entendre perquè la sensibilització es manté com la dimensió més destacada al llarg de tot el període estudiat. Així mateix, malgrat que gairebé tots els projectes diuen incloure tasques de sensibilització, en realitat n'hi ha pocs que siguin exclusivament de sensibilització, principalment per dos motius: perquè no és una tasca senzilla (malgrat que aparentment ho sembli) i perquè les altres tasques tenen poc sentit per si soles. És precisament en aquest marc on les entitats apunten la necessitat de repensar el propi significat de la sensibilització des de preguntes com ara: *A qui és necessari sensibilitzar? Quina és la millor via per fer-ho? Com es pot anar més enllà de la sensibilització? Com s'avalua el seu impacte? És necessària la sensibilització per a començar a transformar?*

⁷ Cal tenir en compte que aquesta variable no és exclouent i que, per tant, un projecte pot tenir associades diferents dimensions.

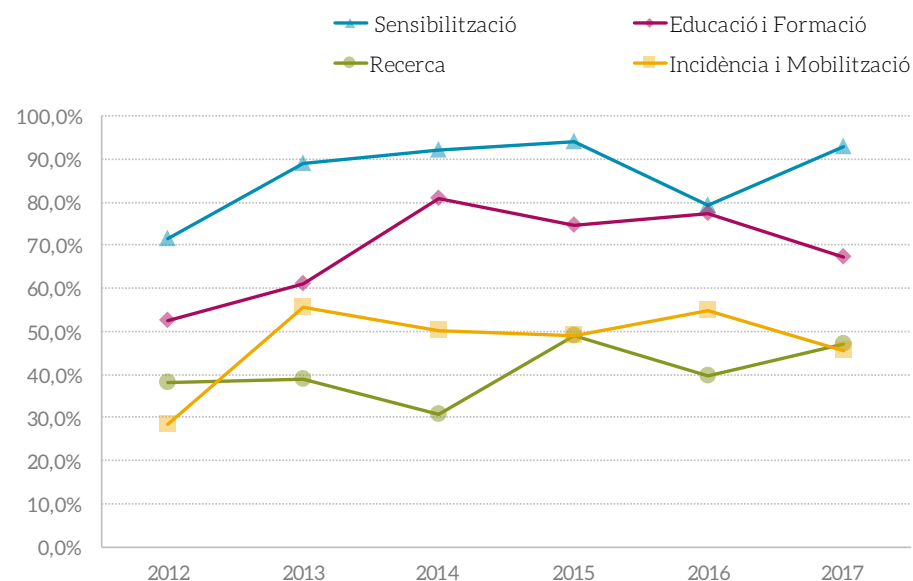
En segon lloc, apareix la dimensió d'**educació i formació** amb un 71% de mitjana al llarg del període. Aquesta dimensió mostra un augment significatiu al voltant del 2014 que s'explica fonamentalment per la introducció de la modalitat C2 per a projectes d'aprenentatge servei. En aquest sentit, i tal i com es podrà abordar amb les dades específiques sobre aquesta modalitat, les entitats valoren molt favorablement aquest tipus de proposta perquè suposa la possibilitat de treballar de manera directa i més intensa amb els centres educatius. En aquesta dimensió també es reconeix un creixent increment de projectes de formació dirigits a professorat o equips educatius com a agents multiplicadors.

La següent dimensió, segons el nombre de projectes que s'hi inscriuen, és la d'**incidència i mobilització** que augmenta considerablement entre 2012 i 2013. Les entitats reconeixen que, en general, hi ha més experiències d'incidència amb persones adultes i apunten que cal fer un pas per a treballar des d'aquesta perspectiva també amb infants i joves, incorporant l'enfocament de drets de manera decidida en els projectes. Finalment, la **recerca** apareix com a dimensió menys treballada. Alguns dels arguments que les entitats expliciten en aquest sentit són la dificultat de fer una recerca rigorosa o la manca de temps i recursos tenint en compte els terminis de les subvencions i els requeriments polítics. En aquesta direcció s'apunta la necessitat d'una major relació entre entitats i grups de recerca o universitats, tot i que es reconeix que no sempre es compta amb les millors condicions (per exemple, dificultat per signar convenis, ús de diferent tipus de llenguatge, etc.) i que tot plegat genera algunes resistències per fer efectius aquesta classe de col·laboracions.

En els tallers participatius s'ha posat de manifest que un programa ideal és aquell que treballa el màxim de dimensions possible pel tipus d'impacte que pot tenir i per la necessitat que això suposa de treballar en xarxa.

En el cas de les entitats més petites, les col·laboracions són importants i decisives per a donar un valor afegit als projectes i treballar des d'una globalitat d'accions.

GRÀFIC 4. Projectes segons les dimensions on s'inscriuen. Percentatges (evolució 2012-2017).

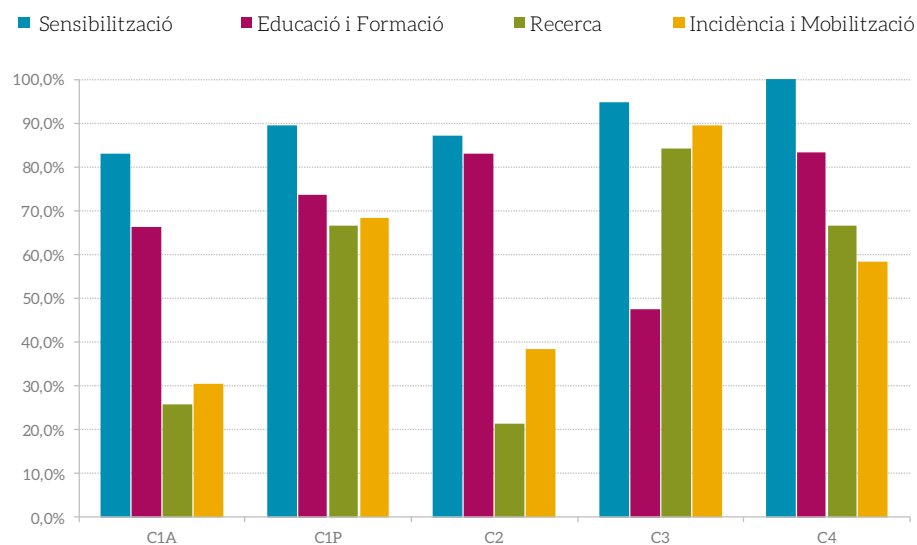

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

D'altra banda, el gràfic 5 recull la mateixa anàlisi de les dimensions i inclou les modalitats de projectes de la convocatòria (C1A, C1P, C2, C3 i C4, explicades a la metodologia i a la nota al peu 3). Tal i com s'observa, es manté la tònica ja exposada en l'apartat anterior: en general, des de totes les modalitats es treballen les diferents dimensions de l'EpJG, però la de sensibilització és la que destaca entre la resta en totes i cadascuna de les modalitats de convocatòria. Els motius ja s'han exposat en l'explicació del gràfic anterior.

En les modalitats C1A i C2 apareix un menor nombre de projectes destinats a la recerca, la incidència i la mobilització. En ambdós casos, són les dimensions de sensibilització i d'educació i formació les més destacades, tant pel tipus d'acció prevista, com per l'àmbit de treball principal, respectivament. Finalment, és a la modalitat C3 on apareix un menor nombre de projectes dedicats a la formació i educació, donat que l'objectiu de treball principal d'aquesta línia és la coherència de polítiques.

GRÀFIC 5. Projectes segons modalitats de la convocatòria i dimensions d'EpJG. Percentatges (total període 2012-2017)

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

A més de l'anàlisi segons les dimensions de l'EpJG, la diagnosi també ha permès desenvolupar un estudi dels projectes segons els diferents **àmbits temàtics** que aquests aborden (tal i com s'ha explicat a la secció de metodologia). Aquestes dades estan recollides al gràfic 6. Des d'aquest marc, l'anàlisi comparativa de l'evolució dels projectes entre 2012 i 2017

permet visibilitzar l'estabilitat del treball en els diferents àmbits, així com la preponderància dels projectes que treballen **drets humans, ciutadania i governança** (67,9%), que, com a temàtica més transversal, es pot trobar en els diferents tipus de projectes (a banda de la seva especialització). En aquest sentit, durant els tallers participatius s'ha posat de manifest que les entitats consideren necessari un equilibri entre els projectes de caràcter més transversal i aquells que aborden àmbits més concrets, per tal d'afavorir el treball des d'una perspectiva local i global, i incloure la perspectiva de drets en les accions.

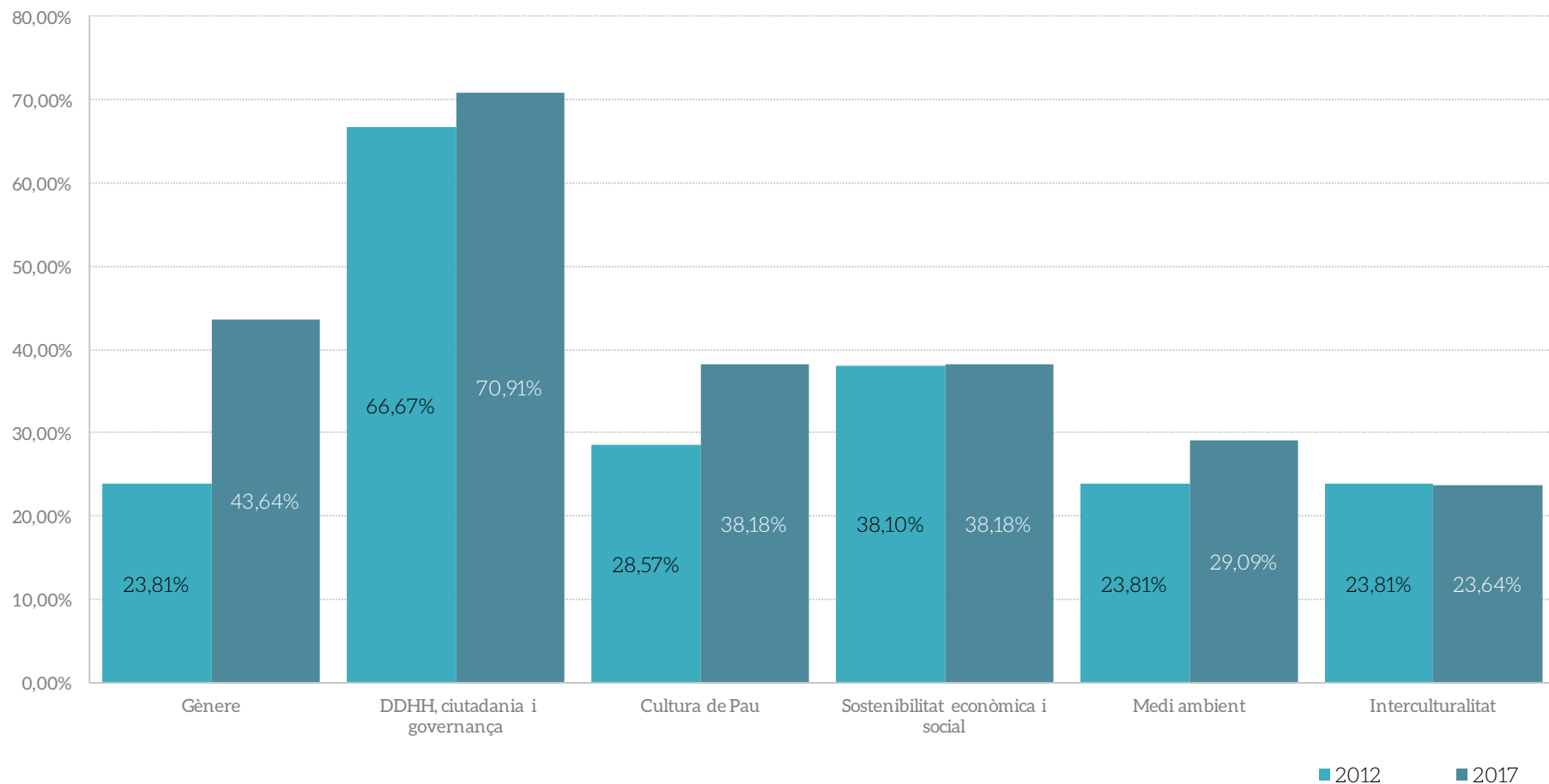
En aquest marc, els projectes que treballen sobre qüestions de **gènere** són els que mostren un augment més significatiu en el període analitzat (s'ha passat del 23,8% al 2012 al 43,6% al 2017). Segons les entitats aquesta tendència en els darrers anys es deu fonamentalment a la creixuda del nombre d'organitzacions feministes; a la preocupació per l'equitat de gènere des de les administracions; a l'augment de la consciència al voltant d'aquesta perspectiva; i, malauradament, a la forta necessitat social que cal atendre en aquest sentit. En aquest marc, afloren diferents consideracions: d'una banda, que el gènere és un eix temàtic que hauria de ser transversal a qualsevol projecte (sense perdre de vista que, tal i com indiquen les entitats, el moviment feminista és molt divers i cal analitzar els projectes en cada cas); i d'altra banda que, en el cas dels projectes que es treballen amb centres educatius, resulta necessari abordar aquesta temàtica amb el professorat perquè veritablement es puguin donar canvis reals.

⁸ Els àmbits temàtics que aborden aquest estudi són els següents: gènere; DDHH, ciutadania i governança; cultura de pau; sostenibilitat econòmica i social; medi ambient; i interculturalitat (a <http://competencias-yepd.edualter.org/ca/la-guia/eixos-competencials>).

Finalment, una altra dada que es pot extreure d'aquesta anàlisi a partir dels àmbits temàtics, és la poca presència de projectes centrats explícitament en la interculturalitat amb relació a la resta de propostes. En aquest sentit, les entitats consideren que aquesta temàtica segurament es tre-

balla de manera transversal en els projectes d'EpJG (des de que es té en compte amb qui es treballa, la perspectiva des de la qual es vol sensibilitzar, etc.). Com a àmbit, la interculturalitat sembla treballar-se més des de les entitats d'acció social que des de les ONG.

GRÀFIC 6. Projectes segons àmbits temàtics que aborden. Percentatges (2012 i 2017)

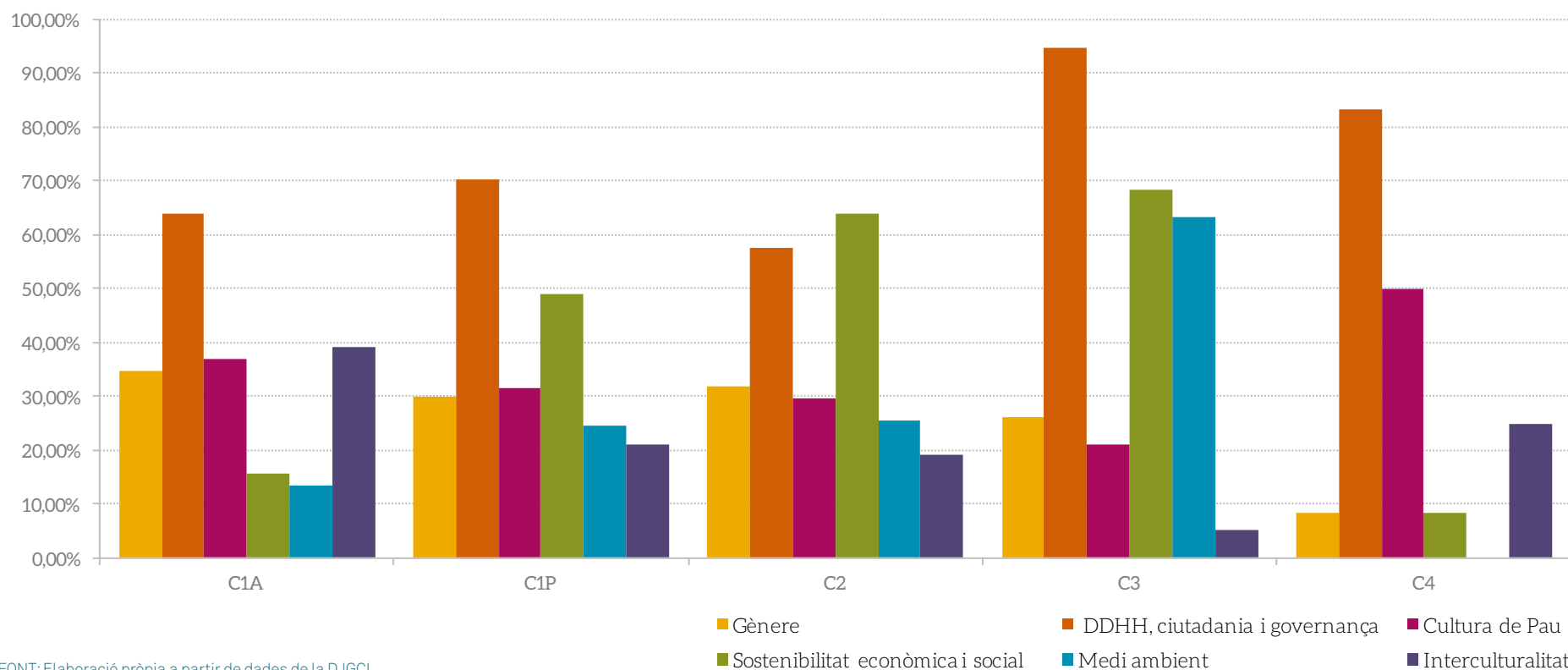

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

El gràfic 7 recull el creuament entre les modalitats de projectes de la convocatòria de subvencions i els àmbits temàtics que aquests treballen. En aquest cas, es torna a fer visible com el de drets humans, ciutadania i governança, de caràcter més transversal, apareix de manera destacada en totes i cadascuna de les modalitats de la convocatòria. En el cas de la modalitat de C2 (ApS), es visibilitza com el gran gruix de projectes, a més del ja esmentat, també treballa en l'àmbit de la sostenibilitat econòmica i social, donat que aquest recull un gran nombre d'iniciatives diverses.

En el cas de la modalitat de C3, a l'àmbit de drets humans, cal sumar-li el de medi ambient com un dels més desenvolupats. Finalment, en el cas de la modalitat de C4, els projectes es concentren en els àmbits temàtics de drets humans, ciutadania i governança, i el de cultura de pau. Per contra, es treballa de manera molt discreta en els altres àmbits.

GRÀFIC 7. Projectes segons modalitat i àmbits temàtics. Percentatges (total període 2012-2017)

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

3.3. EDUCACIÓ FORMAL I ApS

En aquest apartat es presenten les dades relatives als projectes d'EpJG que es desenvolupen en el marc de l'educació formal i, de manera específica, aquells de la modalitat C2 (d'aprenentatge servei). Així mateix, s'aporta una revisió de les principals dades extretes amb relació als àmbits temàtics i dimensions que treballen els projectes d'EpJG. En aquest cas, a més de les dades recollides en la part quantitativa, els principals eixos de debat durant les sessions participatives han girat al voltant dels següents punts: el paper dels actors educatius (centres educatius i administració educativa); la construcció conjunta de relat sobre justícia global; i l'anàlisi sobre com l'aprenentatge servei contribueix a generar canvis reals.

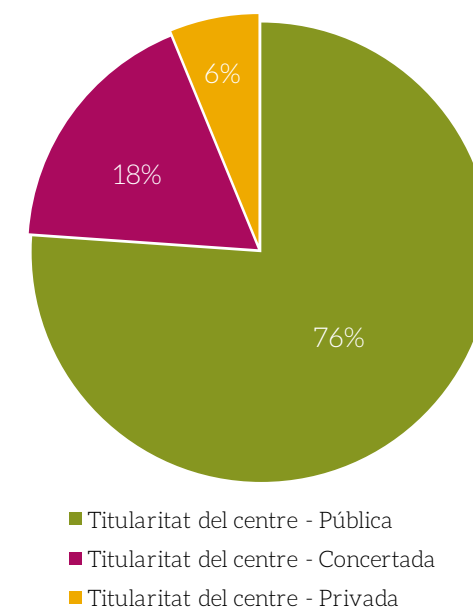
Tal i com ja s'ha posat de relleu anteriorment, el període comprès entre 2014 i 2017 s'ha caracteritzat per un augment dels projectes en centres d'educació formal, sobretot amb la introducció de l'aprenentatge servei a través de la modalitat C2.

El gràfic 8 posa de relleu com tres quartes parts de projectes d'EpJG (76%) que s'han desenvolupat al llarg del període 2012-2017 s'han realitzat en centres d'educació pública. Val a dir que, segons les aportacions fetes en els tallers participatius, s'ha vist un canvi en aquest sentit: tot i que les ONG tradicionalment han treballat majoritàriament a l'escola concertada, en els darrers anys s'ha entrat més als centres de titularitat pública. A més, quan les entitats han tingut una demanda de projectes superior a les seves capacitats i han hagut de triar la tipologia de centres on treballar, aquestes s'han decantat pels públics.

Les entitats apunten que en els centres de titularitat pública és on actualment troben major obertura per part del professorat que treballa en

els districtes més desiguals i amb alumnat que viu les injustícies de més a prop. El treball conjunt amb el Consorci d'Educació de Barcelona, així com també la progressiva extensió del Decret de Servei Comunitari, poden ser alguns dels principals arguments explicatius d'aquest canvi. D'altra banda, es valora positivament la sensibilitat amb la qual alguns centres i equips de professorat reben aquest tipus de propostes, tanmateix, també es detecta certa concentració —fins i tot saturació— de projectes en alguns centres concrets de la ciutat que responen bé a les propostes de les entitats. En conseqüència, es qüestiona si els canals de difusió estan funcionant i s'apunta que és interessant preveure com fer arribar els projectes a més centres perquè no siguin sempre els mateixos els que reben aquests tipus d'acions. També perquè es puguin realitzar aquests projectes en tots els contextos, fins i tot en aquells que no estan tan sensibilitzats.

GRÀFIC 8. Accions en l'àmbit d'educació formal segons la titularitat dels centres. Percentatges (total període 2012-2017).

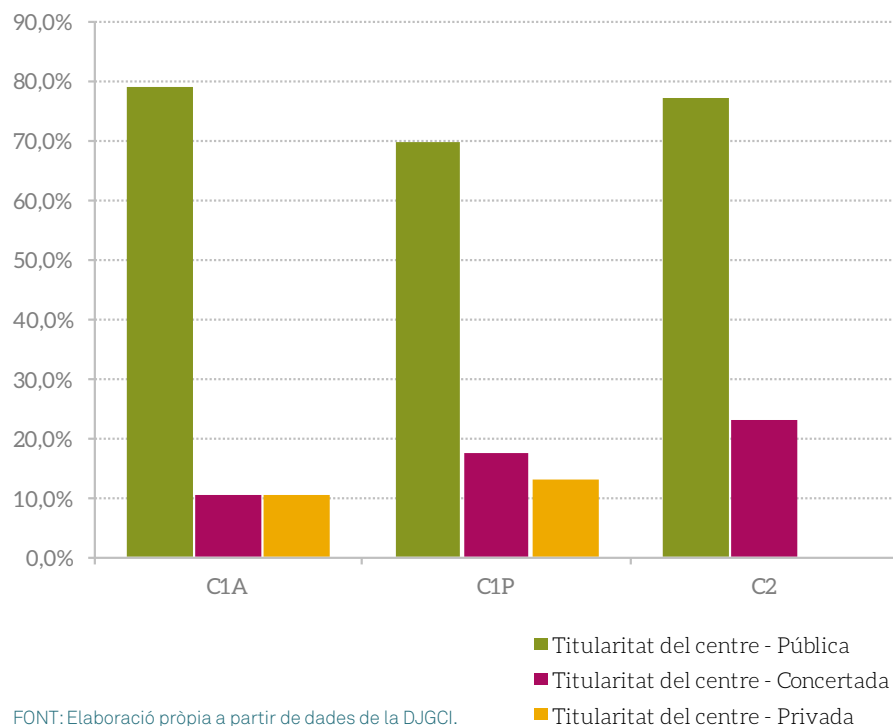

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

Quan s'analitza novament quina és la titularitat dels centres en els quals es duen a terme els projectes (gràfic 9), es manté la mateixa tònica ja presentada tant en els projectes de la modalitat C1 com de la C2 (on els

centres d'educació formal són un agent habitual). Només en el cas de C2, els projectes d'aprenentatge servei, no apareix cap projecte desenvolupat en centres privats.

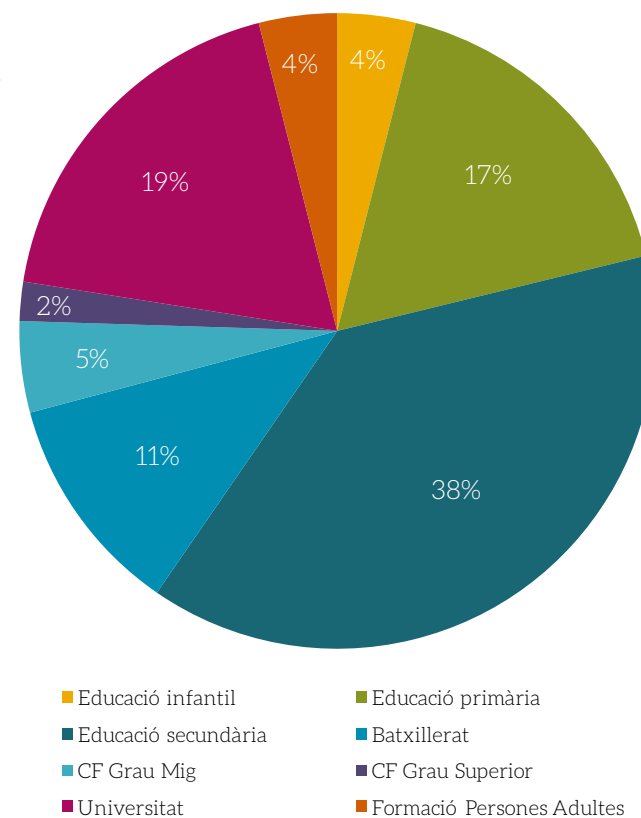
GRÀFIC 9. Accions en l'àmbit d'educació formal segons titularitat i modalitat. Percentatges (total període 2012-2017)

D'altra banda, la diagnosi també ha permès analitzar en quines etapes educatives, dins de l'àmbit de l'educació formal, es desenvolupen majoritàriament els projectes d'EpJG (gràfic 10): destaquen de manera significativa els que es troben ubicats a l'etapa d'educació secundària. Aquest fet s'explica, en part, per la consideració que aquesta és una etapa en la qual

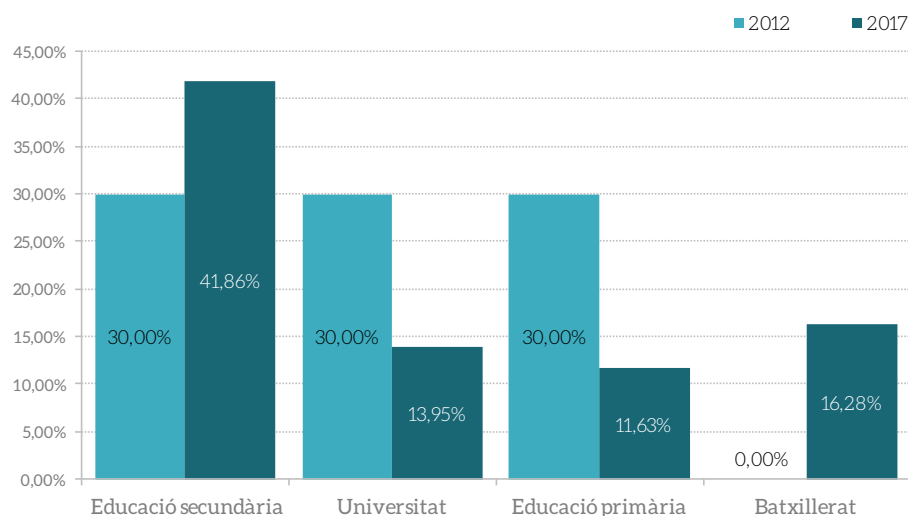
es pot aconseguir un major nivell de comprensió i sensibilització envers alguns temes, segons apunten les persones participants als tallers. Per sota de l'educació secundària, i en la mateixa línia, apareixen els projectes desenvolupats a la universitat i a l'educació primària. De manera molt menys rellevant apareixen altres projectes realitzats a l'etapa d'educació infantil, en cicles formatius o escoles d'adults. Aquest fet obre el debat per part de les entitats sobre la necessitat d'ampliar la mirada en aquest sentit i implicar-se en projectes que apostin per l'educació al llarg de la vida, que abracin totes les etapes, i que ofereixin oportunitats als i a les joves, especialment a aquells que es decanten per la via d'estudis professionals (CFGM i CFGS).

GRÀFIC 10. Accions segons etapa educativa. Percentatges (total període 2012-2017).

En una anàlisi de l'evolució entre 2012 i 2017 (gràfic 11) es pot veure l'increment substancial que ha viscut el treball en centres d'educació secundària (ESO i Batxillerat), en detriment de les altres etapes. Això s'explica de manera significativa per la incorporació de la modalitat C2, que ha propiciat la realització de projectes d'aprenentatge servei en el marc del Decret de Servei Comunitari (Decret 187/2015, de 25 d'agost, Dept. d'Educació). En aquest context sorgeix la necessitat de repensar les possibilitats d'aquestes modalitats de projectes i d'altres en diferents etapes i àmbits educatius. N'és un clar exemple el cas de la universitat —en la qual han disminuït el nombre de propostes al llarg del període— que pot ser una via per a afavorir els projectes en els quals la dimensió de la recerca prengui més relleu.

GRÀFIC 11. Accions segons etapa educativa més significativa. Percentatges (2012 i 2017).

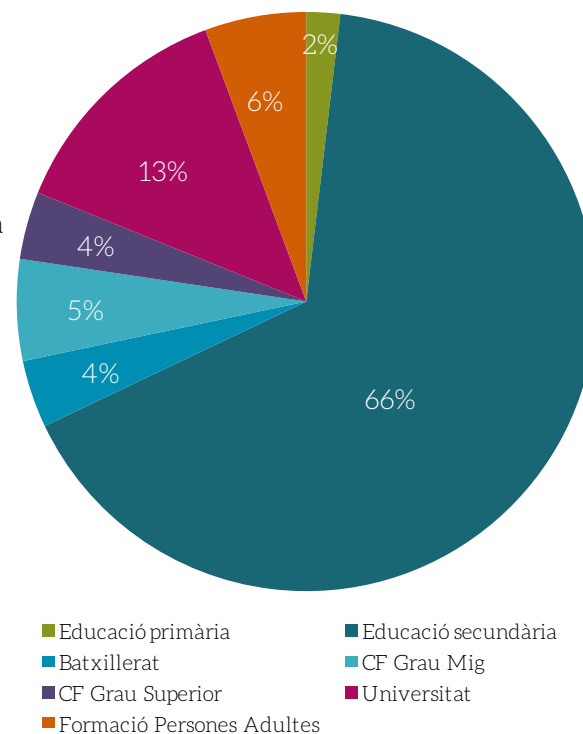

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

Ja en la modalitat C2, l'anàlisi dels projectes respecte a l'etapa educativa corrobora les conclusions fins aquí apuntades. En primer lloc, des de la modalitat de projectes d'ApS s'aposta fortament per l'àmbit formal i no formal. Així doncs, tal i com indica el gràfic 12, el 66% de les accions són a l'educació secundària (tenint en compte el Decret de Servei Comunitari). Aquesta etapa, seguida de l'etapa universitària (encara que a molta distància), concentra la majoria dels projectes realitzats des de 2014, any en què s'inicia la convocatòria C2.

Tal i com ha emergit en les sessions participatives, les entitats i els diferents agents valoren de manera molt positiva la incorporació d'aquest tipus de projectes en el marc de l'EpJG. Es valora que l'ApS dona resposta a algunes de les inquietuds del sector i ajuda a millorar qualitativament els projectes, els fa més llargs, estables i afavoreix passar del taller puntual al treball de procés. En aquest marc, en el qual l'aprenentatge servei viu un moment de reconeixement i extensió, es posa èmfasi en la

GRÀFIC 12. Accions segons modalitat C2 (ApS) i etapa educativa. Percentatges (total període 2014-2017).

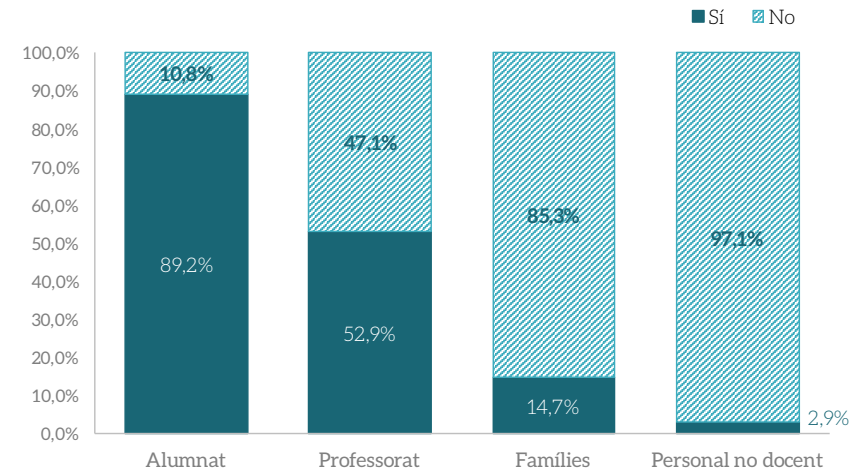

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

necessitat de vetllar per la qualitat dels projectes i mantenir l'obertura a altres metodologies o formats de projectes.

Així mateix, alguns dels elements que s'apunten a l'hora de desenvolupar projectes de major qualitat fan referència a implicar els joves en propostes de servei que vagin més enllà de la sensibilització i que siguin més transformadores. Els tipus de serveis més comuns són les campanyes de sensibilització i la creació de peces audiovisuals. Quan s'analitza aquest fet, les entitats comparteixen que això pot estar relacionat amb el temps per a la reflexió i sistematització d'experiències que les entitats necessiten per avançar cap a projectes en els quals l'acció directa surti del propi l'alumnat. D'altra banda, també es considera la relació que hi ha entre la millora de la qualitat dels projectes i passar de propostes concretes a d'altres més transversals que arrelin en els centres i quedin incorporades en els seus Projectes Educatius de Centre.

GRÀFIC 13. Accions a l'educació formal segons públic destinatari. Percentatges (total període 2012-2017)

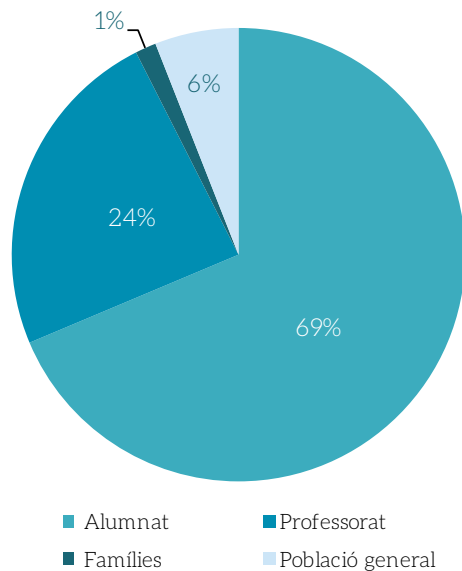
FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DUGCI.

Els projectes desenvolupats també es poden analitzar segons el públic a qui van dirigits. Aquesta dada és la que mostra el gràfic 13, on cadascuna de les columnes recull la distribució dels projectes segons els grups concrets als quals van destinats. En aquest sentit, tal i com mostra la primera columna, gairebé nou de cada deu projectes de l'àmbit formal tenen accions destinades a l'alumnat i la meitat de projectes tenen accions orientades al professorat. Aquests percentatges es redueixen dràsticament en el cas dels col·lectius de les famílies i del personal no docent: menys d'un 15% dels projectes es destinen a les famílies i menys d'un 3%, al personal no docent.

Aquestes dades contrasten amb les aportacions que es van fer als tallers participatius, on de manera consensuada s'apunten la importància que els projectes d'EpJG incideixin en el professorat i en personal no docent (per exemple, monitors i monitores de menjador), col·lectius que actuen com a agents multiplicadors i que poden mantenir els canvis als centres educatius al llarg del temps, un cop la col·laboració amb les entitats hagi finalitzat.

En el cas dels projectes d'aprenentatge servei (C2), tal i com recull el gràfic 14, s'observa la mateixa tendència que en el conjunt de modalitats pel que fa referència als col·lectius destinataris dels projectes: el 69% de les accions es destinen a l'alumnat, ja que en aquesta modalitat és un grup que s'implica en accions de servei dirigides a la ciutadania en general. El 29% de la població destinatària del servei és la població en general.

GRÀFIC 14. Accions a l'educació formal, modalitat C2, segons públic destinatari. Percentatges (total període 2014-2017).

FONT: Elaboració pròpia.

reals sobre com pensa el professorat (al voltant del gènere, per exemple)?

Finalment, el grup de les famílies continua sent un agent que costa implicar en aquest tipus de propostes. Malgrat que existeix una necessitat sentida i volguda d'incloure accions destinades a aquest col·lectiu, a hores d'ara encara no s'ha construït una idea clara sobre com fer-ho.

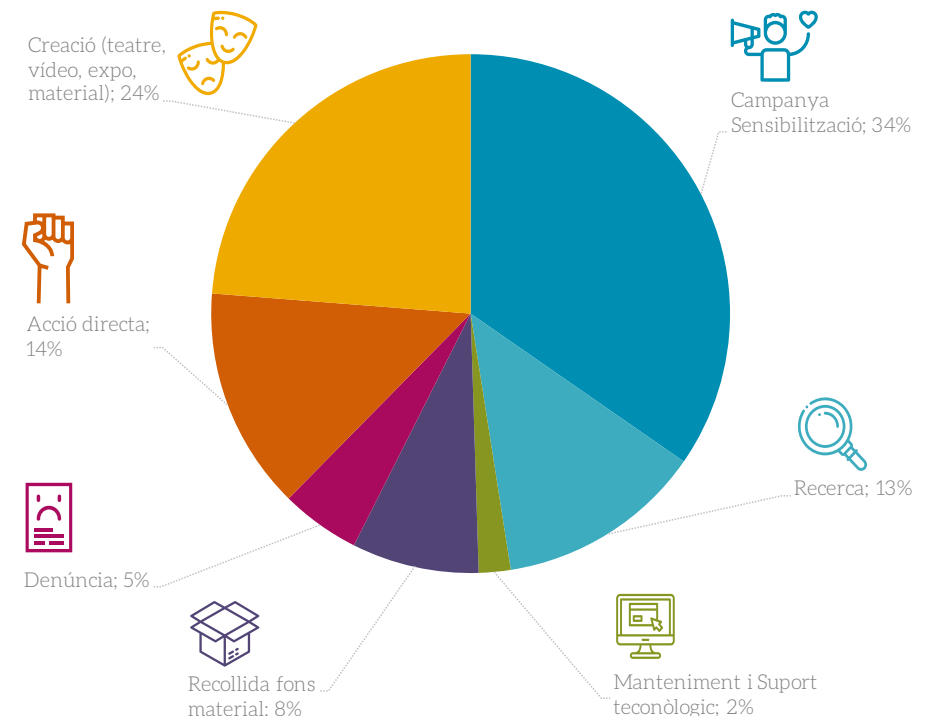
Durant el període comprès entre 2014 i 2017 en els projectes d'aprenentatge servei s'han augmentat les tasques dirigides al professorat (un 24% dels projectes van dirigits a aquest col·lectiu). La seva creixent incorporació té a veure, segons les entitats, amb un plantejament sobre el sentit, la sostenibilitat i la continuïtat del projecte. En tot cas, però, existeix un qüestionament sobre quin ha de ser l'enfocament d'aquesta tasca:

*n'hi ha prou amb la formació?
Quin ús es fa dels materials?*

Com es poden generar canvis

El gràfic 15 permet analitzar els projectes d'aprenentatge servei amb relació al tipus de servei que realitzen les persones participants des del 2014 (inici de la modalitat C2) fins al 2017. En aquest es pot veure com més del 50% de tasques de servei tenen un clar sentit de sensibilització, és a dir, suposen accions per a informar i sensibilitzar diferents sectors de la ciutadania sobre la temàtica central del projecte. En menor mesura, també apareixen projectes en els quals les tasques de servei suposen accions directes sobre l'àmbit i les tasques de recerca.

GRÀFIC 15. Accions segons modalitat C2 (ApS) i etapa educativa. Percentatges (total període 2014-2017).

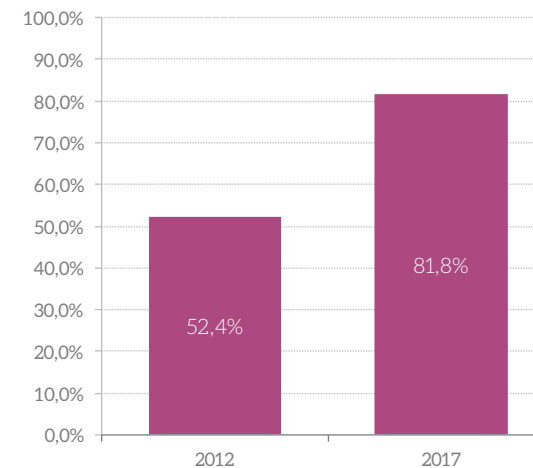
En aquest sentit, l'estudi permet posar al descobert (i de manera coherent) el pes de la dimensió de sensibilització en el treball habitual de les entitats. D'altra banda, també mostra el camp encara per recórrer envers les possibilitats de servei en aquest tipus de projectes. Així doncs, les entitats apunten la necessitat d'explorar possibilitats de servei en termes de recerca, mobilització i denúncia, que no són les més habituals en els projectes d'ApS i que requereixen un plus de creativitat a l'hora de pensar els projectes. Quant a la recerca, de manera específica, pot ser clau l'enfortiment de la relació entre les entitats i les universitats, i la ubicació dels projectes d'aprenentatge servei en espais com els treballs de recerca o els treballs de finals de grau o treballs finals de màster.

3.4. TERRITORI I TREBALL A DISTRICTES

Al llarg d'aquest apartat es recullen les dades sobre la progressiva territorialització dels projectes d'EpJG. En aquest cas, igual que en els apartats anteriors, les dades que aporta la part quantitativa també s'han pogut contrastar amb entitats i altres agents de l'Administració. Així mateix, també s'incorporen algunes dades referents als processos que han contribuït a l'anàlisi i al desenvolupament d'aquesta perspectiva territorial.

El gràfic 16, vinculat a aquest apartat, mostra un creixement substancial i progressiu dels projectes d'EpJG que tenen una localització territorial concreta, és a dir, que estan ubicats en districtes o barris concrets de la ciutat de Barcelona (per aquest fet només es mostren les dades de 2012 i 2017). Aquesta evolució de la localització dels projectes està directament

GRÀFIC 16. Percentatge de projectes localitzats territorialment. Percentatges (2012 i 2017).

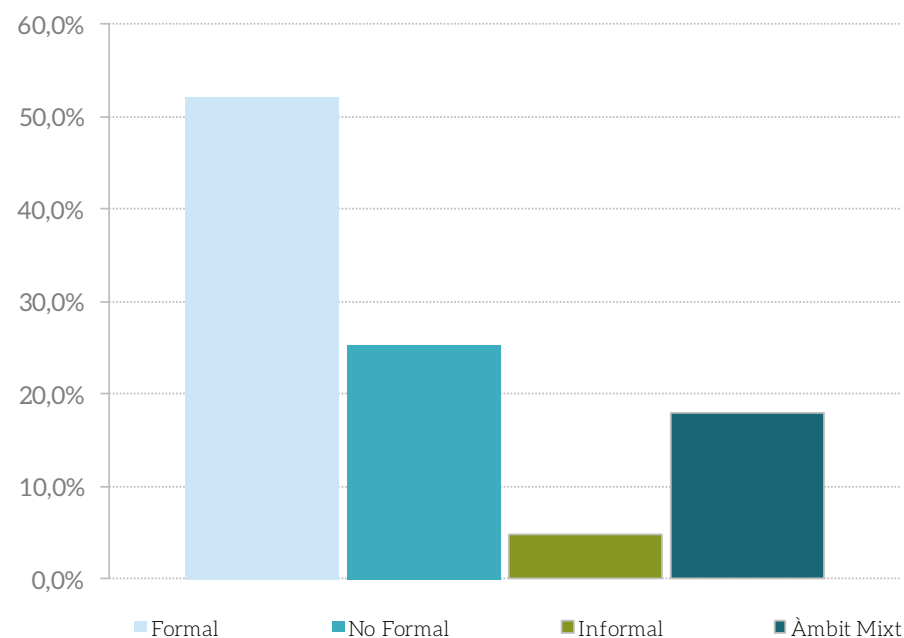
FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

vinculada al canvi de paradigma que ha permès avançar des d'una EpD més clàssica a un concepte d'EpJG que aposta per connectar les accions locals amb les causes de caràcter global, tal i com s'ha assenyalat durant els tallers participatius. Així mateix, també cal tenir present que algunes entitats, amb la pèrdua de pressupost, han deixat de treballar al Sud trencant, així, el fil connector

amb aquests territoris. Aquest gir s'ha vinculat al canvi de mentalitat, a un treball des de l'àmbit local i a la introducció dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030.

En aquest marc, les entitats reconeixen la necessitat de territorialitzar les accions per tal d'aconseguir major implicació i impacte a nivell local. Amb això, les entitats se senten cada cop més interpel·lades a obrir-se i col·laborar amb nous agents del territori. No obstant això, en aquesta direcció es generen contradiccions i neguits envers la diversificació d'agents, el paper d'aquest tipus d'entitats en l'àmbit de l'acció social i el risc de pèrdua del punt de vista de la internacionalització que aporten principalment les entitats de cooperació.

GRÀFIC 17. Percentatge de projectes localitzats territorialment. entitats (2012 i 2017)

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

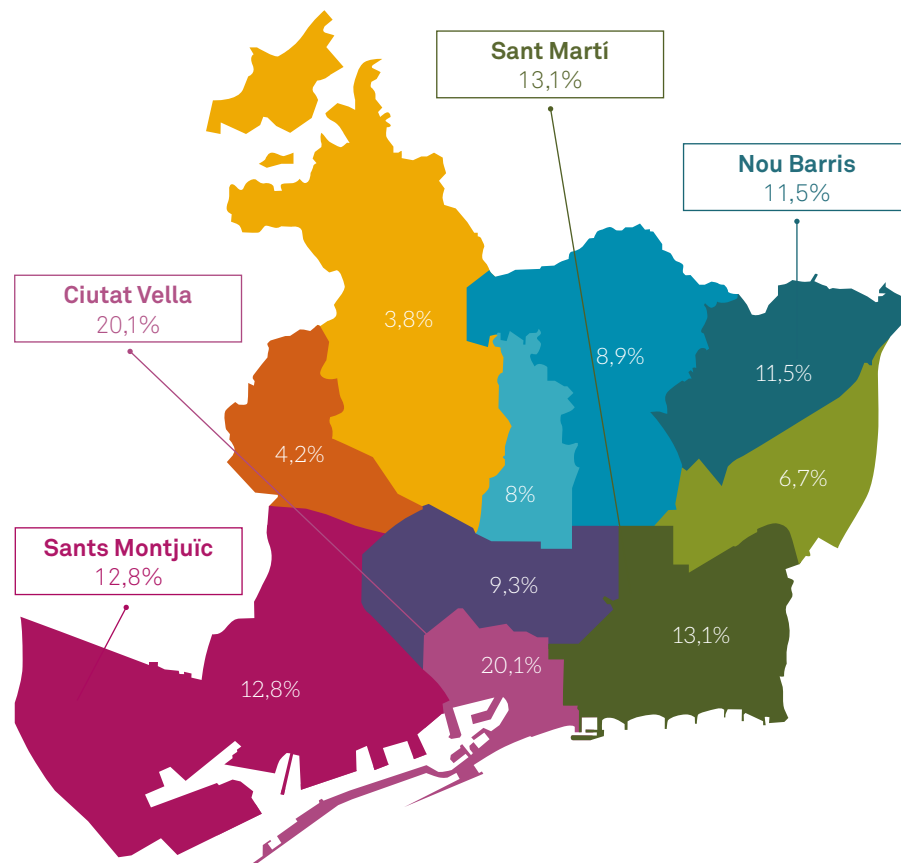
Una altra dada també rellevant en aquest sentit en el conjunt del període 2012-2017 té a veure amb com la majoria dels projectes localitzats territorialment són d'àmbit formal (vegeu el gràfic 17). D'una banda, es dibuixa la voluntat de les entitats de desenvolupar accions en centres educatius formals per tal d'arribar a destinataris joves i en procés de formació. De l'altra, aquesta tendència també es relaciona amb la incorporació de la modalitat C2, tenint en compte que, almenys fins el moment, els projectes d'aprenentatge servei s'han realitzat fonamentalment en centres d'educació formal.

Quant a la distribució territorial dels projectes d'EpJG recollida en els mapes 1 i 2, es pot visualitzar que els districtes on s'hi desenvolupen més projectes són: Ciutat Vella, Sant Martí, Sants Montjuïc i Nou Barris. En canvi, Sarrià-Sant Gervasi, Les Corts i Sant Andreu són els districtes on menys accions d'EpJG s'han portat a terme al llarg del període 2012-2017.

Aquestes dades semblen indicar que en aquells districtes on s'hi concentren majors situacions de vulnerabilitat social i amb les rendes mitjanes més baixes és on s'estan duent a terme més accions des de l'EpJG. Tal i com ja s'ha apuntat anteriorment, aquestes dades poden tenir una doble lectura segons les entitats: d'una banda, algunes reconeixen la voluntat de fer arribar aquest tipus de propostes als centres dels districtes on la població viu en unes condicions socioeconòmiques més precàries, aprofitant que també acostumen a ser centres més oberts a les iniciatives, i per incidir en aquells contextos en els quals l'EpJG pot ser també clau en termes de transformació social i apoderament de la població més vulnerable. D'altra banda, però, emergeix la preocupació respecte la distribució democràtica dels projectes entre els diversos districtes i les potencialitats d'incidir no només en la població amb major risc de vulnerabilitat, sinó també amb la població més benestant, que pot afavorir canvis i transformacions en el seu context. Quan l'anàlisi es fa des de les persones tècniques dels districtes, aquestes apunten que sovint es dona que, a mesura

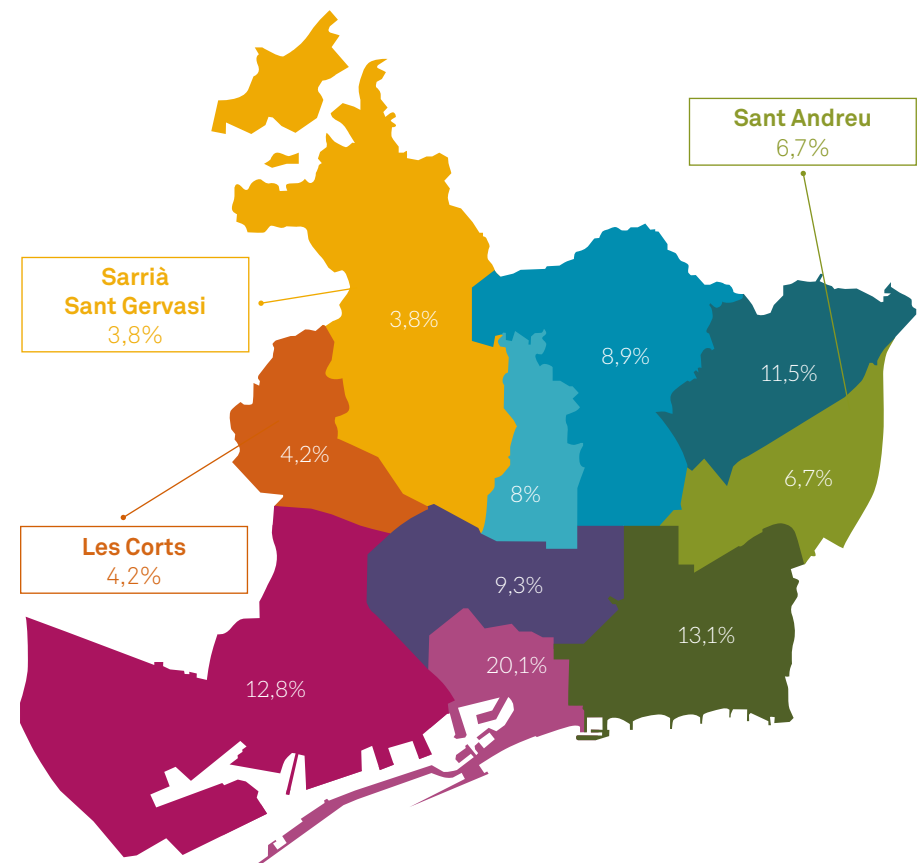
que les accions de ciutat als districtes augmenten (projectes presentats a la convocatòria), les accions a nivell territorial disminueixen, i viceversa. Així doncs, s'apunta la necessitat de seguir treballant per aproximar les ONG de ciutat a les entitats locals.

MAPA 1. Districtes on es desenvolupen més accions d'EpJG (total període 2012-2017).

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

MAPA 2. Districtes on es desenvolupen menys accions d'EpJG (total període 2012-2017).

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

La lectura del procés que s'ha esdevingut sobre la progressiva territorialització dels projectes d'EpJG (amb els seus aprenentatges i reptes per assolir) és que cal entendre'l a partir de les accions que s'han desenvolupat amb el focus en els districtes al llarg d'aquest període. En concret, és important fer referència a tres moments diferents: l'estudi sobre l'anàlisi de la realitat territorial dels projectes d'EpD dels districtes de Barcelona (2009-2013); la dinamització de l'aprenentatge servei a districtes (2016-2018); i el suport al desplegament de les accions de justícia global als districtes (2018 fins l'actualitat).

El punt de partida d'aquest procés es troba en un treball d'anàlisi de la realitat territorial dels projectes d'EpD dels districtes de Barcelona (2009-2013). L'informe resultat d'aquesta tasca va permetre obtenir una imatge de l'estat de la qüestió a cada districte, identificant fins a quatre models de gestió en l'àmbit de la Solidaritat i Cooperació internacional a partir de diferents criteris o variables a desenvolupar com ara: el marc normatiu, institucional i polític; els espais de coordinació en el si dels districtes; les línies de treball estratègiques consolidades; la capacitat de comunicació, mobilització i incidència en el territori; i la resposta per part de la ciutadania. La tasca de diagnosi posava així al descobert la no existència d'un marc normatiu ni programàtic explícit que orientés el treball als districtes, així com la manca d'eines per a valorar, capacitar i orientar els agents institucionals i associatius. D'altra banda, també permetia constatar la càrrega de feina addicional dels districtes amb relació a la gestió que calia adaptar, acompanyar i dimensionar. Fruit d'aquesta diagnosi es va elaborar una nova proposta de Programa 2014 de suport als Districtes amb l'elaboració de les noves bases, línies, formularis i una proposta d'acompanyament i suport tècnic per part de l'esmentada Direcció de Serveis per tal d'enfortir la coordinació, la complementarietat i la coherència i l'alineament de les accions del Programa amb el pla director del moment (2013-2016).

Temps després, fruit d'aquesta diagnosi prèvia i aprofitant el procés d'incorporació de l'aprenentatge servei, des de la Direcció es va començar un procés d'acompanyament a les persones tècniques de districte (2016-2018). El seu objectiu fonamental va ser dinamitzar la implementació de l'aprenentatge servei a nivell de territori, apoderar els/les tècnics/ques en aquesta tasca; i visibilitzar aquelles entitats més petites que treballen i són reconegudes en els districtes de Barcelona. Aquesta tasca, realitzada fonamentalment a Horta-Guinardó, Sarrià-Sant Gervasi, Gràcia i Sant Andreu, va suposar un clar avenç en algunes línies de treball clau per l'enfortiment del treball d'EpJG a nivell territorial. En aquest sentit, cal destacar el reconeixement de l'aprenentatge servei com a oportunitat estratègica pel districte; l'obertura i el treball conjunt entre diferents agents, entitats, actors i moviments que conformen el veritable teixit associatiu del districte; i la tranquil·la però també progressiva transició de les entitats cap a un paradigma de la justícia global. Aquest procés ha permès identificar canvis substancials que han marcat la línia de treball per a consolidar en els propers anys: de la persona tècnica de districte que gestiona recursos, al/la tècnic/a que impulsa projecte; dels projectes de ciutat, a projectes de proximitat arrelats al territori i districte; dels projectes individuals, als projectes de territori (integrats, comunitaris i compartits); del treball des de les àrees amb col·laboracions puntuals, al treball en xarxa; de les xerrades de sensibilització de caire més informatiu, als projectes orientats a implicar la ciutadania del territori; i de les entitats com a agents "informatius", a tenir la voluntat o intenció d'integrar-se en una xarxa o amb vocació i intencionalitat educadora.

La línia de treball desenvolupada fins el 2018 posa de relleu la necessitat de consolidar l'aposta política a nivell de ciutat des del treball i lideratge dels districtes al territori, tot revisant el tipus de suport realitzat fins el moment (2018 fins l'actualitat). És així com comença un tercer moment en

el qual s'amplien les funcions d'acompanyament als districtes, més enllà dels projectes d'aprenentatge servei, establint-hi un pont amb la DJGCI des d'una mirada més estratègica de construcció d'una visió de ciutat i districte compartida. El procés d'acompanyament en aquest sentit està permetent realitzar un seguiment adequat de les necessitats detectades pels districtes amb l'objecte de capitalitzar, sistematitzar i compartir el coneixement entre ells, oferir formació específica en matèria d'EpJG adreçada a les persones tècniques referents i consolidar la creació d'una plataforma web interna que permeti compartir i sistematitzar coneixements, recursos i metodologies i, en definitiva, enfortir el treball en xarxa entre els districtes. Fruit d'aquest procés inicial d'acompanyament i seguiment de les accions s'han començat a identificar fites i oportunitats estratègiques per a l'efectiva consolidació de l'EpJG als districtes. D'una banda, amb la millora d'activitats o fites existents i amb l'acompanyament a noves accions implementades al territori en línia amb el contingut, els valors i els objectius de l'EpJG. D'altra banda, enfortint el servei d'orientació i seguiment dels projectes d'ApS per tal d'anar construint xarxa entre les entitats, els projectes, el centre promotor, els tècnics i tècniques d'educació i els centres de recursos pedagògics, entre d'altres.

3.5. AGENTS I COL·LABORACIONS

A més de l'anàlisi territorial, la diagnosi també ha permès fer un estudi sobre la diversificació dels agents educatius i les col·laboracions que es donen en els projectes d'EpJG. D'aquesta manera, les dades a nivell general han permès desvetllar com al 2017 s'ha superat el doble de projectes fets en col·laboració respecte els que es van fer a l'inici del període analitzat, al 2012. En aquest cas, es fa referència tant a projectes presentats en agrupació com els que suposen altres tipus de col·laboracions.⁹

Les entitats valoren que aquest és un camí que s'ha donat de manera natural i recolzada pels actors implicats. Són moltes les que han anat avançant cap a treballar amb altres agents i això també els ha suposat prioritzar una temàtica o un territori. Les entitats valoren positivament les col·laboracions amb altres tipus d'entitats o agents, per l'oportunitat de conèixer diferents maneres de treballar, veure com aquestes enriqueixen les accions, les aterren i aporten beneficis. Si bé el treball en col·laboració pot representar reduir el nombre d'accions o alentir el ritme de treball en alguns moments, també es considera que treballar conjuntament pot millora la qualitat i l'impacte de les accions, doncs resulten més afinades i es converteixen en oportunitats de col·laboracions futures.

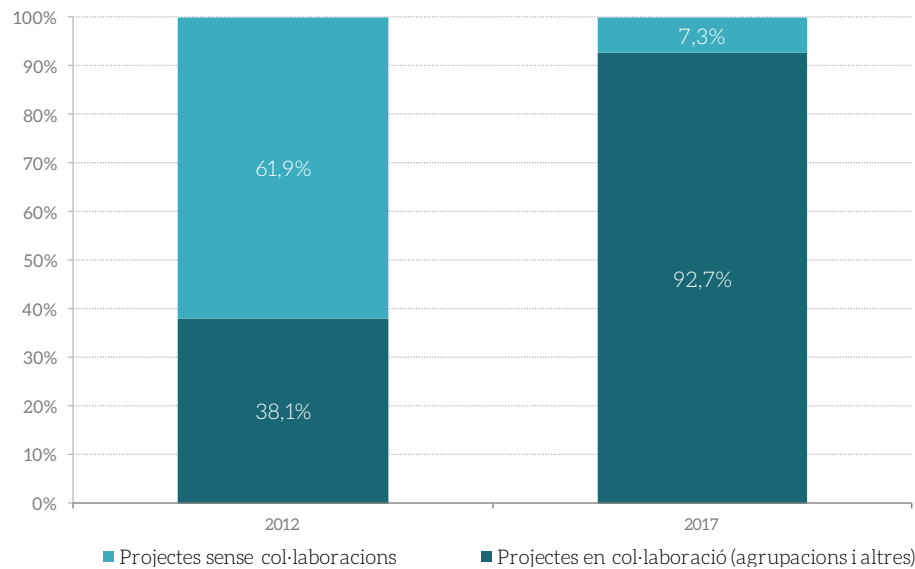
Les entitats també apunten que aquest procés ha afavorit que siguin reconegudes fora dels sectors tradicionals de la cooperació per aterrar en problemes i accions locals i, amb això, han hagut de traduir el propi discurs cap a altres agents i ser més transparents. Així mateix, aquestes també consideren que la ciutadania i els diferents agents (que no treballen directament en l'àmbit de l'EpJG) també estan incorporant, ampliant o conso-

⁹ L'estudi diferencia entre els projectes presentats amb la fórmula d'agrupació a la convocatòria de subvencions i projectes que plantejen estratègies de col·laboració entre les entitats promotores i altres actors.

lidant una mirada internacionalista i global a través de l'obertura que ha suposat el paradigma. Segons les entitats, aquesta obertura és important, donat que les que no entren d'una manera o altra a la convocatòria poden tenir més dificultats a l'hora d'experimentar aquesta nova mirada.

Finalment, i malgrat els avantatges expressats pel que fa a l'augment de col·laboracions entre entitats i altres agents, també s'adverteix la necessitat de ser conscient de la inseguretat i competència entre les entitats que aquesta nova realitat podria generar i vetllar per evitar-ho. Malgrat la importància de treballar des de les aliances de cooperació i no de competitivitat, succeeix que davant de la necessitat de comptar amb recursos, de vegades pot ser fàcil caure en aquesta inèrcia.

GRÀFIC 18. Projectes segons si són en col·laboració o no. Percentatges (2012 i 2017)

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

El gràfic 19 recull l'anàlisi de les col·laboracions segons la seva tipologia i des d'una perspectiva evolutiva, i permet veure una altra tendència que ha acompanyat el creixement d'aquestes col·laboracions de manera progressiva al llarg del període. Així, es pot comprovar com aquestes han crescut en els darrers anys més enllà dels projectes que es presenten en agrupació. Aquest fet pot estar relacionat amb una major obertura en la presentació dels projectes, així com també amb una voluntat d'incorporar a entitats que, per les seves dimensions, es poden veure fora de la convocatòria. A més, tal i com mostra el gràfic, aquest canvi es dona, de manera substancial, a partir del 2014, moment en què s'introdueix la modalitat de projectes C2.

GRÀFIC 19. Projectes segons tipus de col·laboració. Percentatges (evolució 2012-2017).

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

En el gràfic 20, que complementa la informació anterior, hi apareixen representades els diferents tipus de col·laboracions en relació amb les modalitats dels projectes. Les línies C4 i C1P són les que presenten més aliances entre entitats agrupades, la qual cosa els permet incorporar propostes més àmplies, tant pel que fa als objectius com a la temporalitat de les intervencions. A la modalitat C2, en canvi, aquest tipus de col·laboracions (en agrupació) són menys representatives. En canvi, tal i com ja s'intuïa en el gràfic anterior, els projectes presentats en aquesta modalitat d'aprenentatge servei (C2) són els que destaquen en altres tipus de col·laboracions. Aquest fet pot estar relacionat amb la pròpia definició d'aprenentatge servei i la necessitat de treballar en xarxa que aquest tipus de projectes suposa quan a les entitats aterren en un territori i treballen de manera local. Finalment, és en la modalitat de C1A on es presenta un major nombre de projectes que no inclouen cap tipus de col·laboració.

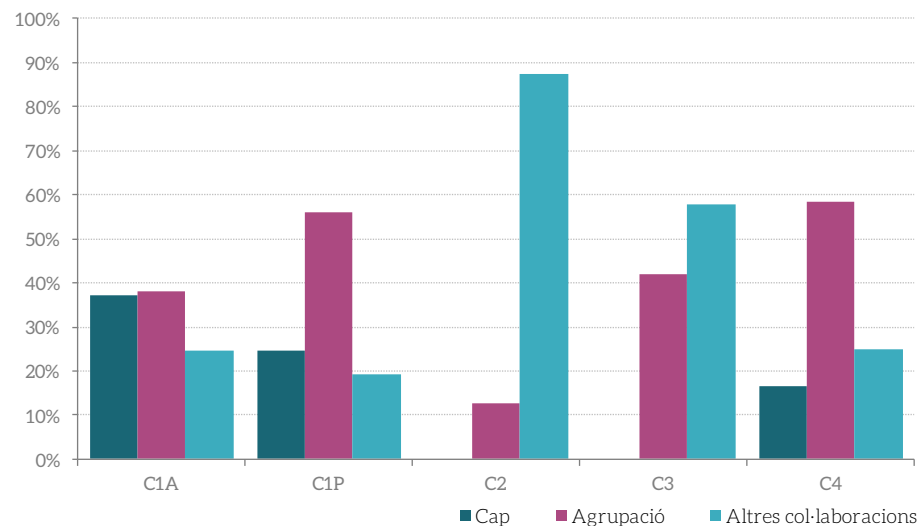
Les entitats consideren que l'EpJG és un marc d'actuació prou ampli com per incloure tothom que hi vulgui ser. Així doncs, l'augment del nombre de col·laboracions pot respondre a una necessitat i alhora als objectius del canvi de paradigma.

Aquest procés però, no està exempt de dificultats. Per exemple, malgrat que les entitats se senten recolzades per les administracions, les primeres reclamen més recursos a les segones, més temps i una continuïtat de l'aposta en aquesta direcció per tal de poder consolidar aquesta manera de treballar a partir de les col·laboracions. Els recursos són necessaris donat el palès nivell de precarietat generalitzat del sector (que seria un perill normalitzar). El temps es considera rellevant donat que aquesta manera de treballar en col·laboració implica més feina a l'hora de localitzar nous actors i implicar-los. També és important garantir la continuïtat de les directrius ja que es calcula que calen almenys tres anys perquè les aliances

quallin de veritat. Finalment, les entitats també valoren com a necessari augmentar el nivell de reflexió al voltant de quines han de ser aquestes aliances i com han de ser, tant a nivell local com global.

En aquest sentit, les entitats reconeixen que en els darrers anys s'estan obrint espais de trobada i participació mixtes d'entitats i altres actors que es valoren útils. La transversalitat de l'EpJG ha de permetre treballar conjuntament amb diferents tipus d'agents i, en aquest sentit, la formació i l'aprofundiment en la temàtica pot ser necessària. Tal i com s'ha posat de manifest a les sessions participatives, aquest escenari analitzat en termes econòmics i de distribució del 0,7%, implica certes resistències i contradiccions, i, per tant, exigeix obrir un debat sobre "a qui pertany" aquest 0,7%.

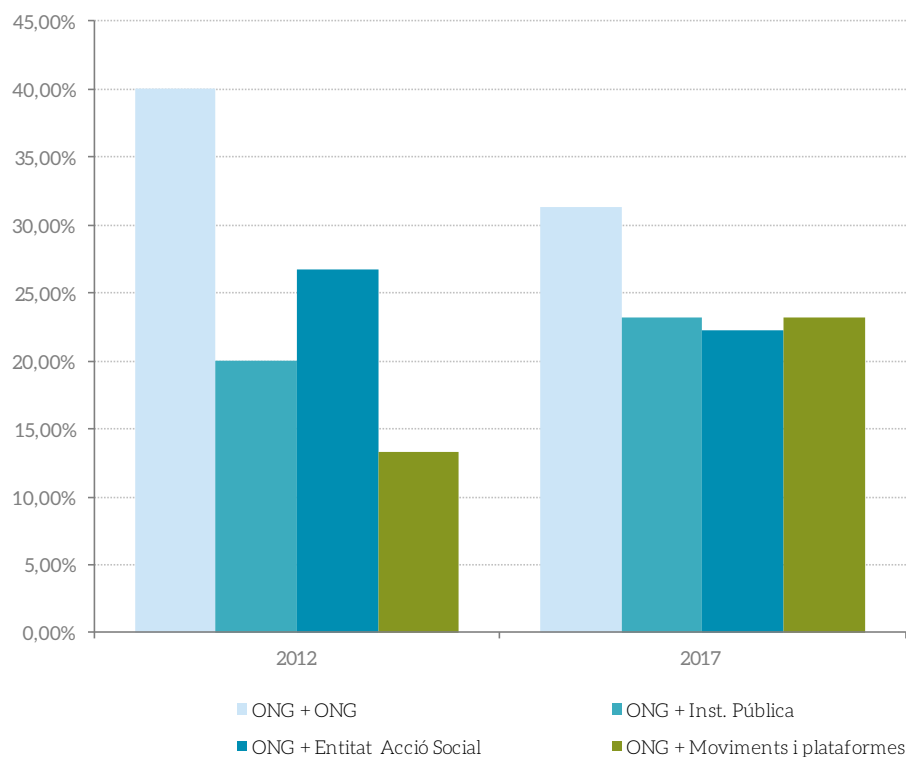
GRÀFIC 20. Tipus de col·laboracions segons modalitats. Percentatges (total període 2012-2017).

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

Una anàlisi més minuciosa sobre els diferents tipus de col·laboracions que es donen en els projectes tenint en compte la tipologia d'agents permet veure com aquestes han canviat entre 2012 i 2017. El gràfic 21 mostra que si a l'inici del període la majoria de les col·laboracions eren entre vàries ONG, al 2017 aquesta dada s'ha equilibrat amb relació a altres col·laboracions possibles (amb institucions públiques, entitats d'acció social, moviments socials, plataformes, serveis, etc.).

GRÀFIC 21. Projectes segons tipus de col·laboració. Percentatges (2012 i 2017)

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

Així mateix, la taula 7 recull, encara amb major detall, el nombre de col·laboracions i la tipologia d'agents que les protagonitzen, mostrant una comparativa entre el 2012 i el 2017 i posant al descobert com aquestes han augmentat de manera notable en tots els casos. Així ho mostra el recompte general que ha multiplicat per cinc les col·laboracions en el marc dels projectes d'EpJG (de 88 s'ha passat a un total de 436). El recompte, permet comprovar com, les col·laboracions amb centres d'educació formal gairebé s'han triplicat en aquests anys, dada que ja hem vist apuntada en altres apartats d'aquesta diagnosi. En concret, destaca la pujada de les col·laboracions amb centres d'educació formal, altres ONG i administracions públiques.

TAULA 7. Tipus d'agents amb els quals es duen a terme les col·laboracions (total període 2012-2017).

	2012	2017
Educació formal-centres	28	70
Educació no formal-institucions	4	26
Entitats d'acció social	5	6
Entitats ONG	27	103
Moviments socials/grups ciutadans	0	8
Agents de territori	4	42
Universitats	2	14
Administracions públiques	5	64
Agents 2n ordre tipus xarxes/federacions	7	40
Comunicació i mitjans	4	19
Agents privats (amb ànim / sense ànim de lucre)	2	20
Col·legis professionals	0	2
Sindicats i grups de treballadors/es	0	17
Persones independents	0	5
TOTAL	88	436
Nombre de projectes als quals correspon	21	55

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

En aquest context, les entitats reivindiquen el valor d'altres xarxes de col·laboració informals que de vegades poden arribar a ser molt riques i qüestionen el sentit de formalitzar-les sempre. Així doncs, es considera important tant deixar espai a les col·laboracions flexibles com a la flexibilitat en les col·laboracions, que sovint poden ajudar a fer créixer els projectes.

Es considera també que els projectes d'EpJG estan contribuint a emfatitzar la necessitat d'un abordatge transversal a l'hora de plantejar projectes amb voluntat transformadora i implementar-los. Aquest fet suposa un canvi en el treball de les entitats però també des de l'Administració, a l'hora d'establir criteris que posin al centre la realitat i la voluntat de millora de la mateixa.

3.6. AVALUACIÓ, COMUNICACIÓ I NOUS RELATS DE PLANIFICACIÓ BASATS EN LA TEORIA DEL CANVI

En aquest apartat es presenten els gràfics relatius a tres criteris: el grau d'alineament del sistema d'avaluació del projecte (2012-2017); el grau d'incorporació de l'enfocament basat en la teoria del canvi¹⁰ (comparativa 2015 i 2017); i finalment, el grau d'integració d'accions de difusió i comunicació (2012-2017). Així mateix, aquestes dades de caràcter quantitatiu han estat complementades i enriquides amb el procés participatiu sobre aquests tres criteris, generant un debat que ha pivotat principalment sobre la teoria del canvi i la seva avaluació (vinculant de facto aquests dos eixos), i en segon lloc sobre els reptes de la comunicació com a eina de transformació social.

En el gràfic 22 podem veure l'evolució del grau d'alineament del sistema d'avaluació del projecte durant el període de 2012 a 2017 amb els tres nivells d'alineament: baix, mig i alt.

Per tal d'entendre i dimensionar les dades del gràfic, convé fer un aclariment: durant el període 2012-2014 l'avaluació responia a l'enfocament de marc lògic¹¹ i a partir de 2015 s'introdueixen nous relats de planificació basats en la teoria del canvi. La introducció d'aquesta nova proposta sorgeix després d'un període de reflexió sobre la capacitat d'impacte de les organitzacions per a la justícia global que operen a la ciutat, amb l'objec-

¹⁰ Algunes referències d'interès sobre la temàtica: Carol H. WEISS, «Theory-based evaluation: Past, present, and future», *New Directions for Program Evaluation*, 1997 (76), p. 41-55. DOI:10.1002/ev.1086. H.-T. CHEN, 1990, *Theory-Driven Evaluations*, SAGE.

¹¹ Per a més informació consulteu: <https://repositorio.cepal.org/bitstream/handle/11362/5607/S057518es.pdf>

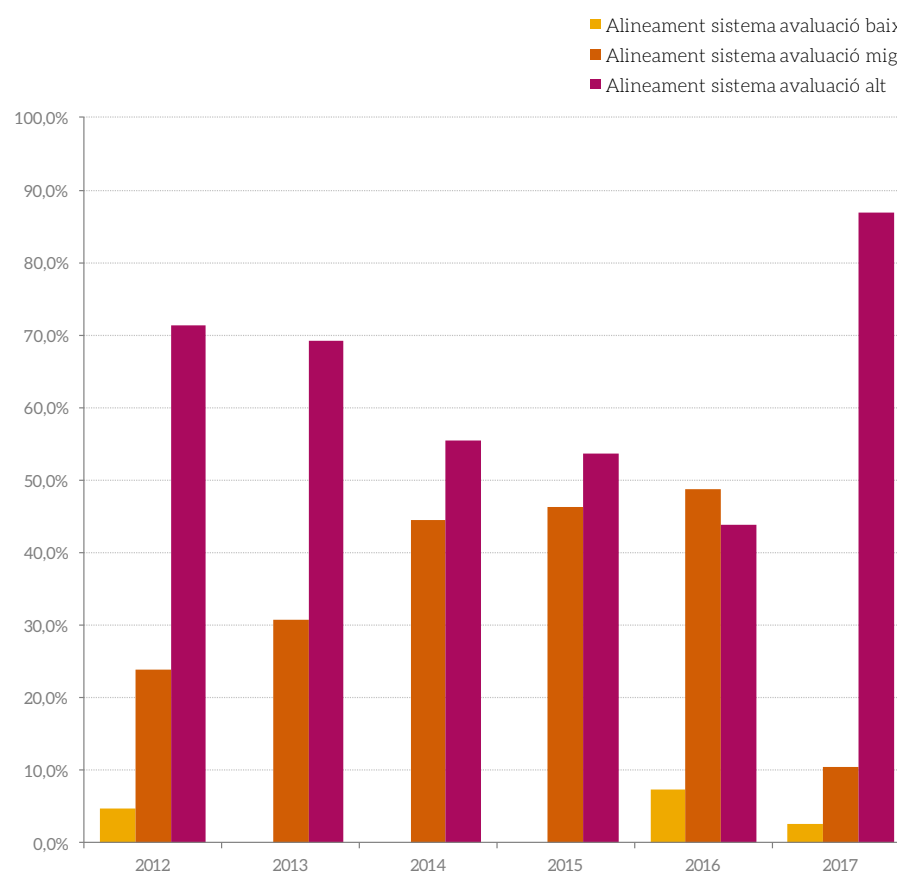
tiu d'iniciar una estratègia de capacitat metodològica que contribuís a incrementar-la. Una de les propostes per implementar aquest nou enfocament s'ha desplegat amb un major acompanyament tècnic a les entitats per part de la DJGCI amb sessions de formació específiques.

En aquest cas podem observar l'augment i millora significativa durant el darrer període 2016-2017, doblant el nombre de projectes amb un grau d'alineament alt en la integració del seu sistema d'avaluació vinculat al projecte durant el 2017 (pràcticament assolint el 90%). No obstant això, cal dir que aquesta millora no és tan substancial com podria desprendre's del gràfic. Les raons que ho expliquen tenen a veure amb la nota de tall que separa el tram d'alineament mig al nivell alt (forquilla de 3,5 a 5). En aquest cas, el 2016 té una mitjana a l'entorn del 3, la qual cosa suposa donar més pes a l'alineament mig (forquilla de 2,5 a 3,4) tot i apropar-se a la nota de tall esmentada (3,5). En el 2017 aquesta mitjana passa a augmentar un punt (a l'entorn del 4), el que suposa passar a ubicar-se al tram alt d'alineament del sistema d'avaluació tot i que lleugerament per sobre de la nota de tall.

En aquest punt és important completar aquesta anàlisi amb les reflexions dels actors que varen participar en els tallers realitzats en el marc d'aquesta diagnosi. Globalment es va valorar positivament el conjunt de sessions de formació rebudes en aquest àmbit des del paradigma de la TdC. Tanmateix, tot sembla indicar que la proposta continua desvetllant alguns reptes i interrogants entre les persones que no han participat de manera directa a les sessions de formació i d'acompanyament. Reflexions relatives a com avaluar accions complexes integrades en estratègies amb multiplicitat d'actors, espais, objectius diversos o quines són les preguntes, indicadors, fonts de verificació i mecanismes d'una avaluació des de la TdC formen part d'aquest procés natural d'aprenentatge que caldrà anar

consolidant en els propers anys. Tot i així, també s'han anat identificant actors i metodologies que poden servir d'orientació per tal d'anar construint col·lectivament eines que permetin avançar en l'avaluació de les accions d'EpJG des de la TdC.

GRÀFIC 22. Grau d'alineament del sistema d'avaluació del projecte. Percentatges (evolució 2012-2017)

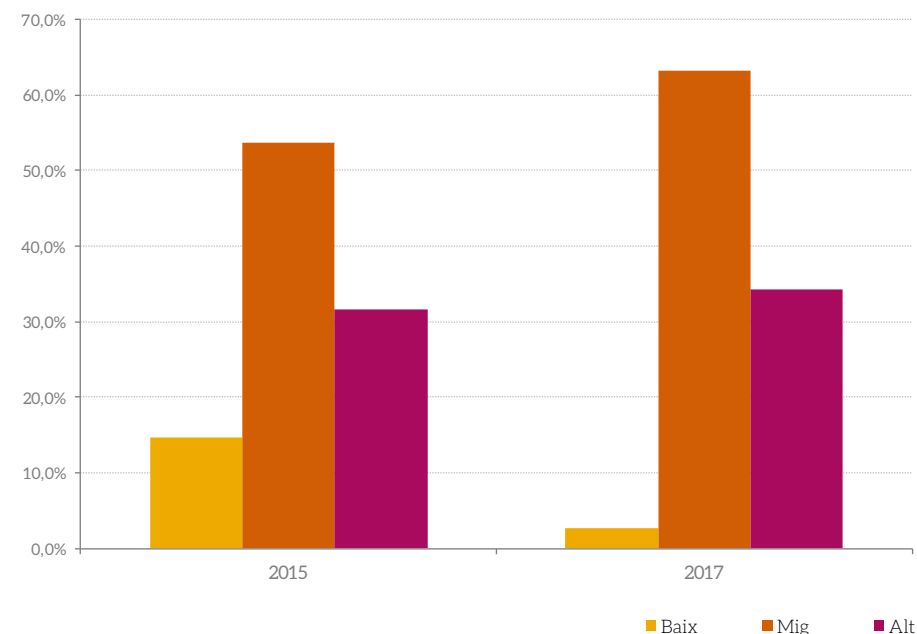

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

Lligant amb la TdC, el gràfic 23 presenta el grau d'incorporació d'aquest enfocament amb la comparativa entre l'any 2015 i 2017. En primer lloc podem observar, d'una banda, una reducció substancial de nombre de projectes amb deficiències respecte a la conceptualització inicial, la sistematització i el desplegament operatiu de la TdC; i de l'altra, un augment i una millora progressiva en aquest procés de sistematització o consolidació d'aquesta metodologia en la formulació dels projectes. Una de les raons que ho explica està clarament lligada a les sessions de formació, que han permès millorar la formulació i sistematització dels projectes i programes d'EpJG des d'aquest nou paradigma.

En segon lloc, i fruit dels diversos tallers realitzats en aquest àmbit, les entitats han valorat la TdC com una eina oberta, flexible, que no només facilita la reflexió, la interacció i l'intercanvi d'idees sinó que permet entendre millor la realitat i els processos de transformació social amb una mirada més aplicada, qualitativa i un llenguatge més proper. Tanmateix, i en línia amb les reflexions ja esmentades a l'entorn de l'avaluació des de la TdC, també s'ha fet esment sobre els reptes i dificultats que suposa la integració de la nova proposta a les entitats atès que es necessita temps, que això implica sortir del projecte i entendre com aquest i l'entitat s'ubiquen en el context local i com l'acció participa, s'adapta i contribueix en aquest procés de canvi i transformació social. Paral·lelament a aquesta reflexió, també s'ha posat l'accent en els mecanismes que serveixen per a explicitar el procés de canvi al qual vol contribuir l'acció, com a recurs metodològic molt útil per part de les entitats. No obstant això, les entitats han posat de manifest les dificultats per conciliar les diverses mirades metodològiques (enfocament de marc lògic, la TdC o l'enfocament de gènere i drets, etc.) de les administracions públiques catalanes (Diputació, Agència Catalana i Ajuntament de Barcelona principalment) a l'hora de formular un projecte d'EpJG o de cooperació amb un component d'EpJG presentat a diverses convocatòries.

GRÀFIC 23. Grau d'incorporació de l'enfocament basat en la teoria del canvi. Percentatges (2015 i 2017)

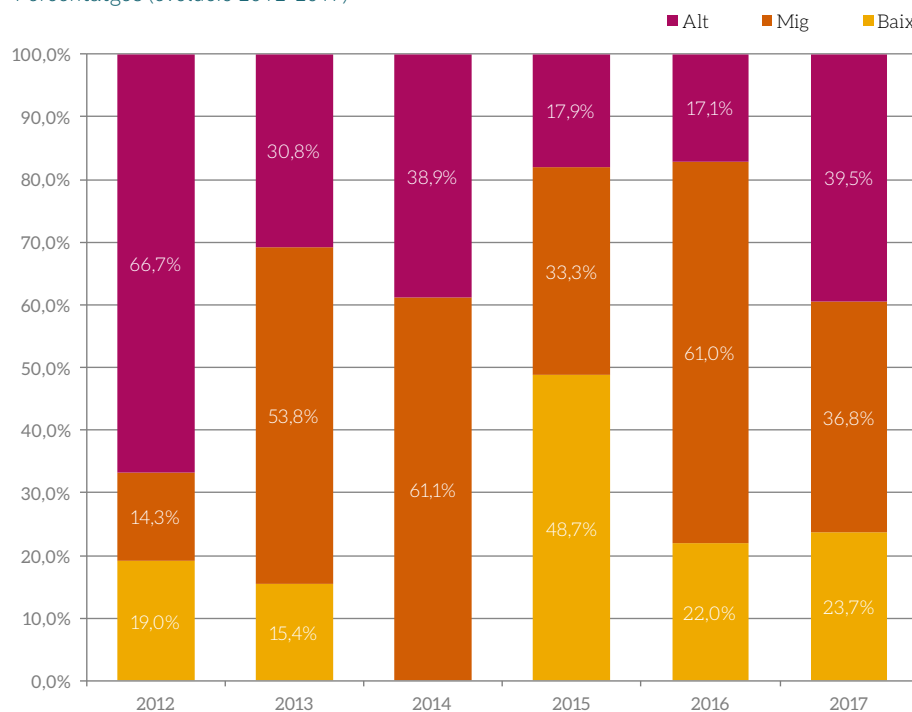
FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

El gràfic 24 presenta el grau d'integració d'accions de difusió i comunicació i la seva evolució durant el període 2012-2017. Del gràfic i la seva evolució se'n poden treure evidències rellevants que responguin a processos coherents de consolidació o afebliment de les accions de comunicació associades al projecte. Tot i això, durant el període 2016 a 2017 sí que es pot observar una major i millor integració de les accions de difusió i comunicació dels processos i resultats associats als projectes que poden venir reforçades també per una major conscienciació per part de moltes entitats del rol de la comunicació social i política com a eina de transformació social. En aquest

sentit, durant els tallers s'han sumat diverses veus representatives de les entitats, les universitats i les administracions públiques locals que han evidenciat la feblesa estructural (recursos humans, tècnics i metodològics / tecnològics per tal de prioritzar aquest àmbit) o la manca de plans i estratègies de comunicació amb aquesta vessant transformadora o políticament compromesa (en el cas d'algunes administracions) més enllà de la difusió. Malgrat això, s'ha evidenciat la importància estratègica de la comunicació des del nou paradigma de l'EpJG i el seu potencial transformador sobretot a través de la incidència política.

GRÀFIC 24. Grau d'integració d'accions de difusió i comunicació. Percentatges (evolució 2012-2017)

FONT: Elaboració pròpia a partir de dades de la DJGCI.

4

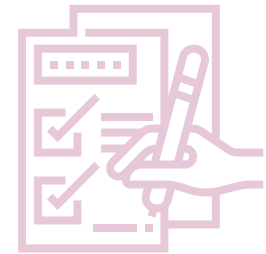
Conclusions i orientacions

4.1. Sobre el nou paradigma d'EpJG i les seves implicacions.....	51
4.2. Sobre les dimensions i els àmbits temàtics dels projectes.....	52
4.3. Sobre els projectes en l'educació formal i els projectes d'ApS.....	53
4.4. Sobre l'arrelament territorial dels projectes.....	54
4.5. Sobre els agents i les col·laboracions.....	55
4.6. Sobre la incorporació de nous relats de planificació i avaluació basats en la teoria del canvi i la comunicació com a eina de transformació social.....	56

4

Conclusions i orientacions

4.1. SOBRE EL NOU PARADIGMA D'EpJG I LES SEVES IMPLICACIONS

El procés de diagnosi ha permès identificar la necessitat d'iniciar un procés de debat (objectiu legitimat de l'EpJG i contribució per a generar canvis i influir positivament en les desigualtats globals) que impliqui les administracions, les entitats i la ciutadania. S'evidencia la dificultat conceptual i pedagògica d'incorporar el relat i el debat sobre les justícies globals (llunyanes i, per tant, fàcils de generar distància) a la realitat local. El concepte de justícia global necessita aterrar-se i explicar-se tenint en compte la complexitat dels conceptes en les seves dimensions (global, local-comunitària, familiar i individual). Aquest procés reflexiu ha de permetre identificar clarament objectius, eines, relat (coherent, entenedor, proper i arrelat) que sàpiga posar en valor veus, realitats i sabers locals des del paradigma de les justícies i els drets en clau global.

Així mateix, aquest debat hauria d'incorporar espais per reflexionar conjuntament sobre la mirada Sud. Aquest és un element sobre el qual hi ha diferents perspectives: l'evolució cap a una dimensió cada vegada més local dels projectes obre la necessitat de replantejar el lloc i el sentit del Nord i el Sud globals. Algunes entitats consideren que (re)incorporar les veus del Sud, des de l'apoderament i la participació, segueix sent neces-

sari en determinats projectes quan es parla de justícia global per a la transformació social. En els projectes amb un component marcadament local resulta necessari enfortir la reflexió sobre les desigualtats i els drets des d'una perspectiva compartida i de responsabilitat global.

Per tant, es proposa:

- **Afavorir un espai obert i participatiu**, més enllà dels projectes i entitats subvencionades, **de reflexió teòrica-conceptual** sobre la idea de justícia global i les seves implicacions en l'àmbit educatiu que serveixi per assentar unes bases compartides sobre aquest nou paradigma.
- **Dotar de protagonisme** les experiències i bones pràctiques actuals a l'hora d'articular aquest debat i analitzar en quina mesura els ODS o el relat de la Ciutadania Mundial (UNESCO, 2014) poden contribuir a donar un marc de referència.
- **Mantenir o ampliar la inversió del 0,7%** assolida en l'etapa anterior, així com també abordar el debat sobre "a qui pertany".

4.2. SOBRE LES DIMENSIONS I ELS ÀMBITS TEMÀTICS DELS PROJECTES

La diagnosi apunta clarament cap a la necessitat de replantejar la classificació tradicional de les dimensions de l'EpJG, donat que la sensibilització ha anat prenent un paper transversal en els diferents tipus de projectes. En aquest sentit, s'apunta que les quatre dimensions no responen a un model lineal, sinó que la relació entre elles pot ser entesa com un sistema, una escala o seqüència de fases per la qual cal transitar. Així, es necessita que l'EpJG no es quedi al primer esglaió (el de la sensibilització) sinó que avanci cap a propostes més mobilitzadores i d'incidència social.

L'anàlisi dels projectes amb relació als àmbits temàtics que treballen obre una reflexió al voltant de trobar un equilibri just entre la transversalitat dels projectes i la seva especificitat. D'una banda se subratlla la necessitat d'establir espais que possibilitin la interseccionalitat i afavorir, així, una mirada envers la complexitat de la realitat. De l'altra, resulta necessari que les entitats i altres agents trobin espais per compartir la seva expertesa i enriquir els projectes a nivell de contingut.

En aquest sentit, es proposa:

Obrir un espai de debat amb l'objectiu de revisar el model de les dimensions que s'adeqüi al nou paradigma de l'EpJG en base al pentàgon del canvi polític (incidència institucional, incidència simbòlica, formació, recerca i comunicació).

Promoure el desenvolupament de projectes que incorporin de manera explícita i central les dimensions de recerca i mobilització.

Establir espais de trobada i formes de col·laboració que potenciïn el treball en xarxa i la complementarietat, per afavorir la interseccionalitat i aprofitar l'expertesa dels diferents actors. Per exemple, establint condicions per facilitar les col·laboracions entre entitats i grups de recerca universitaris.

Vetllar perquè les propostes situïn les causes i les accions per a desenvolupar al centre (i no se centrin en les entitats).

4.3. SOBRE ELS PROJECTES EN L'EDUCACIÓ FORMAL I ELS PROJECTES D'ApS

L'anàlisi desenvolupada ha posat de relleu el creixement exponencial dels projectes d'EpJG en els centres d'educació formal, especialment en centres de secundària i de titularitat pública. Si bé aquest fenomen representa una oportunitat important per fer arribar els continguts de l'EpJG als infants i joves en formació, també s'identifiquen alguns reptes que cal abordar a partir d'ara.

En primer lloc, s'identifica la dificultat de trobar l'encaix entre aquest tipus de projectes i les estructures i organitzacions de l'educació formal, que acostumen a ser força rígides i poc permeables. En segon lloc, també es visualitza la necessitat creixent de treballar, més enllà de amb l'alumnat, amb el professorat i altres professionals com a agents multiplicadors dels processos d'aprenentatge i les resistències que es generen en aquests processos. I, finalment, la necessitat de plantejar propostes que vagin més enllà d'accions puntuals i que es vertebrin en el projecte educatiu de centre. Així mateix, el creixement de projectes en l'educació formal —i especialment a la secundària— també ha evidenciat la necessitat de promoure projectes en altres àmbits i etapes educatives que poden tenir gran potencialitat i que són centrals en clau d'oportunitats educatives.

Així mateix, des del 2014, els projectes d'ApS en el marc de l'EpJG han contribuït notablement al creixement dels projectes en l'educació formal, també en el pas de propostes de caràcter puntual en els centres (com tallers o xerrades) cap a iniciatives que requereixen una major implicació per part dels i de les joves. Finalment, també ha fet possible la vinculació entre els àmbits local i global que promou el nou paradigma. Tot i aquestes potencialitats, l'ApS en aquest marc també evidencia reptes com ara la

seva incorporació en àmbits i etapes educatives més enllà de la secundària, el desenvolupament de projectes amb un caràcter més transformador, més arrelats al territori i als centres.

Per tant, es proposa:

Promoure projectes d'EpJG en el marc de l'educació al llarg de la vida (educació en el lleure, universitats, formació de persones adultes o cicles formatius, i la ciutadania en general).

Treballar de manera coordinada amb l'administració educativa per millorar les condicions que han de fer possible les relacions de partenariat entre els centres educatius i les entitats, així com l'arrelament dels projectes.

Dissenyar estratègies per consolidar els projectes i afavorir l'autonomia dels centres, i així possibilitar que les entitats puguin desenvolupar les propostes en altres contextos.

Establir mecanismes, conjuntament amb les administracions educatives, que permetin vetllar per una distribució equitativa dels projectes entre els centres educatius i superar així la concentració o saturació d'algunes escoles i instituts.

Consolidar la línia de treball d'ApS i vetllar per la qualitat dels projectes.

Contribuir a l'impuls d'una Taula d'aprenentatge servei a nivell de ciutat que permeti treballar de manera transversal i coordinada amb un objectiu comú des de diferents àrees i instàncies.

4.4. SOBRE L'ARRELAMENT TERRITORIAL DELS PROJECTES

La present diagnosi ha posat de manifest que la introducció del nou paradigma, així com també l'augment de projectes desenvolupats en centres educatius ha afavorit la territorialització de les propostes en diferents districtes i barris de Barcelona. D'aquesta manera, l'evolució mostra el pas des d'una educació de desenvolupament més clàssica a un concepte d'EpJG en el qual les entitats reconeixen la necessitat de territorialitzar les accions per tal d'aconseguir major implicació i impacte a nivell local. Així mateix, es posa al descobert que un alt percentatge dels projectes territorialitzats són d'educació formal, coincidint amb alguns dels elements apuntats anteriorment.

L'anàlisi territorial dels projectes permet posar de relleu la seva concentració en alguns territoris concrets de la ciutat, especialment en aquells que presenten major situació de vulnerabilitat social. En aquest sentit, tot i reconèixer el valor d'aquest tipus d'intervencions, el procés de la diagnosi obre un debat sobre quins han de ser els principals territoris i destinataris dels projectes d'EpJG. D'una banda, es fa palesa la necessitat de revisar situacions de saturació de projectes en alguns centres o espais. De l'altra, també, emergeix la preocupació respecte una distribució democràtica dels projectes entre els diversos districtes, i les potencialitats d'incidir, no només en la població amb major risc de vulnerabilitat, sinó també amb la població més benestant que també pot afavorir canvis i transformacions en el seu context.

Finalment, les dades que mostra la diagnosi s'han d'entendre en el marc d'un conjunt d'accions desenvolupades durant els darrers anys per tal d'estudiar les possibilitats del territori, dinamitzar projectes d'EpJG des de les entitats, reforçar les oportunitats del territori i d'enfortir la tasca de les tècniques de Justícia Global i Cooperació dels districtes. Destaquen l'anàlisi de la realitat territorial dels projectes d'EpD dels districtes de Barcelona (2009-2013); la dinamització de l'aprenentatge servei a districtes (2016-2018); i el suport al desplegament de les accions de justícia global als districtes (des de 2018 fins l'actualitat). En aquesta direcció, s'apunten també algunes de les línies de treball futur.

En aquest sentit, es proposa:

Consensuar criteris de treball que permetin equilibrar i dotar de sentit l'**abordatge territorial dels projectes** des d'una perspectiva de ciutat.

Promoure condicions (persones, espais i temps) per garantir l'arrelament i l'adequació territorial dels projectes.

Enfortir la figura tècnica de Justícia Global i Cooperació i el seu rol en l'impuls de projectes d'EpJG.

4.5. SOBRE ELS AGENTS I LES COL·LABORACIONS

La diagnosi ha evidenciat un creixement molt important de la participació d'un nombre cada vegada més gran i més divers d'agents en els projectes. Una anàlisi més detallada sobre els diferents tipus de col·laboracions que es donen en els projectes tenint en compte la tipologia d'agents permet veure com també s'ha donat una evolució respecte a les combinatòries de treball conjunt. D'aquesta manera, s'apunta el pas de relacions de col·laboració únicament entre ONG a l'obertura cap a altres tipus d'aliances possibles (en les quals participen un major nombre d'agents i on s'integren institucions públiques, entitats d'acció social, moviments socials, plataformes o serveis.).

Si bé aquest fenomen respon als nous requeriments de l'escenari social i educatiu, l'estudi també posa de relleu que aquesta diversificació suposa nous reptes. D'una banda, les entitats reivindiquen la necessitat de més recursos temporals i personals per desenvolupar aquest treball en xarxa. Per altra banda, s'evidencia la necessitat d'una major incorporació de la perspectiva de l'EpJG en altres àrees de l'Administració i en organitzacions d'altres sectors tradicionalment poc familiaritzats amb aquesta perspectiva.

En aquest sentit, es proposa:

- Analitzar les condicions que han d'afavorir un treball conjunt de qualitat.
- Vetllar per tal que les col·laboracions entre diferents actors representin un treball en xarxa sòlid, de qualitat i amb projecció de futur.
- Establir espais formatius i de reflexió per compartir criteris que permetin avançar en la transversaltització del relat de l'EpJG amb diferents tipus d'agents.

4.6. SOBRE LA INCORPORACIÓ DE NOUS RELATS DE PLANIFICACIÓ I AVALUACIÓ BASATS EN LA TdC I LA COMUNICACIÓ COM A EINA DE TRANSFORMACIÓ SOCIAL

Al llarg del període analitzat s'introdueixen nous relats de planificació i avaluació basats en la teoria del canvi. Aquest procés, que ha implicat un acompanyament tècnic per facilitar aquesta transició, s'ha valorat molt positivament per part de les entitats i ha permès visibilitzar un augment i una millora significatius de l'alineament dels projectes amb l'enfocament basat en la TdC. Tot i això, ha obert reptes i interrogants relatius a com avaluar accions complexes integrades en estratègies amb multiplicitat d'actors, d'espais, d'objectius diversos o sobre quines són les preguntes, indicadors, fonts de verificació o mecanismes d'una avaluació des de la TdC així com també sobre les dificultats i els reptes amb relació a la seva integració a l'entitat (necessita temps) atès que això implica sortir del projecte i entendre com aquest i l'entitat s'ubiquen en el context diferent de canvi i transformació social. Aquestes reflexions formen part d'aquest procés natural d'aprenentatge que caldrà anar consolidant en els propers anys.

Així mateix, al llarg del període estudiat s'observa una major integració de les accions de difusió i comunicació dels processos i resultats dels projec-

tes. Aquests canvis s'expliquen per un augment de consciència del rol de la comunicació social i política com a eina de transformació social per part de les entitats, tot i que aquest continua sent encara un repte. Tot i així, s'apunta la necessitat de desplegar plans i estratègies de comunicació que vagin més enllà de la difusió, i que incorporin una vessant transformadora i políticament compromesa.

Per tant, es proposa:

Potenciar la recerca aplicada al desenvolupament per a **generar nous aprenentatges** amb relació a la comunicació, l'avaluació i la TdC.

Crear espais d'aprenentatge compartit sobre l'avaluació a partir de la TdC i les potencialitats de la comunicació com a eina d'incidència política orientada a la transformació social, partint de l'intercanvi d'experiències i bones pràctiques.

Generar espais de debat, reflexió i acompanyament a les administracions públiques per a la incorporació i coherència envers l'avaluació i la TdC en les seves accions, i la comunicació com a eina de transformació social.

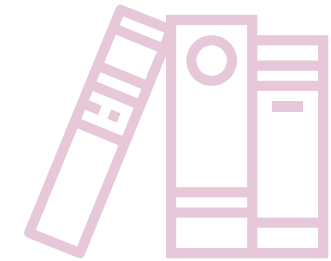

A faint, light blue illustration in the background shows a stack of books on the left and a vertical folder or binder on the right. The books have visible spines with some text and a small square icon. The folder has a circular handle and a small rectangular slot.

5 Referències

5

Referències

- **AJUNTAMENT DE BARCELONA.** (2018). *Pla Director Cooperació per a la Justícia Global 2018-2021 de l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona, Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional.
- **ANDREOTTI, V.** (2016). *El repte educatiu d'imaginar Altrament: Mapeig d'imaginari de Justícia Global*.
- **ARGIBAY, M.; CELORIO, G. Y CELORIO J.** (2009). *Educación para la ciudadanía global. Debates y desafíos*. Bilbao, Hegoa.
- **AZNAR, P. I BARRÓN, A.** (2017). *El desarrollo humano sostenible: un compromiso educativo*. Teoría de la educación, 29, 1, 25-53.
- **BONI, A.** (2011). *Educación para la ciudadanía global. Significados para un cosmopolitismo transformador*. Revista Española de Educación Comparada, 17, 65-86.
- **ESCUDERO, J. Y MESA, M.** (2011). *Diagnóstico de la Educación para el Desarrollo en España*. Centro de Educación e Investigación para la Paz.
- **CELORIO, G. Y DEL RÍO, A.** (2015). *La Educación para el Desarrollo: Estudio sobre el estado, evolución y tendencias para el período 2005-2014*. Estudio elaborado para la Agencia Vasca de Cooperación para el Desarrollo (Gobierno Vasco) por el equipo de Hegoa (UPV/EHU). Bilbao, Hegoa.
- **LAFEDE.CAT** (2016). *Treballar per a la justícia global en un món global*. Barcelona, LaFede.Cat.
- **MASSIP, C. (COORD.); EGEA, A.; BARBEITO, C. Y FLORES, M.** (2018). *Competències per transformar el món. Cap a una educació crítica i per a la justícia global a l'escola*. Barcelona, Graó.
- **MESA, M.** (2004). *La educación para el desarrollo: entre la caridad y la ciudadanía global*. Papeles de Cuestiones Internacionales, 70, 11-26.
- **MONZÓ, M.; RIFÀ, J. I RUBIO, L.** (2018). *Implementación y extensión del aprendizaje-servicio en las entidades de justicia global y cooperación internacional en la ciudad de Barcelona*. RIDAS, Revista Iberoamericana de Aprendizaje Servicio, 6, 127-140. DOI10.1344/RIDAS2018.6.12
- **NAGEL, T.** (s.d.) El problema de la justicia global. Revista jurídica de Palermo, 169-196.
- **NUSSBAUM, M. C.** (2010). *Sin fines de lucro. Por qué la democracia necesita de las humanidades*. Buenos Aires/Madrid, Katz Editores.
- **ORTEGA, M. L.** (1994). *Las ONGD y la crisis del desarrollo*. Madrid, IEPALA/ETEA.
- **POGGE, T.** (2007). *¿Qué es la justicia global?* Revista Latinoamericana de Filosofía, XXXIII, 2, primavera, 181-203.
- **RAWLS, J.A.** (1971). *A Theory of Justice*. Cambridge, Harvard University Press.
- **RUBIO, L. Y LUCCHETTI.** (2016). *Aprenentatge servei, Pau, Drets Humans i Solidaritat. Noves propostes d'EpJG*. Barcelona: Centro Promotor de Aprendizaje-Servicio, Fundació Jaume Bofill.
- **SEN, A.** (2010). *La idea de la justicia*. Madrid, Taurus.
- **YOUNG, M.** (2011). *La responsabilidad por la justicia*. Madrid, Morata.

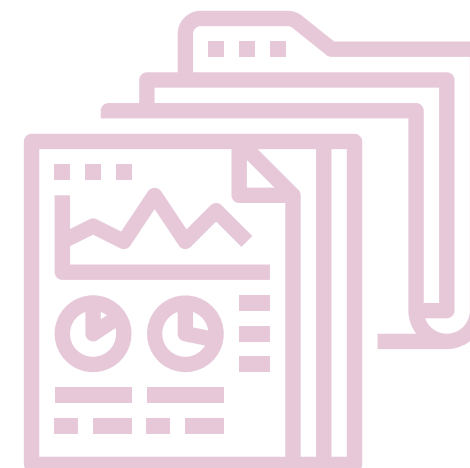

Annexos

ANNEX 1.	
Llista de projectes analitzats per anys.....	60
ANNEX 2.	
Proposta d'eina de buidatge i anàlisi per a futures diagnosis.....	80

ANNEX 1

Llista de projectes
per anys

PROJECTES 2012

Entitat	Projecte	Modalitat
FUNDACIÓ ADSIS	Implica't. Projecte d'educació a la solidaritat, iniciació al voluntariat i a la cooperació	C1A
FIARE CATALUNYA	Cap a una banca ètica i ciutadana	C1A
CREART	Educació per la Pau a través de l'Art. Projecte d'intervenció educativa en quatre escoles de Sarrià-Sant Gervasi	C1A
CCAR - COMISSIÓ CATALANA D'AJUDA AL REFUGIAT	Elaboració i realització de la segona edició del curs "Asil"	C1A
PLANETA SALUD	Promoció de la R+D de microbicides vaginals per a la millora de la salut de les dones (III)	C1A
JUSTÍCIA I PAU	La Pau com a factor de desenvolupament	C1A

Entitat	Projecte	Modalitat
AVALON, INICIATIVES PER A LES ASSOCIACIONS	Aprenentatge i reflexió en desenvolupament	C1A
FUNDACIO PRIVADA ACSAR	Millora de les capacitats de persones i entitats especialitzades en matèria d'asil	C1A
CENTRE D'ESTUDIS AFRICANS I INTERCULTURALS	Reflexió i estudi per millorar el treball amb l'Àfrica Negra	C1A
SODEPAU-SOLIDARITAT, DESENVOLUPAMENT I PAU	"El cinema com a instrument de participació, sensibilització i dinamització social: VII Mostra de Cinema Àrab i Mediterrani de Catalunya"	C1A
ASSOCIACIO PER LA PAU I ELS DRETS HUMANS TAULA COLOMBIA	Contribució a la pau i la protecció dels drets humans del poble colombià	C1A
GRAIN FUNDACIO PRIVADA	Promoció d'una nova cultura del consum urbà a Barcelona	C1A
PLATAFORMA UNITÀRIA CONTRA LES VIOLÈNCIES DE GÈNERE	La cultura de la pau, com element primordial per la construcció d'una vida lliure de violències.	C1A
FUNDACIÓ PRIVADA MÓN-3	Master "Educación, Globalización y Transformación Social". Implementación del segundo año y campaña de difusión"	C1A
FARMACÈUTICS MUNDI	Medicaments que no curen. Campanya a favor de l'accés als medicaments i el seu ús racional	C1P
ASSEMBLEA DE COOPERACIÓ PER LA PAU - ACP	En la Recerca del Desenvolupament, assessorament a treballs de recerca de Batxillerat.	C1P
UBUNTU	Sobirania alimentària, especulació i Cooperació internacional	C1P
ENGINYERIA SENSE FRONTERES	Energia i territori: cap a propostes locals més sostenibles	C1P
SETEM CATALUNYA	Mapping Bcn: cartografia d'opcions de consum responsable a la ciutat de Barcelona	C1P
INTERED CATALUNYA	Actua amb Cura. "Transforma la realitat"	C1P
XARXA D'ECONOMIA SOLIDÀRIA (XES)	Avançant cap a una cultura empresarial socialment responsable a Barcelona	C1P

PROJECTES 2013

Entitat	Projecte	Modalitat
CEAR - COMISSIÓ CATALANA D'AJUDA AL REFUGIAT	Elaboració i realització de la tercera edició del curs d'asil, immigració i drets humans	C1A
MEDICUS MUNDI CATALUNYA	Dret a la salut a l'Àfrica	C1A
IMAGO BARCELONA	10ª Diàspora: construint una Bio-civilització	C1A
FUNDACIÓ ADSIS	Implica't - Projecte d'educació a la solidaritat, iniciació al voluntariat i a la cooperació	C1A
AMPA CEIP ANTAVIANA	Junts	C1A
FIARE CATALUNYA	La banca ètica i ciutadana, una eina de transformació social	C1A
CENTRE D'ESTUDIS AFRICANS I INTERCULTURALS	Formació i estudis de l'Àfrica Negra a la ciutat de Barcelona	C1A
UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA	Transversalitzant el DHS en les ensenyances tècniques a l'entorn de Barcelona	C1A
EINES DE PAU	Una seguretat basada en la pau	C1A
MOVIMENT PER LA PAU - MPDL	Comunicació i periodisme per la pau: transformant la mirada	C1A
CREART	Educació per la Pau a través de l'Art. Projecte d'intervenció educativa en escoles del Barri de Sant Martí de Poble Nou i de Sarrià- Sant Gervasi	C1A
ACCIÓ INTERNACIONAL PER LA PAU	La paz mueve el mundo	C1A

Entitat	Projecte	Modalitat
UNICEF COMITÈ CATALUNYA	Una escola amb drets: apropar els drets de la infància a les famílies	C1A
XARXA DE L'OBSERVATORI DEL DEUTE EN LA GLOBALITZACIÓ (ODG)	Acaparament energètic: Cap a un nou model energètic de BCN que no generi anticooperació	C1P
EDUALTER-EDUCACIO ALTERNATIVA	Millora de la difusió i actualització de materials educatius d'EpD de qualitat. Criteris de consens i ús d'eines digitals	C1P
ESCOLA LLIURE EL SOL	En la recerca del desenvolupament, lleure i transformació	C1P
GRAIN FUNDACIO PRIVADA	Llaurant Barcelona. L'agricultura urbana en el marc de la Sobirania Alimentària	C1P
FUNDACIO AUTÒNOMA SOLIDÀRIA - FAS	Impulsant l'Educació per al Desenvolupament en l'actual context universitari	C1P

PROJECTES 2014

Entitat	Projecte	Modalitat
GRUPO DE TRABAJO SOBRE TRATAMIENTOS DEL VIH- GTT/VIH	Una epidèmia d'homofòbia a l'Àfrica: què hi podem fer?	C1A
COMISSIÓ CATALANA D'AJUDA AL REFUGIAT	4ª Edició del Curs Asil, Immigració i Drets Humans	C1A
CREART	Educació per la Pau a través de l'Art. Projecte d'intervenció educativa en escoles dels barris de Sant Martí de Poble Nou, Sarrià- Sant Gervasi i Vallcarca	C1A
AMPA CEIP ANTAVIANA	Junts	C1A
ASSOCIACIÓ "REVISTA SOBERANIA ALIMENTARIA, BIODIVERSIDAD Y CULTURAS"	La Ruta del Tomàquet. Del Marroc a Holanda, amb parada a Barcelona. Repercussions sobre la Sobirania Alimentària	C1A
MEDICUS MUNDI CATALUNYA	Salut, drets i acció	C1A
FARMACÈUTICS MUNDI	El gènere com a condicionant en l'accés a la salut i als medicaments al món	C1A
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA AKWABA	#desfemlesdesigualtats: aprenentatge creatiu per una ciutadania global -1ª fase	C1A
SODEPAU	El cinema com a instrument de participació, sensibilització i dinamització social: 8a Mostra de Cinema Àrab i Mediterrani de Catalunya	C1A
FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE MARES I PARES D'ALUMNES DE CATALUNYA	Una escola amb drets: apropar els drets de la infància a les famílies - segona fase	C1A
SETEM CATALUNYA	Pam a Pam, el mapa de l'economia solidària de BCN	C1P
CATALANA PER LA PAU - ACP	Veu, Dona, Àrab	C1P

Entitat	Projecte	Modalitat
ASSEMBLEA DE COOPERACIÓ PER LA PAU - ACP	En la recerca del desenvolupament, fent visible la transformació	C1P
CREACIÓN POSITIVA	Drets Sexuals i Reproductius a l'Agenda Global i a l'Agenda de Barcelona	C1P
QUEPO	Hunger is not game: eradicar la fam o arrelar-la	C1P
ESCOLA DE CULTURA DE PAU (ECP) DE LA UAB	Barcelona conviu. Capacitació per la pau i la transformació de conflictes a l'espai públic i comunitari.	C1P
SERVEI CIVIL INTERNACIONAL (SCI-CAT)	Del Raval al món: eduquem per la ciutadania global	C1P
ENGINYERIA SENSE FRONTERES	Combatre pobresa energètica des de les causes estructurals: cap a la sobirania energètica	C1P
INTERED CATALUNYA	ApS per afavorir la cohesió social entre diferents col·lectius al barri del Congrés	C2
SETEM CATALUNYA	Posa la teva xinxeta a Pam a Pam!, construeix el teu mapa de consum responsable	C2
ASSEMBLEA DE COOPERACIÓ PER LA PAU - ACP	Coneguem-nos junts i obrim camí a la tolerància. Coneguem i fem conèixer el Marroc.	C2
SAVE THE CHILDREN	Per canviar el món, actua al teu barri	C2
FUNDACIÓ ADSIS	Un món per implicar-se	C2
FARMACÈUTICS MUNDI	Medicaments que no curen: Campanya a favor de l'accés als medicaments i el seu ús racional	C2
EDUALTER-EDUCACIO ALTERNATIVA	La visió de l'alumnat sobre les problemàtiques locals i la seva relació a nivell global	C2
AGERMANAMENT SENSE FRONTERES	Reacciona	C2

PROJECTES 2015

Entitat	Projecte	Modalitat
ASSOC.INTERNAC. SOLIDARITAT I COOP. SUDS	Promoció mecanismes institucionals garanteixin polítiques comerç exterior	C1A
FIL A L'AGULLA, SCCL	Escoles Coeducadores. Perspect. gènere i atenció diversit. a través de l'art	C1A
PLATAFORMA CONTRA VIOLÈNCIES DE GÈNERE	Xarxa activa de joventut per la igualtat	C1A
C.E.A. CENTRE ESTUDIS AFRICANS	Estudis Africans creant xarxes de relació amb les entitats catalanes	C1A
HELIA ASSOC. DONES VIOLÈNCIA GÈNERE	Appodera't	C1A
EDUALTER-EDUCACIÓ ALTERNATIVA	Criteris selecció i sistematització pràctiques d'EpD en l'àmbit formal	C1A
APA ANTAVIANA	JUNTS	C1A
FUNDACIÓN ADSIS	IMPLICA'T	C1A
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA AKWABA	desfemlesdesigualtats: aprenentatge creatiu ciutadania global-2a fase	C1A
COL·LECTIU PUNT 6	Espais per a la vida quotidiana	C1A
NOVA, CENTRE PER LA INNOVACIÓ SOCIAL	Activa't per a la promoció de drets i la transformació social	C1A
FARMACEUTICOS MUNDI	El Gènere com a condicionant en l'accés a la salut	C1A

Entitat	Projecte	Modalitat
ASSOCIACIO RETS	CAMPANYA ROBA NETA:#STOP FASHION VICTIMS	C1A
ALBA SUD INVESTIGACIÓ I COMUNICACIÓ	Turisme responsable, drets humans i treball decent	C1A
CENTRE INTERNAC. ESCARRÉ (CIEMEN)	NATIONALIA: coneixement i reconeixement dels drets col·lectius dels pobles com a eina de transformació social	C1A
DESOS OPCIO SOLIDÀRIA	El Dret a l'Alimentació, realitat i conseqüències al Sud i al Nord	C1A
SODEPAU	El cinema com a instrument de dinamització, particip. i sensibil. IX Mostra	C1A
HUACAL ONG	Joves d'origen llatí en risc d'exclusió social: preven. amb agents locals	C1A
FUNDACION VICENTE FERRER	Eines innovadores d'Educació par al Desenvolupament: IMAGINA INDIA	C1A
MEDICUS MUNDI CATALUNYA	SALUT, DRETS, ACCIÓ	C1A
ASSOCIACIÓ XARXA ECONOMIA SOLIDÀRIA	Itineraris transf.interna organitzacions i empreses:aprofundint impacte	C1A
MOVIMIENTO POR PAZ DESARME Y LIBERTAD	Comunicació i periodisme per la pau i el canvi social	C1A
ASOC IMAGO BARCELONA	Jornades de sensibilització:Construïm Biocivilització	C1A
COOPERACCIÓ	Escola Popular d'Economia Feminista: un canvi transformador per les dones de Barcelona	C1P
ENTREPOBLES	Ciutats visibles per a tots i totes: Barcelona des de la diversitat que l'habita	C1P

Entitat	Projecte	Modalitat
XARXA OBSERVATORI DEUTE GLOBALITZACIÓ	La Relocalització energètica a Barcelona.Cap a un model de ciutat més justa	C1P
FUNDACIÓ AUTÓNOMA SOLIDÀRIA	Impulsant l'educació per al desenvolupament a la universitat. Segona fase	C1P
FETS PER A LA PROMOCIÓ FINANÇA	L'altra cara de la moneda:implicant joves barcelonins/es finances ètiques	C1P
FUNDACIO SOLIDARITAT UB	Defensar a qui defensa-Suport als Defensors/es de DDHH	C1P
ASS. ACCIÓ INTERNACIONAL PER LA PAU	Receptes de Pau	C1P
COMISSIO CATALANA AJUDA AL REFUGIAT	Elaboració, realització i avaluació 5a. Edició curs "Asil, immigració i drets humans"	C1P
ASSOCIACIÓ OBSERVATORI DRETS HUMANS DESC	Drets socials i transformació social.	C1P
FUNDACIÓN EDUCACIÓN Y COOPERACIÓN	Educart pel desenvolupament	C1P
L'ESCOLA EL SOL, C.B.	En la recerca del desenvolupament, lleure i cooperació	C1P
XARXA DE CONSUM SOLIDARI	Enfortint propostes consum crític a Barcelona en un context crisi	C1P
UNIVERSITAT POLITECNICA DE CATALUNYA	Integrar i promoure problemàtiques globals ensenyaments científics-tècnics	C1P
ALTERNATIVA - INTERCANVI AMB POBLES INDÍGENES	VITS. Veus indígenes per a la Transformació Social	C1P
VETERMON-VETERINARIS SENSE FRONTERES	Revaloritzar i fer sostenible la vida camperola Nord/Sud	C1P

Entitat	Projecte	Modalitat
COL·LECTIU MALOKA COLOMBIA	Teixint solidaritats:intercanvi experiències,coneixements i alternatives	C1P
FUNDACIO PER LA PAU	Barcelona i Catalunya per un món lliure d'armes nuclears	C1P
FUNDACIO INTERMON OXFAM FUNDACIÓ PR	Enfortiment xarxa educadors i educadores per a una ciutadania global	C1P
FUNDACIÓ ADSIS	Un món per implicar-se	C2
SETEM	Posa la teva xinxeta Pam a Pam! Omple el teu barri de consum responsable i ESS	C2
ASSOCIACIÓ TECNOLOGIA PER TOTHOM (TXT)	Programa pilot d'Aprenentatge Servei de la UPC per donar suport TIC a les entitats socials	C2
PLATAFORMA UNITÀRIA CONTRA LES VIOLÈNCIES DE GÈNERE	Servei Comunitari amb perspectiva de gènere	C1P
AGERMANAMENT SENSE FRONTERES	Reacciona: cinema i solidaritat	C2
ASSEMBLEA DE COOPERACIÓ PER LA PAU	Convivència cercada: Testimonis del Poble Sec	C2
FARMACÈUTICS MUNDI	Medicaments que no curen. Campanya a favor de l'accés als medicaments i al seu ús racional	C2
AVALON INICIATIVES PER A LES ASSOCIACIONS	Transformació a les aules: turisme, reflexió i acció	C2
ARQUITECTES SENSE FRONTERES	Trepitjant el barri	C2
ASSOCIACIÓ CATALANA D'ENGINYERIA SENSE FRONTERES	L'educació superior avui: construint una universitat amb vocació transformadora	C2

PROJECTES 2016

Entitat	Projecte	Modalitat
C.E.A. CENTRE ESTUDIS AFRICANS	Àfrica Negra. Reinventant l'espai urbà	C1-A
ASSOCIACIÓ CREART	Creativitat i conflicte a les escoles de la ciutat de Barcelona. Sistematització de l'experiència en centres educatius	C1-A
MEDICUS MUNDI CATALUNYA	Salut, Drets, Acció	C1-A
FUNDACIÓN ADSIS	Implica't	C1-A
APA C.P. DRASSANES	Projecte JUNTS	C1-A
REVISTA SOBERANIA ALIMENTARIA BIODI	CIRCELL. Recolzant el creixement de la sobirania alimentària	C1-A
FIL A L'AGULLA SCCL	Coeducació i atenció a la diversitat. Projecte d'escoles coeducadores de Barcelona	C1-A
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA AKWABA	Ni uniformes ni etiquetes: per una escola i un món intercultural i amb equitat de gènere	C1-A
PLATAFORMA CONTRA VIOLENCIES DE GÈNERE	Xarxa Activa de Joventut per la Igualtat	C1-A
ASSOCIACIÓ COL·LECTIVA MATRIU	Appoderat 2016	C1-A
FARMACEUTICOS MUNDI	Artetnografia i interculturalitat: IAP pels DSR de les dones de BCN	C1-A
SODEPAU	11a MOstra cinemaàrab i mediterrani de Catalunya	C1-A

Entitat	Projecte	Modalitat
S.O.S. RACISME	AIXÒ ÉS ODI! Programa educatiu per enfortir la resposta de la ciutadania contra els delictes i discursos de l'odi	C1-A
ASSOCIACIÓ CULTURAL EL PARLANTE	Seminari Educomunicació	C1-A
ASSOCIACIÓ D'EDUCADORS EN DRETS HUMANS	L'Educació en drets humans com a fil conductor, transversal i transformador	C1-A
DESOS OPCIÓ SOLIDÀRIA	El Dret a l'Alimentació al Sud i al Nord: consciència global i transformació local	C1-A
INSTITUT DRETS HUMANS DE CATALUNYA	Programa formatiu en drets humans per a la justícia global	C1-A
ASSOCIACIÓ XARXA ECONOMIA SOLIDÀRIA	Impulsant el Mercat Social a Barcelona; construir poder local per a la justícia global	C1-A
NOVA, CENTRE PER LA INNOVACIÓ SOCIAL	STOP CORPORATE WAR – Reforç de la recerca, mobilització social i incidència política de la ciutadania de Barcelona i internacional per prevenir les guerres modernes	C1-P
ASS. INT. SOLIDARITAT I COOP. SUDS	Mecanismes monitoratge i incidència ciutadana sobre Empreses i Drets Humans	C1-P
FUNDACIÓ PRIVADA QUEPO	Projecte FAM	C1-P
COL·LECTIU PUNT 6 SCCL	Fem patis coeducatius amb la participació de tota la comunitat	C1-P
SETEM (SERVEI TERCER MON)	Pam a Pam, la comunitat d'Economia Solidària	C1-P
EDUALTER-EDUCACIÓ ALTERNATIVA	Estratègies i tècniques didàctiques per a la transformació i la justícia global	C1-P
ASS. CATALANA ENGINYERIA SENSE FRONTERES	El dret universal als serveis bàsics d'aigua i energia: garantint un model de governança equitatiu a la ciutat de Barcelona	C1-P

Entitat	Projecte	Modalitat
FUNDACION SAVE THE CHILDREN	Jo a això no hi jugo. Prevenió de la violència contra la infància	C1-P
SERVICE CIV.INTERNACION.-SERV.CATAL	"Del Raval al món: defensant drets, transformant realitats"	C1-P
C.E.A. CENTRE ESTUDIS AFRICANS	El meu Baró divers	C2-A
FUNDACION ADSIS	Un món per implicar-se	C2-A
COL·LECTIU PUNT 6 SCCL	Repensem la ciutat des de l'experiència de les persones amb perspectiva de gènere, 2na edició.	C2-A
COOP. PROMOTORA MEDIOS AUDIOVISUALES (DRAC MAGIC)	Cinema-Àgora	C2-A
TECNOLOGIA PER A TOTHOM	Programa d'APS de la UPC per donar suport TIC a les entitats socials	C2-A
SETEM (SERVEI TERCER MON)	Posa la teva xinxeta a Pam a Pam! APS per a docents	C2-A
FARMACEUTICOS MUNDI	GenereM Salut Global: Educació i transformació social per a la promoció del dret de la salut de les dones al món	C2-A
DESOS OPCIÓN SOLIDARIA	Transformem el valor dels aliments: innovació en el circuit alimentari ecològic	C2-A
XARXA OBSERVATORI DEUTE EN GLOBALIT	Els impactes del gas i les seves infraestructures	C2-A
METGES DEL MÓN	Ni tòpics ni típics: Sí a la diversitat cultural: fest-te antirumors!	C2-A
PLATAFORMA CONTRA VIOLENCIES DE GÈNERE	APIs: Regenerant Identitats per una cultura amb perspectiva de gènere: "Servei comunitari amb perspectiva de gènere"	C2-A

Entitat	Projecte	Modalitat
INTERED CATALUNYA	Aprentatge i servei per al desenvolupament de la justícia global en el Barri del Congrés en Barcelona	C2-A
NOVA,CENTRE PER LA INNOVACIO SOCIAL	Millora dels processos de contractació pública a través de criteris ètics i de respecte dels drets humans per promoure la coherència de les polítiques del Govern Local i el consum responsable de la ciutadania de Barcelona	C3-A
CENTRE ESTUDIS PER LA PAU J.M.DELAS	De la banca armada a la banca ètica, cap a una mobilització ciutadana i una coherència de polítiques en clau de cultura de pau a la ciutat de Barcelona	C3-A
VETERINARIS SENSE FRONTERES - VETERMON	Bona agricultura, bona alimentació. Anàlisi de la coherència de polítiques catalanes impulsores del model alimentari actual	C3-A
ASSOCIACIÓ DE PLANIFICACIÓ FAMILIAR DE CATALUNYA I BALEARS	Tira pel Dret(s)!: Drets Sexuals i Reproductius a l'Agenda 2030	C3-A
OBSERVATORI DE DRETS HUMANS DESC	Contractació pública, precarització i salut	C3-A
XARXA OBSERVATORI DEL DEUTE EN LA GLOBALITZACIÓ	Promovent nous models de governança des del finançament just i responsable	C3-A
ASS.CATALANA D'ENGINYERIA SENSE FRONTERES	El reconeixement del Dret Humà a l'Aigua i al Sanejament des de Barcelona cap a Europa	C3-A
FUNDACIO INTERMON OXFAM FUNDACIÓ PR	Fiscalitat Justa, una alternativa per enfrontar la desigualtat	C3-A
ASOC. ENTREPUBLOS DE BARCELONA	Barcelona a l'Aliança Europea de Municipis i Regions front els Tractats de Lliure Comerç i Inversions (TTIP/CETA/TISA)	C3-A
ASSOCIACIO CULTURAL ELPARLANTE	Itineràncies Visibles. Projecte visual educatiu expositiu, envers els moviments migratoris i la identitat	C2-A
CENTRE ESTUDIS PER LA PAU J.M.DELAS	Entendre la crisi de refugiades sota el prisma de l'armamentisme i el militarisme. Assumim les nostres responsabilitats	C4-A
ASOC. ENTREPUBLOS DE BARCELONA	Les que ja són aquí: Les refugiades invisibles	C4-A

Entitat	Projecte	Modalitat
NOVA, CENTRE PER LA INNOVACIO SOCIAL	Frontera Sud: Reconstruint un model de fronteres basat en el respecte als drets humans	C4-A
COMISSIO CATALANA AJUDA AL REFUGIAT	Camins, més enllà de les Fronteres: Comprendre l'Asil, les Migracions i la Interdependència al Nord i al Sud	C4-A

PROJECTES 2017

Entitat	Projecte	Modalitat
APA C.P. DRASSANES	Projecte Junts/es	C1-A
FIL A L'AGULLA SCCL	Coeducació i atenció a la diversitat. Projecte d'escoles coeducadores de Barcelona	C1-A
MEDICUS MUNDI MEDITERRÀNIA	Medi ambient i salut global. La pitjor epidèmia	C1-A
INSTITUT DRETS HUMANS DE CATALUNYA	Programa formatiu DDHH	C1-A
ASSOC. INSTITUT DE LES DESIGUALTATS	Resistències a la islamofòbia amb ulls de dones	C1-A
FUNDACION CALALA FONDO MUJERES	Projecte educació: Repensant la protecció de defensores de drets humans	C1-A
ASSOCIACIÓ XARXA ECONOMIA SOLIDÀRIA	Enfortint el Mercat Social a Barcelona; del consum conscient a la compra pública i responsable	C1-A
FUNDACION ADSIS	Implica't	C1-A
CIEMEN CENTRE INTERNAC. ESCARRÉ PER A LES MINORIES	Nationalia: les dones com a vector de transformació dels drets col·lectius	C1-A
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA AKWABA	Ni uniformes ni etiquetes-2: per una escola i un món intercultural i amb equitat de gènere	C1-A
ALBA SUD INVESTIGACIÓ I COMUNICACIÓ	Turisme Responsable: una eina d'EpJG	C1-A
UNIVERSIDAD AUTONOMA BARCELONA	Barcelona conviu. Pràctiques de Cultura de Pau des de la capacitat a professionals d'atenció a la comunitat	C1-P

Entitat	Projecte	Modalitat
ASSOCIACIO COOPERACCIO	Escola Popular d'Economia Feminista: conscienciació, apoderament i enfortiment de xarxes a Barcelona	C1-P
ASSOC. NEXES INTERCULTURALS DE JOVES PER EUROPA	P.A.P. Participació-Acció per la Pau	C1-P
FARMACEUTICOS MUNDI	Artetnografia i interculturalitat: IAP pels DSR de les dones de BCN. Fase 2	C1-P
ASSOCIACIÓ CATALANA PER LA PAU	Palestina D-ESC	C1-P
FETS PER A LA PROMOCIO FINANÇAMENT ÈTIC I SOLIDARI	Impulsem les finances ètiques i solidàries a l'aula	C1-P
ASOC. ENTREPUEBLOS DE BARCELONA	Teixint xarxes amb Amèrica Llatina per la cura dels drets de totes i tots	C1-P
ASAMBLEA DE COOPERACION POR LA PAZ	En la Recerca del Desenvolupament, avançant cap a la Justícia Global	C1-P
DESOS OPCIÓN SOLIDARIA	El Dret a l'Alimentació al Sud i al Nord: consciència global i transformació local	C1-P
PLATAFORMA CONTRA VIOLENCIES DE GÈNERE	Xarxa activa de joventut per la igualtat	C1-P
METGES DEL MÓN	Activa't per fer visibles les desigualtats socials en salut!	C2-A
FARMACEUTICOS MUNDI	Gènere(m) Salut Global: Educació transformadora per a l'equitat de gènere	C2-A
FUNDACION ADSIS	APROPA'T	C2-A
PLATAFORMA CONTRA VIOLENCIES DE GÈNERE	Regenerem identitats per una cultura igualitària	C2-A

Entitat	Projecte	Modalitat
MEDICUS MUNDI MEDITERRÀNIA	Mercuri, de la mina al plat. Salut global i mineria artesanal	C2-A
XARXA OBSERVATORI DEUTE EN GLOBALITZACIÓ	Les ciutats i els territoris no urbans davant la promoció del gas natural	C2-A
ASAMBLEA DE COOPERACION POR LA PAZ	Nosaltres creem: Projecte de visibilització de les desigualtats de gènere	C2-A
INSTITUT DIVERSITAS SCCL	"Drets en acció"	C2-A
ASSOCIACIÓ D'EDUCADORS EN DRETS HUMANS	Ombres al mar: el dret humà a un medi ambient sostenible amb titelles reciclats	C2-A
DESOS OPCIÓN SOLIDARIA	Transformem el valor dels aliments - Fase 2	C2-A
FUNDACIÓ GUNE PER A LA INFÀNCIA	Recreem el món - Fent camí cap a l'equitat de gènere	C2-A
VOLS - VOLUNTARIAT SOLIDARI	Iniciatives locals per a canvis globals	C2-A
SETEM (SERVEI TERCER MON)	L'APS de l'ESS. Mobilitza't per transformar el món	C2-A
SOLIDARIDAD EDUCACIÓN Y DESARROLLO	Pangea: Transformant el Món	C2-A
ASSOCIACIÓ SOM VINCULOS ESTELI	Nicalunya: Nicaragua i Catalunya, pobles germans. Disseny de jocs i joguines per conèixer-nos mútuament	C2-A
AVALON, INICIATIVES PER A LES ASSOCIACIONS	Gestió resolució conflictes i mediació. Promovent cultura pau a les aules.	C2-A
COOP. PROMOTORA MEDIOS AUDIOVISUALES	CINE-ÀGORA	C2-A

Entitat	Projecte	Modalitat
NOVA,CENTRE PER LA INNOVACIÓ SOCIAL	Compra pública ètica, una estratègia per la defensa de la sobirania local	C3-A
ASSOCIACIÓ PLANIFICACIÓ FAMILIAR DE CATALUNYA I BALEARS	TIRA PEL DRET(S)!: Drets Sexuals i Reproductius a l'Agenda 2030	C3-A
XARXA OBSERVATORI DEUTE EN GLOBALITZACIÓ	Promovent models turístics que no generin deute social, cures, ecològic: propostes de polítiques per una Barcelona sostenible	C3-A
ASAMBLEA DE COOPERACION POR LA PAZ	Incidim en els drets laborals i econòmics de les persones migrades	C3-A
CENTRE ESTUDIS PER LA PAU J.M.DELAS	De la banca armada a la banca ètica, cap a una mobilització ciutadana	C3-A
FARMACEUTICOS MUNDI	Donacions apropiades de medicaments: Responsabilitats i justícia pel dret a la salut al món	C3-A
VETERMON	Informació i Dret a l'Alimentació Adequada	C3-A
ASSOCIACIÓ OBSERVATORI DRETS HUMANS	Els impactes socioeconòmics, laborals, ambientals i comunitaris de la terciarització turística a Barcelona	C3-A
SETEM (SERVEI TERCER MON)	Els draps bruts de la indústria del tèxtil	C3-A
ASS.CATALANA ENGINYERIA SENSE FRONTERES	Un dret transformador al servei de l'accés universal a l'aigua i l'energia	C3-A
FUNDACIO AUTONOMA SOLIDARIA	Enfortiment de la universitat com a agent de canvi en pro dels drets de les persones refugiades i migrants	C4-A
COMISSIO CATALANA AJUDA AL REFUGIAT	CAMINS: Más enllà de les Fronteres	C4-A
ASSOCIACIÓ RUIDO PHOTO	Processos Migratoris Contemporanis 2017	C4-A

Entitat	Projecte	Modalitat
ESCOLA CULTURA DE PAU DE LA UAB	Conflictes i refugi: comprendre les causes del desplaçament forçat	C4-A
CENTRE ESTUDIS PER LA PAU J.M.DELAS	Entendre el negoci de la militarització de les fronteres: un peça clau per a la conscienciació sobre la crisi de refugiades	C4-A
EDUALTER-EDUCACIO ALTERNATIVA	Educant per una solidaritat crítica i transformadora amb les persones refugiades	C4-A
NOVACT,CENTRE PER LA INNOVACIO SOCIAL	Mesures per avançar cap al restabliment de la legalitat a la Frontera Sud	C4-A

ANNEX 2

Proposta d'eina de buidatge i anàlisi per a futures diagnosi

Nom variable	Tipus de variable	Definició de la variable	Categories	Definició de les categories
Any convocatòria	Camp lliure	Any de la convocatòria a la qual es presenta l'acció analitzada	-	-
Entitat	Camp lliure	Nom de l'entitat que desenvolupa l'acció	-	-
Títol del projecte	Camp lliure	Títol del projecte subvencionat	-	-
Tipus de subvenció	Categories excloents	Tipus de subvenció	Ordinària	El projecte s'ha presentat a Convocatòria d'EpJG de la DJGCI
			Extraordinària	El projecte s'ha subvencionat a partir de convenis i subvencions extraordinàries (*els projectes d'aquesta categoria han estat exclosos de la present diagnosi)

Nom variable	Tipus de variable	Definició de la variable	Categories	Definició de les categories
Modalitat i durada	Categories excloents	Línia de la modalitat de la convocatòria a la qual es presenta l'acció analitzada i durada de l'acció (només per si "tipus de subvenció" és "ordinària")	Modalitat C1 - durada anual	Projectes d'EpJG que incideixin positivament en els objectius estratègics i objectius específics que estableix el pla director (durada anual)
			Modalitat C1 - durada pluriennal	Projectes d'EpJG que incideixin positivament en els objectius estratègics i objectius específics que estableix el pla director (durada pluriennal)
			Modalitat C2 - durada anual	Projectes d'aprenentatge servei presentats entre una ONG i un o més centres educatius (Educació formal i no formal)
			Modalitat C3 - durada anual	Projectes adreçats a promoure la coherència de polítiques públiques per al desenvolupament i la responsabilitat exterior.
			Modalitat C4 - durada anual	Projectes d'EpJG que incideixin en la sensibilització i en la conscienciació en la temàtica del refugi i asil, els fluxos migratoris, els desplaçaments forçats i les causes que els originen.
Àmbit principal d'actuació educativa	Categories excloents	Àmbit principal on es desenvolupa l'acció	Formal	Activitat pedagògica sistematitzada i organitzada dins el sistema reglat (àmbit escolar)
			No Formal	Activitat pedagògica sistematitzada i organitzada ubicada fora del sistema reglat
			Informal	Accions no clarament sistematitzades ni intencionals però amb repercussions educatives en els individus i/o comunitat
			Formal - No Formal	Acció que es desenvolupa de forma equilibrada en tant en l'àmbit formal com en el no formal
			Formal - Informal	Acció que es desenvolupa de forma equilibrada en tant en l'àmbit formal com en l'informal
			No formal - Informal	Acció que es desenvolupa de forma equilibrada en tant en l'àmbit no formal com en l'informal

Nom variable	Tipus de variable	Definició de la variable	Categories	Definició de les categories
Àmbit secundari d'actuació educativa	Categories excloents	Àmbit secundari on es desenvolupa l'acció (si és pertinent)	Formal	Activitat pedagògica sistematitzada i organitzada dins el sistema reglat (àmbit escolar)
			No Formal	Activitat pedagògica sistematitzada i organitzada ubicada fora del sistema reglat
			Informal	Accions no clarament sistematitzades ni intencionals però amb repercussions educatives en els individus i/o comunitat
			No pertinent	-
Dimensió principal d'EpD de l'acció	Categories no excloents	Dimensió principal d'EpD de l'acció	Sensibilització	Accions a curt termini per donar a conèixer alguns aspectes de la realitat, denunciar, qüestionar idees, creences o valors preconcebuts a través de la informació i de la identificació afectiva
			Educació-formació	Accions a mitjà-llarg termini destinades a la comprensió de les desigualtats Nord-Sud, les seves causes i conseqüències, a partir d'una proposta pedagògica curricular dirigida a un públic concret, i amb una visió crítica que cerca promoure accions cap a un canvi d'actituds.
			Recerca	Anàlisi en profunditat de la problemàtica de desenvolupament i fonament de propostes de canvi quant a un desenvolupament humà.
			Incidència política - mobilització social	Mobilització ciutadana i incidència pública i política: accions encaminades a la transformació de polítiques municipals, nacionals o internacionals, vers un món més just.
Dimensió secundària d'EpD de l'acció	Categories no excloents	Dimensió secundària d'EpD de l'acció	Sensibilització	Accions a curt termini per donar a conèixer alguns aspectes de la realitat, denunciar, qüestionar idees, creences o valors preconcebuts a través de la informació i de la identificació afectiva
			Educació-formació	Accions a mitjà-llarg termini destinades a la comprensió de les desigualtats Nord-Sud, les seves causes i conseqüències, a partir d'una proposta pedagògica curricular dirigida a un públic concret, i amb una visió crítica que cerca promoure accions cap a un canvi d'actituds.

Nom variable	Tipus de variable	Definició de la variable	Categories	Definició de les categories
Àmbit temàtic	Categories no excloents	Temàtica o temàtiques que treballa el projecte (font: eixos Edualter)	Recerca	Anàlisi en profunditat de la problemàtica de desenvolupament i fonament de propostes de canvi quant a un desenvolupament humà.
			Incidència política - mobilització social	Mobilització ciutadana i incidència pública i política: accions encaminades a la transformació de polítiques municipals, nacionals o internacionals, vers un món més just.
			Gènere	Aquest eix fa referència a accions que fomenten una ciutadania que potencii l'equitat entre homes i dones i l'eliminació de tota mena de discriminació per qüestió de gènere, sexe i opció afectivasexual
			Drets Humans, ciutadania i governança	Aquest eix fa referència a accions que fomenten una ciutadania crítica, responsable, solidària i activa en la defensa dels drets humans i la convivència democràtica.
			Cultura de Pau	Aquest eix fa referència a accions que fomenten una ciutadania compromesa en l'eradicació de totes les formes de violència, la promoció de la pau positiva mitjançant l'anàlisi dels factors de violència i de pau, i la posada en pràctica dels procediments de transformació creativa dels conflictes.
			Sostenibilitat econòmica i social	Aquest eix fa referència a una manera d'entendre el desenvolupament que abordi el progrés des dels recursos disponibles, així com també que mantingui la cohesió social i satisfaci les necessitats individuals de benestar cultura i participació.
			Medi Ambient	Aquest eix fa referència a accions que fomenten una ciutadania compromesa amb la conservació i millora del conjunt de valors naturals, socials i culturals que afecten i condicionen el benestar de la vida de les persones, de les societats actuals i les seves generacions futures.
			Interculturalitat	Aquest eix fa referència a accions que fomenten una ciutadania oberta, responsable, crítica i compromesa en la construcció de relacions interculturals basades en l'equitat, la justícia i la inclusió social.

Nom variable	Tipus de variable	Definició de la variable	Categories	Definició de les categories
Localització	Categories excloents	Grau de localització / territorialització de l'acció	Si	L'acció es desenvolupa a un territori concret
			No	L'acció no es desenvolupa a un territori concret
Ubicació territorial de l'acció 1 (districtes)	Categories no excloents	Territori o territoris on s'ubica l'acció, a nivell de districte	Ciutat Vella	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Ciutat Vella
			Eixample	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a l'Eixample
			Sants Montjuïc	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Sants Montjuïc
			Les Corts	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Les Corts
			Sarrià Sant Gervasi	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Sarrià-Sant Gervasi
			Gràcia	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Gràcia
			Horta Guinardó	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Horta-Guinardó
			Nou Barris	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Nou Barris
			Sant Andreu	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Sant Andreu
			Sant Martí	L'acció s'ubica, com a mínim en part, a Sant Martí
Titularitat del centre	Categories no excloents	Titularitat del centre receptor de l'acció educativa, en cas de centres educatius formals	Públic	Centre de titularitat pública
			Concertat	Centre de titularitat privada que rep finançament públic
			Privat	Centre de titularitat privada que no rep finançament públic
			No pertinent	-

Nom variable	Tipus de variable	Definició de la variable	Categories	Definició de les categories
Públic destinatari	Categories no excloents	Tipus de públic destinatari de l'acció	Alumnat	Accions dirigides a infants i joves
			Professorat	Accions dirigides a professorat
			Famílies	Accions dirigides a famílies
			Personal no docent	Accions dirigides a personal no docent
			Població en general	Accions dirigides a població en general
			Professionals administració pública	Accions dirigides a professionals de l'administració pública
			Professionals Tercer sector/entitats	Accions dirigides a professionals del tercer sector
			Professionals Sector privat/empresa	Accions dirigides a professionals del sector privat / empresa
			Població en risc d'exclusió	Accions dirigides a població en risc d'exclusió
			Col·lectius dones	Accions dirigides a col·lectius de dones
			Col·lectius de persones immigrades	Accions dirigides a col·lectius de persones immigrades
Etape en la qual es desenvolupa l'acció	Categories no excloents	Etape educativa en la qual es desenvolupa l'acció	Infantil	El públic destinatari es troba a educació infantil
			Primària	El públic destinatari es troba a educació primària
			Secundària	El públic destinatari es troba a educació secundària obligatòria
			Batxillerat	El públic destinatari es troba a batxillerat
			CFGM	El públic destinatari es troba a CFGM
			CFGS	El públic destinatari es troba a CFGS
			Universitat	El públic destinatari es troba a la universitat
			Formació adults	El públic destinatari es troba a centres de formació de persones adultes
			Educació en el lleure	El públic destinatari es troba a entitats d'educació en el lleure

Nom variable	Tipus de variable	Definició de la variable	Categories	Definició de les categories
Mecanismes d'avaluació	Categories excloents	Mecanismes previstos per a l'avaluació interna de l'acció (només projectes de les convocatòries 2015-2017)	Baix	Anàlisi en profunditat de la problemàtica de desenvolupament i fonament de propostes de canvi quant a un desenvolupament humà.
			Mig	Sistema de seguiment i avaluació interna del projecte en procés de sistematització: existència de preguntes d'avaluació qualitatives, indicadors i fonts de verificació associades (teoria del canvi del projecte).
			Alt	Sistema de seguiment i avaluació interna del projecte en procés de consolidació: preguntes d'avaluació qualitatives, indicadors i fonts de verificació associades ben sistematitzades / en procés d'integració a l'entitat (teoria del canvi del projecte).
Estratègia de comunicació	Categories excloents	L'acció integra un pla de comunicació dels seus processos i/o resultats (només projectes de les convocatòries 2015-2017)	Si	El projecte integra i sistematitza accions de difusió i comunicació dels seus processos i resultats esperats "a través de / mitjançant" la definició d'objectius, públics, missatges, eines de difusió i mitjans.
			No	El projecte no integra i sistematitza accions de difusió i comunicació dels seus processos i resultats esperats "a través de / mitjançant" la definició d'objectius, públics, missatges, eines de difusió i mitjans.
Partenariat	Categories excloents	Establiment de col·laboracions entre l'entitat promotora i altres actors	No	El projecte no planteja estratègies de col·laboració entre l'entitat promotora i altres actors
			Agrupació	El projecte es presenta amb la fórmula agrupació a la convocatòria de subvencions
			Altres tipus de partenariat	El projecte planteja estratègies de col·laboració entre l'entitat promotora i altres actors

Nom variable	Tipus de variable	Definició de la variable	Categories	Definició de les categories
Tipus de partenariat	Categories no excloents	Naturalesa de les institucions / entitats que estableixen col·laboració	ONG + ONG	El partenariat es dona entre dues ONG
			ONG + institució pública	El partenariat es dona entre una ONG i una institució pública
			ONG + entitat d'acció social	El partenariat es dona entre una ONG i una entitat d'acció social (entitat formalitzada amb NIF)
			ONG + agent del territori (moviments socials, plataformes, xarxes, no estan formalitzades, no tenen NIF)	El partenariat es dona entre una ONG i agents del territori (moviments socials, plataformes, xarxes, no estan formalitzades, no tenen NIF)
Alineament de l'acció amb EpJG	Categories excloents	Alineament amb els plantejaments del nou paradigma de l'EpJG	Baix	El projecte incorpora només nominalment alguna de les variables d'EpJG: (1) dimensió local-global, (2) objectius de transformació social i (3) enfocament de drets o perspectiva de desigualtats
			Mig	El projecte només incorpora operativament una variable d'EpJG: (1) dimensió local-global, (2) objectius de transformació social i (3) enfocament de drets o perspectiva de desigualtats
			Alt	El projecte incorpora operativament dues o tres variables d'EpJG: (1) dimensió local-global, (2) objectius de transformació social i (3) enfocament de drets o perspectiva de desigualtats
Teoria del canvi	Categories excloents	Incorporació de la teoria del canvi al plantejament de l'acció	Baix	La TdC del projecte té deficiències respecte a la seva conceptualització inicial, sistematització i desplegament operatiu
			Mig	La TdC del projecte està en procés de sistematització i desplegament operatiu
			Alt	La TdC del projecte està ben concebuda, sistematitzada i desplegada operativament

FONT: Elaboració pròpia.

Ajuntament de
Barcelona

Informe de la diagnosi dels projectes d'educació per a la justícia global 2012-2017

FEBRER DE 2019

Ajuntament de
Barcelona

Informe de la diagnosi dels projectes d'educació per a la justícia global 2012-2017

FEBRER DE 2019

Ajuntament de
Barcelona

